

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΧΗΜΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ – ΤΟΜΕΑΣ ΙΙ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η Ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής Οικονομίας: Μία Διαχρονική Αξιολόγηση

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Καζαντζής Ιωάννης

Επιβλέπων καθηγητής:

Άγγελος Τσακανίκας, Επίκουρος Καθηγητής Ε.Μ.Π.

Αθήνα, Οκτώβριος 2015

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει σαν κύριο αντικείμενο μία διαχρονική παρουσίαση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας μέσα από οικονομικούς δείκτες και δείκτες ανταγωνιστικότητας. Η μελέτη περιλαμβάνει και τις επιδόσεις, στους αντίστοιχους δείκτες, άλλων ευρωπαϊκών χωρών ώστε να προκύψει μία ευρύτερη εικόνα σχετικά με την θέση της Ελλάδας. Παράλληλα, αναφέρονται και στοιχεία που αφορούν την ευρύτερη οικονομική πορεία της χώρας, ώστε να είναι πιο εύκολο να εξαχθούν τελικά πιο ασφαλή συμπεράσματα.

Η ανταγωνιστικότητα είναι μία πολύπλοκη έννοια, που χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο τα τελευταία χρόνια. Η πολυπλοκότητά της οφείλεται στο γεγονός ότι πρόκειται για μία πολυδιάστατη έννοια, που λαμβάνει υπόψη πολλούς ποσοτικούς αλλά και ποιοτικούς δείκτες με απώτερο σκοπό να "μεταφράσει" την ικανότητα ενός συνόλου (επιχείρηση, κλάδος, χώρα) να αναπτυχθεί με σταθερότητα σε ένα περιβάλλον έντονων πιέσεων, με απώτερο στόχο την ευημερία των μελών του. Τα τελευταία χρόνια, εμφανίζεται καθημερινά μπροστά μας κυρίως λόγω της (παγκόσμιας αλλά και εγχώριας) οικονομικής κρίσης. Είναι μία ολοκληρωμένη έννοια καθώς δεν βασίζεται μόνο σε καθαρά οικονομικούς δείκτες. Οι οικονομικοί δείκτες, αν και επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό την ανταγωνιστικότητα μίας χώρας, είναι πιο περιορισμένοι και δεν λαμβάνουν υπόψη άλλες σημαντικές παραμέτρους που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη.

Η εντατικοποίηση του παγκοσμίου εμπορίου, η απελευθέρωση των διεθνών αγορών, η δημιουργία ζωνών με ενιαίους κανόνες οικονομικής δραστηριότητας, οι συνεχείς εξελίξεις σε επίπεδο τεχνολογίας και καινοτομίας, ο περιορισμός των φυσικών πόρων και οι αλλαγές σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο έχουν καταστήσει το ανταγωνιστικό περιβάλλον ασφυκτικό τα τελευταία χρόνια. Όλα τα παραπάνω όμως καθιστούν την ανταγωνιστικότητα μία "ζωντανή" που εμπλουτίζεται και ενισχύεται συνεχώς με νέα κριτήρια και δείκτες.

Πρώτο μας μέλημα είναι να γίνει πιο κατανοητή η έννοια της ανταγωνιστικότητας. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μία προσπάθεια να αποδοθεί με απλούς όρους η

έννοια, ενώ ακολουθεί μία σύντομη ιστορική παρουσίαση. Στην συνέχεια αναφέρονται οι διάφορες θεωρίες και ορισμοί που έχουν αναπτυχθεί κατά καιρούς.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται τα πιο σημαντικά μοντέλα μέτρησης της ανταγωνιστικότητας. Τα μοντέλα αυτά ενώ έχουν την ίδια βάση, πολλές φορές δείχνουν διαφορετικές όψεις της ανταγωνιστικότητας. Η ανάλυση αφορά τους δείκτες που χρησιμοποιεί το κάθε μοντέλο, τα κριτήρια και την σημασία τους καθώς και κάποια αναφορά στο σύστημα ανάλυσης των δεδομένων.

Στο τρίτο κεφάλαιο υπάρχει μία "ιστορική αναδρομή" σημαντικών οικονομικών δεικτών και δεικτών ανταγωνιστικότητας τόσο για την Ελλάδα όσο και για τις χώρες που βρίσκονται στο ίδιο οικονομικό, κοινωνικό και γεωγραφικό επίπεδο, ώστε να προκύψει μία πιο ολοκληρωμένη άποψη. Για κάθε δείκτη που παρουσιάζεται, υπάρχει και η αντίστοιχη ανάλυση των αποτελεσμάτων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο προστίθενται επιπλέον οικονομικά και ανταγωνιστικά δεδομένα που είναι απαραίτητα για την μελέτη μας και γίνεται μία λεπτομερής και συγκριτική ανάλυση των δεδομένων των πινάκων. Η ανάλυση αυτή δεν έχει σαν μόνο σκοπό να δείξει την γενική εικόνα της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας μεμονωμένα αλλά σε σύγκριση με ομάδες χωρών.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, υπάρχει μία σειρά από συμπεράσματα που πηγάζουν από τα δεδομένα καθώς επίσης προτάσεις για μία πιθανή σειρά δράσεων που θα βελτιώσουν την οικονομική και ανταγωνιστική θέση της Ελλάδας.

ABSTRACT

The main object of this thesis is the presentation of the competitiveness of the Greek economy using both economical and competitiveness indicators. The research also includes the performance of other European countries, in order to have a more complete view. In addition, general financial data are presented in order to make more easily safe conclusions.

Competitiveness is a complicated concept, that is used very frequently in the last years. Its complication derives from the fact that it has many aspects and takes into account a large number of qualitative and quantitative indicators in order to “translate” the ability of a company or country to develop steadily in a “high pressure” environment, with ultimate purpose the well being of its people. In the last years it has become a very popular concept mainly because of the (domestic and international) financial crisis. It is an integrated concept since it does not depend only in pure financial indicators.

The intensifying of the world trade, the free international markets, the financial zones, the rapid development of technology and innovation, the reduction of natural resources and the social and political changes have made the competitive environment suffocating.

Our first concern is to make the concept of competitiveness more comprehensible. In the first chapter, we try to explain the concept using simple terms followed by a short historical review. At the same time, we make a reference to the various theories and definitions that have been developed through the years.

In the second chapter, the most important competitiveness models are analyzed. While these models have the same basis, they present different views of competitiveness. The analysis includes the criteria, the indicators and the analysis system of each model.

In the third chapter, there is a “historical flashback” of important financial and competitiveness indicators of Greece and countries that are in similar financial,

social or geographical level, in order to have a complete view. As an addition, for each indicator there is a brief analysis of the results.

In the fourth chapter, additional financial and competitive are added, that are essential for a detailed and fully comparative analysis of the data that have been presented so far.

In the fifth chapter, there is a set of conclusions that derive from our analysis along with propositions for a set of actions that can improve the financial and competitive position of Greece.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο	Σελίδα
<u>Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή</u>	10
<u>Κεφάλαιο 2: Συστήματα μέτρησης της ανταγωνιστικότητας</u>	19
2.1 – Γενικά.....	19
2.2 - Ελληνικό Σύστημα Μέτρησης Ανταγωνιστικότητας (ΕΣΜΑ).....	19
2.3 - Το μοντέλο του International Institute for Management Development (IMD)..	22
2.4 - Η προσέγγιση του World Economic Forum.....	28
2.5 - Βιώσιμη ανταγωνιστικότητα.....	42
<u>Κεφάλαιο 3: Οικονομικοί δείκτες & δείκτες ανταγωνιστικότητας</u>	46
3.1- Επιλογή δεικτών και χωρών - Μία γενική εικόνα.....	46
3.2 - Η εξέλιξη του ΑΕΠ.....	51
3.3 - Το ποσοστό αύξησης % του ΑΕΠ.....	54
3.4 - Η ολοκληρωμένη εικόνα για το Συνολικό Δημόσιο Χρέος % του ΑΕΠ.....	63
3.5 - Η πορεία του Μέσου Πληθωρισμού % του ΔΚΤ.....	65
3.6 - Η πορεία της Ανεργίας % του Εργατικού Δυναμικού.....	74
3.7 - Τα επίπεδα των Εισαγωγών και των Εξαγωγών % του ΑΕΠ.....	81
3.8 - Ο ετήσιος Αριθμός Καταχωρημένων Νέων Επιχειρήσεων.....	89
3.9 - Πως κινήθηκαν οι Επενδύσεις σε ποσοστά % του ΑΕΠ.....	90
3.10 - Η παραγωγικότητα του μέσου εργαζόμενου εκφρασμένη σε ΑΕΠ ανά Ώρα Εργασίας.....	95

3.11 - Πως κινείται ο Μέσος Όρος Ωρών Εργασίας ανά Εργαζόμενο Ετησίως.....	99
3.12 - Ανάλυση του επίπεδου Ποιότητας της Συνολικής Υποδομής.....	103
3.13 - Ο απολογισμός των τελευταίων ετών για το Ισοζύγιο του Κρατικού Προϋπολογισμού % του ΑΕΠ.....	106
3.14 - Μία γενική εικόνα για την Ποιότητα του Εκπαιδευτικού Συστήματος.....	109
3.15 - Η Διαθεσιμότητα Υπηρεσιών Έρευνας και Εκπαίδευσης, ένας σημαντικός δείκτης για τις ανεπτυγμένες χώρες.....	112
3.16 - Η εξέλιξη του Συνολικού Φορολογικού Συντελεστή % των Κερδών.....	115
3.17 - Η Ευελιξία στον Προσδιορισμό των Μισθών.....	118
3.18 - Η αντιστοιχία Αμοιβής και Παραγωγικότητας και η αναδρομή της τα τελευταία χρόνια.....	121
3.19. Η πορεία της σταθερότητας των τραπεζικών συστημάτων εκφρασμένη μέσω του Δείκτη Υγείας των Τραπεζών.....	124
3.20 - Η Διαθεσιμότητα της Τελευταίας Τεχνολογίας, πόσο εύκολα αποκτά πρόσβαση η κάθε χώρα στις τελευταίες τεχνολογίες;.....	127
3.21 - Το επίπεδο Απορρόφησης της Τεχνολογίας σε Επίπεδο Εταιρειών.....	130
3.22 - Το επίπεδο Ποιότητας των Επιστημονικών Ερευνητικών Ιδρυμάτων.....	133
3.23 - Τα επίπεδα στα οποία κινήθηκαν οι Δαπάνες Εταιρειών για Ε&Α.....	136
3.24 - Το ποσοστό Συνεργασίας Εταιρειών - Πανεπιστημίων στην Ε&Α.....	139
<u>Κεφάλαιο 4: Η ανταγωνιστικότητα στην Ελλάδα</u>	143
4.1 Μία γενικότερη εικόνα της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας.....	143
4.2 Η θέση της Ελλάδας σε σχέση με τις υπόλοιπες ανταγωνιστικά ανεπτυγμένες χώρες.....	145

4.3 Μία γεωγραφική προσέγγιση για την ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας.....	150
4.4 Μία γενικά εικόνα με βάση τους δείκτες οικονομίας και παραγωγικότητας....	152
4.5 Το κομβικό σημείο στην πορεία της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας.....	153
<u>Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα και προτάσεις</u>	157
<u>Βιβλιογραφία – Ηλεκτρονικές πηγές</u>	166

Κεφάλαιο 1ο : Εισαγωγή

Οι οικονομικές επιστήμες έχουν συνήθως μία πολύ στενή οπτική καθώς μελετούν την ευημερία μίας χώρας μόνο μέσω εμπορικών ροών και δημοσιονομικών πολιτικών. Η ανάλυση των εταιρειών είναι συνήθως λίγο ευρύτερη και περιλαμβάνει την στρατηγική, την δομή και την χρηματοδότηση αλλά και πιο ορθολογιστικούς τομείς όπως οι ανθρώπινοι πόροι, οι συμπεριφορές των πελατών και η νοοτροπία της αγοράς. Πιο συγκεκριμένα, η οικονομική μεγέθυνση αναφέρεται σε ποσοτικές μεταβολές και μετριέται συνήθως ως η αύξηση του κατά κεφαλήν προϊόντος ή εισοδήματος. Η ανάπτυξη είναι ευρύτερη έννοια και έχει ποσοτικές και ποιοτικές διαστάσεις και συνεπάγεται διαρθρωτικές αλλαγές. Περιλαμβάνει την αύξηση του εισοδήματος αλλά και τη μείωση της φτώχειας, την εξασφάλιση τροφής, υγείας, παιδείας και ποιότητας ζωής. Συνοπτικά, η ανάπτυξη προϋποθέτει την διάχυση της οικονομικής μεγέθυνσης και την εξάπλωση των οικονομικών ευκαιριών.

Είναι δυνατόν να υπάρχει οικονομική μεγέθυνση χωρίς σημαντική ανάπτυξη, όταν για παράδειγμα υπάρχει υψηλή συγκέντρωση εισοδήματος σε μια μερίδα του πληθυσμού και παράλληλα απουσιάζει ή είναι πολύ περιορισμένη η οικονομική διάχυση και η ποιοτική αναβάθμιση. Από την άλλη είναι απίθανο να υπάρχει σημαντική ανάπτυξη χωρίς το λιγότερο μια μέτρια οικονομική μεγέθυνση. Με άλλα λόγια, οικονομική μεγέθυνση μπορεί να είναι απαραίτητη, αλλά όχι και ικανή συνθήκη για την ανάπτυξη. Η ανταγωνιστικότητα παρέχει μία πολύ ευρύτερη βάση για ανάλυση, καθώς λαμβάνει υπόψη όλα τα στοιχεία που οδηγούν μία χώρα στην επιτυχία, λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο τις τωρινές επιδόσεις μίας χώρας στους οικονομικούς τομείς αλλά και όλες τις απαραίτητες υποδομές και προϋποθέσεις για μία σταθερά ανοδική πορεία. Η ιδέα της ανταγωνιστικότητας μπορεί να συμπυκνωθεί σε 4 επίπεδα:

1) Αποδοτικότητα: Η ανταγωνιστικότητα είναι κυρίως κατανοητή σαν την έννοια του "να είσαι καλύτερος από άλλους"

2) Επιλογή: Η στρατηγική επιλογή στην αναγνώριση τομέων που έχουν επιπρόσθετη ή μοναδική αξία. Μεγάλης σημασίας όχι μόνο για το τι κάνει μία χώρα αλλά και το

τι μπορεί να κάνει.

3) Πόροι: Η σωστή χρήση όλων των διαθέσιμων πόρων για τη ενίσχυση των επιλογών μίας χώρας

4) Στόχοι: Είναι κοινώς αποδεκτό ότι η ανταγωνιστικότητα δεν είναι αυτοσκοπός αλλά οικονομικό εργαλείο, το οποίο είναι συνδεδεμένο με τους τελικούς στόχους των διάφορων παραγόντων. Ο μεμονωμένος άνθρωπος έχει σαν στόχο ένα συγκεκριμένο βιοτικό επίπεδο, η εταιρεία το κέρδος και η χώρα την ευημερία.

Η έννοια της ανταγωνιστικότητας βρίσκεται στο προσκήνιο όσο ποτέ άλλοτε και ο λόγος δεν είναι άλλος από την οικονομική κρίση των τελευταίων ετών, είτε σε παγκόσμιο είτε σε εθνικό επίπεδο. Πρόκειται όμως για μία έννοια που υπάρχει αρκετό καιρό. Είναι το αποτέλεσμα μίας μακρόχρονης σειράς από σκέψεις και ιδέες, που βοήθησαν στον ορισμό των διάφορων όψεων αυτής της σύγχρονης και περίπλοκης έννοιας. Μερικοί από αυτούς που είχαν την μεγαλύτερη συνεισφορά στην ολοκλήρωση της ανταγωνιστικότητας σαν έννοια αναφέρονται παρακάτω:

- Οι κλασικοί οικονομολόγοι που αναγνώρισαν τους 4 βασικούς παράγοντες: γη, κεφάλαιο, φυσικοί πόροι και εργασία (An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations, Adam Smith, 1776).
- Ο David Ricardo με τον Νόμο του Σχετικού Πλεονεκτήματος που υπογραμμίζει πως πρέπει να ανταγωνίζονται οι χώρες (Principles of Political Economy and Taxation, David Ricardo, 1817).
- Οι μαρξιστές οικονομολόγοι, που υπογράμμισαν τον αντίκτυπο του κοινωνικοπολιτικού περιβάλλοντος στην οικονομική ανάπτυξη (Capital: A Critique of Political Economy, Karl Marx, 1867).
- Ο Max Weber, ο Γερμανός κοινωνιολόγος που καθιέρωσε την σχέση μεταξύ αξιών, θρησκευτικών πεποιθήσεων και οικονομικής επίδοσης των χωρών.
- Ο Joseph Schumpeter, που έδωσε έμφαση στον ρόλο της επιχειρηματικότητας σαν παράγοντα ανταγωνιστικότητας, υπογραμμίζοντας ότι η πρόοδος είναι αποτέλεσμα ανισορροπιών που ευνοούν την καινοτομία και την τεχνολογική πρόοδο (Capitalism, Socialism and Democracy, Joseph Schumpeter, 1942).

- Οι Alfred P. Sloan και Peter Drucker, που ανέπτυξαν περαιτέρω την έννοια του μάνατζμεντ σαν παράγοντα κλειδί για την ανταγωνιστικότητα (My Years at General Motors, Alfred P. Sloan, 1963 - The Age of Discontinuity”, Peter Drucker, 1969).
- Ο Robert Solow, που μελέτησε τους βαθύτερους παράγοντες της οικονομικής ανάπτυξης των ΗΠΑ την περίοδο 1948-1982 και έδωσε έμφαση στην σημασία της εκπαίδευσης, της τεχνολογικής καινοτομίας και της τεχνογνωσίας (Technical Change and the Aggregate Production Function, Robert Solow, 1957)
- Ο Nicholas Negroponte και αρκετοί ακόμα σύγχρονοι οικονομολόγοι που ανέλυσαν ακόμα περισσότερο την έννοια της γνώσης, σαν τον πιο πρόσφατο παράγοντα στην ανταγωνιστικότητα (“Being Digital”, Nicholas Negroponte, 1995)
- Ο Michael Porter που προσπάθησε να ενσωματώσει όλες αυτές τις ιδέες σε ένα ενιαίο συστηματοποιημένο μοντέλο, το διαμάντι ανταγωνιστικότητας (The Competitive Advantage of Nations, Michael Porter, 1990)

Ποιός όμως είναι ο ορισμός της ανταγωνιστικότητας;

Η ανταγωνιστικότητα είναι μία συγκριτική έννοια που για να οριστεί είναι απαραίτητη μία πολυδιάστατη προσέγγιση. Μπορούμε να ορίσουμε την ανταγωνιστικότητα σε τρία επίπεδα:

Σε επίπεδο επιχείρησης όπου δείχνει την δυνατότητα (ικανότητα) μίας επιχείρησης να επιβιώσει και να αναπτυχθεί, λαμβάνοντας υπόψη τον ανταγωνισμό άλλων επιχειρήσεων για τα ίδια κέρδη.

Σε μέσο επίπεδο όπου δείχνει την δυνατότητα ενός κλάδου ή βιομηχανίας μίας χώρας (οπότε αναφερόμαστε σε σύνολα επιχειρήσεων) να αναπτυχθεί σε ένα περιβάλλον ανταγωνιστικό όχι μόνο από άλλες ομάδες επιχειρήσεων της ίδιας χώρας αλλά και με αντίστοιχα σύνολα άλλων χωρών.

Σε μακρό επίπεδο ή επίπεδο εθνικού κράτους όπου η έννοια της ανταγωνιστικότητας γίνεται περισσότερο περίπλοκη και κάποιες φορές δυσνόητη, καθώς τα κράτη δεν ανταγωνίζονται μεταξύ τους όπως οι επιχειρήσεις αλλά συναγωνίζονται για την δημιουργία κατάλληλων συνθηκών ανάπτυξης της

οικονομικής δραστηριότητας. Ειδικά η ανταγωνιστικότητα των εθνικών οικονομιών είναι σήμερα εξέχουσα σημασία για τη μακροπρόθεσμη εξέλιξη του βιοτικού επιπέδου των πολιτών και έχει καταστεί βασική φροντίδα τόσο των προηγμένων όσο και των αναπτυσσόμενων χωρών σε μια όλο και πιο ανοιχτή και ολοκληρωμένη παγκόσμια οικονομία. Μέσα σε ένα οικονομικό περιβάλλον, που συνεχώς εξελίσσεται και διεθνοποιείται, κανείς δεν αμφισβητεί την ανάγκη για τόνωση της ανταγωνιστικότητας κάθε χώρας, η οποία αποτελεί μια διαρκή και σύνθετη διαδικασία, εξαρτώμενη από πολλούς παράγοντες. Η ανταγωνιστικότητα είναι από τη φύση της μια συγκριτική έννοια και προκύπτει από τις επιδόσεις της κάθε χώρας σε σύγκριση με άλλες τόσο σε μακροοικονομικό, όσο και σε μικροοικονομικό επίπεδο.

Κατά καιρούς έχουν δοθεί πολλοί ορισμοί για την ανταγωνιστικότητα. Ακολουθούν οι πιο γνωστοί από αυτούς:

- Η εθνική ανταγωνιστικότητα είναι το πλέγμα εκείνο των παραγόντων, πολιτικών και θεσμών που προσδιορίζουν το επίπεδο της παραγωγικότητας μιας χώρας. Το επίπεδο της παραγωγικότητας, με τη σειρά του, προσδιορίζει το διατηρήσιμο επίπεδο ευημερίας που μπορεί να απολαμβάνει μία οικονομία. Με άλλα λόγια, οι πιο ανταγωνιστικές οικονομίες τείνουν να είναι σε θέση να προσφέρουν υψηλότερα επίπεδα εισοδήματος στους πολίτες τους. Το επίπεδο της παραγωγικότητας προσδιορίζει επίσης την απόδοση των επενδύσεων σε μια οικονομία. Καθώς οι αποδόσεις είναι οι καθοριστικοί προσδιοριστικοί παράγοντες στη μεγέθυνση των οικονομιών, μια πιο ανταγωνιστική οικονομία είναι μια οικονομία που πιθανότατα θα αναπτυχθεί ταχύτερα στο μεσο- και μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

(World Economic Forum 2007: 3)

- Η ανταγωνιστικότητα των χωρών είναι το πεδίο εκείνο της οικονομικής θεωρίας που αναλύει τα στοιχεία και τις πολιτικές εκείνες που διαμορφώνουν την ικανότητα μιας χώρας να δημιουργεί και να διατηρεί ένα περιβάλλον που υποστηρίζει μεγαλύτερη παραγωγή αξίας για τις επιχειρήσεις και μεγαλύτερη ευημερία για τους πολίτες.

(Institute for Management Development 2006)

- Ανταγωνιστικότητα είναι ο βαθμός στον οποίο ένα κράτος μπορεί, υπό συνθήκες ελεύθερης και δίκαιης αγοράς, να προσφέρει αγαθά και υπηρεσίες που πληρούν τα κριτήρια των διεθνών αγορών, διατηρώντας και αυξάνοντας ταυτόχρονα τα πραγματικά εισοδήματα των ανθρώπων μακροχρόνια.

(OECD 1992: 237)

- Η ανταγωνιστικότητα ενέχει στοιχεία παραγωγικότητας, αποτελεσματικότητας και κερδοφορίας. Αλλά δεν είναι αυτοσκοπός ή απλός στόχος. Είναι ένα ισχυρό μέσο αύξησης του βιοτικού επιπέδου και της κοινωνικής ευημερίας – ένα εργαλείο για την

επίτευξη στόχων. Αυξάνοντας την παραγωγικότητα και την αποτελεσματικότητα στα πλαίσια της διεθνούς εξειδίκευσης, η ανταγωνιστικότητα προσφέρει παγκοσμίως τη βάση για την αύξηση των εισοδημάτων κατά μη πληθωριστικό τρόπο.

(Competitiveness Advisory (Ciampi) Group, “Enhancing European Competitiveness”.

First report to the President of the Commission, the Prime Ministers and the Heads of State, June 1995.)

- Πρέπει να δούμε την ανταγωνιστικότητα ως το κύριο μέσο αύξησης του βιοτικού επιπέδου, απασχόλησης των ανέργων και εξάλειψης της φτώχειας.

(Competitiveness Advisory (Ciampi) Group. “Enhancing European Competitiveness”.

Second report to the President of the Commission, the Prime Ministers and the Heads of State, December 1995)

- Η ανταγωνιστικότητα είναι η ικανότητα μιας χώρας να πετύχει διατηρήσιμα υψηλούς ρυθμούς αύξησης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

(World Economic Forum 1996: 19)

- Η έννοια της ανταγωνιστικότητας περιλαμβάνει τόσο την αποδοτικότητα (επίτευξη στόχων με το μικρότερο δυνατό κόστος) όσο και την αποτελεσματικότητα (επιλογή των κατάλληλων στόχων). Αυτή η επιλογή βιομηχανικών στόχων είναι κρίσιμη. Η ανταγωνιστικότητα περιλαμβάνει τόσο τους στόχους όσο και τα μέσα για την επίτευξή τους.

(Buckley, et al. 1988)

- Ανταγωνιστικότητα σημαίνει υποστήριξη της ικανότητας των επιχειρήσεων,

κλάδων, περιφερειών, χωρών ή διακρατικών περιοχών να δημιουργούν σχετικά υψηλά επίπεδα εισοδήματος και απασχόλησης των συντελεστών τους, ενώ παραμένουν εκτεθειμένες στο διεθνή ανταγωνισμό.

(OECD 1996)

- Η ανταγωνιστικότητα αναφέρεται στην ικανότητα μιας χώρας να πετύχει τους βασικούς στόχους της οικονομικής της πολιτικής, ιδιαίτερα την αύξηση του εισοδήματος και της απασχόλησης, χωρίς να αντιμετωπίσει προβλήματα στο ισοζύγιο πληρωμών της.

(Fagerberg 1996: 355)

- Η ικανότητά μας να προσφέρουμε αγαθά και υπηρεσίες που πληρούν τα κριτήρια του διεθνούς ανταγωνισμού ενώ οι πολίτες μας απολαμβάνουν ένα βιοτικό επίπεδο που αυξάνεται και είναι διατηρήσιμο.

(Tyson 1992)

- Μια χώρα θεωρείται ανταγωνιστική αν πουλάει αρκετά προϊόντα και υπηρεσίες, με εισοδήματα για τους συντελεστές συμβατά με τις προσδοκίες και βλέψεις (τρέχουσες και συνεχώς μεταβαλλόμενες) της χώρας, υπό συνθήκες (μακροοικονομικές και κοινωνικές) που κρίνονται ως ικανοποιητικές από τους πολίτες.

(Aiginger 1996: 141)

- Ανταγωνιστικότητα είναι η ικανότητα μιας χώρας ή περιοχής να δημιουργεί ευημερία.

(Aiginger 2006: 162)

Είναι φανερό από τους παραπάνω ορισμούς ότι η ανταγωνιστικότητα μίας χώρας είναι άμεσα συνδεδεμένη με το βιοτικό επίπεδο που παρέχει στους πολίτες της. Μια χώρα θεωρείται ανταγωνιστική αν πουλάει αρκετά προϊόντα και υπηρεσίες, με εισοδήματα για τους συντελεστές συμβατά με τις προσδοκίες και βλέψεις (τρέχουσες και συνεχώς μεταβαλλόμενες) της χώρας, υπό συνθήκες (μακροοικονομικές και κοινωνικές) που κρίνονται ως ικανοποιητικές από τους πολίτες. Τελικά ανταγωνιστικότητα είναι η ικανότητα μιας χώρας ή περιοχής να δημιουργεί ευημερία.

Η ευημερία με τη σειρά της καθορίζεται από την παραγωγικότητα μιας οικονομίας, η οποία μετριέται από την τιμή των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται ανά μονάδα για κάθε κάτοικο της χώρας. Η παραγωγικότητα εξαρτάται από την τιμή των αγαθών και υπηρεσιών μιας χώρας, που μετριέται από τις τιμές που διαμορφώνονται στις ανοιχτές αγορές, και από την αποτελεσματικότητα με την οποία παράγονται.

Επομένως, η αληθινή ανταγωνιστικότητα συνδέεται άμεσα με την παραγωγικότητα.

Η παραγωγικότητα υποστηρίζει υψηλούς μισθούς, ισχυρό συνάλλαγμα και ελκυστικές αποδόσεις κεφαλαίων – και σίγουρα ένα υψηλό βιοτικό επίπεδο.

Η αρχική προσέγγιση της έννοιας ήταν καθαρά με βάση οικονομικά κριτήρια, δίνοντας έμφαση σε παράγοντες κόστους και τιμών. Με αυτή την προσέγγιση όμως, δεν αναγνωρίζονταν ένας μεγάλος αριθμός παραγόντων που δεν σχετίζονταν με τιμές - κόστη, αλλά έχουν σημασία για μία χώρα καθώς αυτή προχωρά σε ανώτερα στάδια οικονομικής ανάπτυξης. Η σύγχρονη προσέγγιση ενσωματώνει μία σειρά από επιπλέον παράγοντες (όχι απαραίτητα οικονομικούς) δίνοντας έμφαση όχι μόνο στους τωρινούς δείκτες αλλά και στους στόχους για το μέλλον.

Επομένως, πρώτα βασικά συμπεράσματα που βγαίνουν από τους ορισμούς σχετικά με την έννοια της ανταγωνιστικότητας, μπορούμε να πούμε ότι είναι τα παρακάτω:

- Η ανταγωνιστικότητα ενός κράτους δεν θα πρέπει να εξασφαλίζεται εις βάρος των εισοδημάτων των πολιτών του. Για παράδειγμα, η διατήρηση χαμηλών μισθών ή οι νομισματικές υποτιμήσεις μειώνουν αφενός το κόστος των προϊόντων ενός κράτους καθιστώντας τα έτσι ελκυστικότερα στις διεθνείς αγορές, μειώνουν αφετέρου και τα εισοδήματα των εργαζομένων και επομένως δεν μπορούν να θεωρηθούν ως μέτρα βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας.
- Στα πλαίσια της ανταγωνιστικότητας, η ευημερία των πολιτών θα πρέπει να διατηρείται σε βάθος χρόνου και όχι παροδικά.
- Η παραγωγικότητα ενός τόπου είναι εκείνη που καθορίζει τη στάση τόσο των εγχώριων επιχειρήσεων όσο και αυτών του εξωτερικού απέναντι στον τόπο αυτό. Η προέλευση της ιδιοκτησίας είναι πλέον δευτερεύουσας σημασίας για την ανταγωνιστικότητα και την εθνική ευημερία.

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι η ανταγωνιστικότητα σήμερα είναι:

- Βασική προϋπόθεση για την επιβίωση, την ανάπτυξη και την ενίσχυση των επιχειρήσεων.
- Κλειδί για τη δυναμική και τη διατηρήσιμη ανάπτυξη.
- Όρος και προϋπόθεση για την αύξηση του παραγόμενου προϊόντος και τη δικαιότερη κατανομή του.
- Πλούτος για την Οικονομία,
- Κέρδος και επενδύσεις για τις επιχειρήσεις,
- Εισόδημα και εργασία για τους εργαζόμενους.

Κεφάλαιο 2ο : Συστήματα μέτρησης της ανταγωνιστικότητας

2.1 - Γενικά

Βασικό μέλημα του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι να αναλυθούν διάφορα συστήματα μέτρησης της ανταγωνιστικότητας. Με αυτό τον τρόπο θα γίνει ακόμα πιο κατανοητή σαν έννοια, ενώ παράλληλα θα παρουσιαστούν και όλοι οι παράγοντες που λαμβάνει υπόψη το καθένα σύστημα. Αυτό είναι σημαντικό καθώς πέραν από κλασικούς, ποσοτικούς παράγοντες υπάρχουν μετρήσεις σε καθαρά ποιοτικούς δείκτες που παίζουν εξίσου σημαντικό ρόλο στην τελική θέση της κάθε χώρας.

2.2 - Ελληνικό Σύστημα Μέτρησης Ανταγωνιστικότητας (ΕΣΜΑ)

Η βελτίωση της εθνικής ανταγωνιστικότητας, σύμφωνα πάντα με αυτή την προσέγγιση, είναι μια σύνθετη, διαρκής διαδικασία, η οποία αναφέρεται σε όλους σχεδόν τους προσδιοριστικούς παράγοντες της οικονομικής δραστηριότητας, στην κοινωνική πρόοδο και την περιβαλλοντική προστασία και αναβάθμιση.

Κατά συνέπεια η αξιολόγηση της ανταγωνιστικότητας και της διαδικασίας βελτίωσής της, συγκριτικά με άλλες χώρες, έγκειται στη δυνατότητα δημιουργίας ενός συστήματος δεικτών που να καλύπτουν ένα μεγάλο φάσμα όλης αυτής της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων της, χωρίς ιδιαίτερη έμφαση σε ένα δείκτη ή την αποσπασματική ερμηνεία τους.

Το Εθνικό Σύστημα Μέτρησης Ανταγωνιστικότητας (ΕΣΜΑ) συμβάλλει στην άντληση πληροφοριών για τη βελτίωση ενός προσδιοριστικού παράγοντα, γεγονός που υποδηλώνει και την αποτελεσματικότητα της εφαρμοζόμενης τομεακής πολιτικής. Παράλληλα υποδεικνύει την υστέρηση σε κάποιον παράγοντα προσδιορίζοντας το "έλλειμμα" επίδοσης και παρουσιάζει την βέλτιστη πρακτική που χρησιμοποιείται σε κάποια άλλη χώρα με σκοπό την βελτίωση της πολιτικής που ακολουθείται για τον συγκεκριμένο παράγοντα.

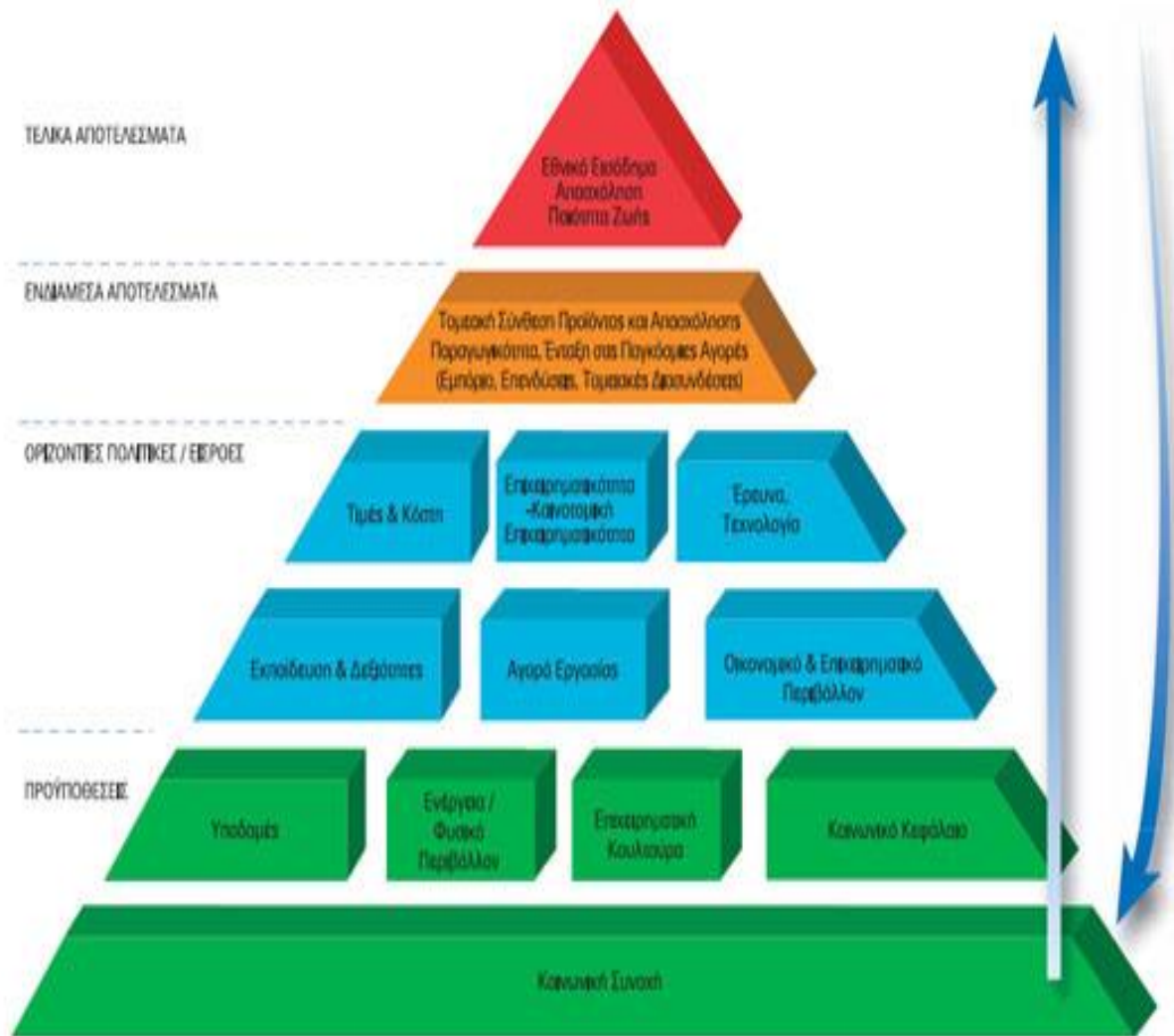
Αντικειμενικός στόχος είναι η διαρκής παρακολούθηση και αξιολόγηση των εφαρμοζόμενων πολιτικών με βάση την βελτίωση που παρουσιάζουν οι αντίστοιχοι δείκτες.

Το ΕΣΜΑ χρησιμοποιεί πλέον την ευρύτετη βάση δεδομένων του ΕΣΑΑ (Εθνικό

Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης) για να παρακολουθεί διαχρονικά και συγκριτικά μια σειρά από επιμέρους ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες ελληνικών και διεθνών οργανισμών. Η "συμπύκνωση" αυτών των δεικτών μας δίνει την Πυραμίδα Ανταγωνιστικότητας.

Η Πυραμίδα Ανταγωνιστικότητας παρουσιάζει την ανταγωνιστικότητα ως δυναμική, ανατροφοδοτούμενη διαδικασία, όπου μια σειρά από «προϋποθέσεις» διαμορφώνουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο παρεμβαίνουν οι «οριζόντιες πολιτικές και εισροές», προσδιορίζοντας έτσι τα «ενδιάμεσα αποτελέσματα της ανταγωνιστικότητας», που με της σειρά τους διαμορφώνουν τα τελικά αποτελέσματα σε όρους βιοτικού επιπέδου, απασχόλησης, ποιότητας ζωής κλπ.

Προσαρμόζοντας τη σχετική διεθνή εμπειρία στις ιδιαιτερότητες των ελληνικών δεδομένων, έχει διαμορφωθεί η Πυραμίδα Ανταγωνιστικότητας, βάσει της οποίας οι διαστάσεις της ανταγωνιστικότητας επιμερίζονται σε τέσσερα επίπεδα: με αφετηρία την ύπαρξη των «βασικών προϋποθέσεων», οι «οριζόντιες πολιτικές και εισροές» συμβάλλουν στην επίτευξη των «ενδιαμέσων αποτελεσμάτων» της ανταγωνιστικότητας, τα οποία με τη σειρά τους συντελούν στην ικανοποίηση των «τελικών στόχων» της αναπτυξιακής διαδικασίας, που δεν είναι άλλοι από αυτούς που καταλήγουν όλοι οι ορισμοί της ανταγωνιστικότητας που αναφέρθηκαν παραπάνω: βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, ανάπτυξη, ευημερία, απασχόληση, ποιότητα ζωής. Τα χαμηλότερα επίπεδα της πυραμίδας με τη σειρά τους επιμερίζονται σε επιπλέον συστατικά στοιχεία, κάποια εκ των οποίων θεωρούνται (βραχυχρόνια) εξωγενή (π.χ. το φυσικό περιβάλλον) και κάποια εκ των οποίων προσδιορίζονται ενδογενώς ή αποτελούν ακόμα και προϊόν συνειδητής κρατικής πολιτικής (π.χ. εκπαίδευση).

Σχήμα 2.1: Η πυραμίδα της ανταγωνιστικότητας

Αν και η Πυραμίδα της Ανταγωνιστικότητας δεν αποτελεί το μοναδικό τρόπο σύλληψης του τρόπου συναρμογής και των στοιχείων της ανταγωνιστικότητας, εντούτοις καλύπτει ένα ευρύτατο φάσμα παραγόντων και συμπυκνώνει τις κυριότερες διαστάσεις της «διεθνούς συναίνεσης» για την ανταγωνιστικότητα. Αναγνωρίζοντας τις αμφίδρομες εξαρτήσεις και την ύπαρξη πολλών μηχανισμών ανατροφοδότησης, το ΕΣΑΑ δε θεωρεί την πυραμίδα αυστηρά ιεραρχική, ούτε πιστεύει στην ύπαρξη αυστηρών στεγανών μεταξύ επιπέδων και επιμέρους διαστάσεων.

2.3 - Το μοντέλο του International Institute for Management Development (IMD)

Το IMD είναι μία από τις καλύτερες σχολές διοίκησης επιχειρήσεων, με εμπειρία 50 ετών, και παρέχει εκπαίδευση σε στελέχη διεθνών επιχειρήσεων μεγάλου και μεσαίου μεγέθους καθώς και σε ιδιώτες. Από το 1989 δημοσιεύει την ετήσια αναφορά World Competitiveness Yearbook, μία από τις πιο αναλυτικές ετήσιες αναφορές για την ανταγωνιστικότητα των χωρών. Το WCY παρέχει μία αντικειμενική αξιολόγηση και δείχνει τις μελλοντικές τάσεις με βάση μία πληθώρα στατιστικών στοιχείων. Τα στοιχεία αυτά δεν είναι μόνο οικονομικά καθώς λαμβάνονται υπόψη όλες οι πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες. Πάνω από 300 κριτήρια έχουν χρησιμοποιηθεί ως αποτέλεσμα μιας εκτεταμένης έρευνας που περιλαμβάνει την οικονομική βιβλιογραφία, διεθνείς και εθνικές πηγές, καθώς και συλλογή δεδομένων από την επιχειρηματική κοινότητα, τις κυβερνήσεις και τον ακαδημαϊκό κόσμο.

Η μεθοδολογία του WCY προχωρεί στην διαίρεση του εθνικού περιβάλλοντος κάθε χώρας σε 4 παράγοντες:

- Οικονομική Επίδοση
- Κυβερνητική Ικανότητα
- Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα
- Υποδομές

Στην συνέχεια κάθε ένας από τους παραπάνω τομείς αναλύονται περαιτέρω σε 5 υποτομείς (σχήμα 2.2):

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ	ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΥΠΟΔΟΜΕΣ
Εγχώρια Οικονομία	Δημόσια Οικονομικά	Παραγωγικότητα	Βασική Υποδομή
Διεθνές Εμπόριο	Φορολογική Πολιτική	Αγορά εργασίας	Τεχνολογική Υποδομή
Διεθνείς Επενδύσεις	Θεσμικό Πλαίσιο	Χρηματοδότηση	Επιστημονική Υποδομή
Απασχόληση	Επιχειρηματική Νομοθεσία	Τακτική Διοίκησης	Υγεία και Περιβάλλον
Τιμές	Κοινωνικό Πλαίσιο	Επενδύσεις και Τιμές	Εκπαίδευση

Σχήμα 2.2: Το μοντέλο IMD

Όλοι οι υποτομείς περιλαμβάνουν συνολικά πάνω από 300 κριτήρια (κάθε υποτομέας δεν έχει τον ίδιο αριθμό κριτηρίων) ώστε το τελικό αποτέλεσμα να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό.

Σύμφωνα με το IMD, είναι απαραίτητες οι παρακάτω παραδοχές για κάθε έναν βασικό παράγοντα ανταγωνιστικότητας:

ι) Οικονομική επίδοση

α) Η ανταγωνιστικότητα μίας χώρας εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις οικονομικές της επιδόσεις στο παρελθόν.

β) Ο ανταγωνισμός που ελέγχεται από δυνάμεις της αγοράς βελτιώνει την οικονομική επίδοση μίας χώρας.

γ) Όσο μεγαλύτερος είναι ο ανταγωνισμός σε μία εγχώρια οικονομία, τόσο πιο ανταγωνιστικές θα είναι οι εταιρείες της στο εξωτερικό.

δ) Η επιτυχία μίας χώρας στο διεθνές εμπόριο και στις διεθνείς επενδύσεις απεικονίζει την ανταγωνιστικότητα των εγχώριων εταιρειών.

ε) Όταν μία χώρα είναι ανοιχτή σε διεθνείς οικονομικές δραστηριότητες, η οικονομική της επίδοση αυξάνεται.

στ) Οι διεθνείς επενδύσεις κατανέμουν πιο αποδοτικά τους οικονομικούς πόρους παγκοσμίως.

ζ) Η ανταγωνιστικότητα των εξαγωγών συνδέεται συχνά με αναπτυξιακό προσανατολισμό στην εγχώρια αγορά.

ii) Κυβερνητική ικανότητα

α) Η κρατική παρέμβαση σε επιχειρηματικές δραστηριότητες θα πρέπει να ελαχιστοποιηθεί, εκτός αν πρόκειται για παρεμβάσεις που αφορούν την δημιουργία ανταγωνιστικών συνθηκών για τις εταιρείες.

β) Η κυβέρνηση θα πρέπει να παρέχει προβλέψιμες μακροοικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, ώστε να ελαχιστοποιηθούν τα εξωτερικά ρίσκα για την επιχειρηματική οικονομία.

γ) Η κυβέρνηση θα πρέπει να είναι ευέλικτη και να προσαρμόζει την οικονομική της πολιτική στο συνεχώς μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον.

δ) Η κυβέρνηση πρέπει να παρέχει ένα κοινωνικό πλαίσιο που προωθεί την δικαιοσύνη και την ισότητα διασφαλίζοντας παράλληλα την ασφάλεια του πληθυσμού.

iii) Επιχειρηματική αποτελεσματικότητα

α) Η αποδοτικότητα και η ικανότητα προσαρμογής σε αλλαγές σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον είναι κρίσιμα διαχειριστικά γνωρίσματα για την επιχειρηματική ανταγωνιστικότητα.

β) Η υπεύθυνη χρηματοδότηση συνεισφέρει θετικά στις επιχειρήσεις.

γ) Ένας ανεπτυγμένος, διεθνώς ολοκληρωμένος, οικονομικός τομέας μίας χώρας υποστηρίζει την διεθνή της ανταγωνιστικότητα.

δ) Η διατήρηση ενός υψηλού βιοτικού επιπέδου απαιτεί συντονισμό με την διεθνή οικονομία.

ε) Η επιχειρηματικότητα είναι πολύ σημαντική για την οικονομική δραστηριότητα στην αρχική της φάση.

στ) Το έμπειρο και ικανό εργατικό δυναμικό αυξάνει την ανταγωνιστικότητα μίας χώρας.

ζ) Υψηλή παραγωγικότητα απεικονίζει μία βέλτιστη χρήση των διαθέσιμων πόρων.

η) Η διάθεση και η νοοτροπία του εργατικού δυναμικού επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα μίας χώρας.

iv) Υποδομές

α) Οι παραδοσιακές υποδομές (ενέργεια, μεταφορές κλπ) είναι θεμελιώδεις για την οικονομική ανάπτυξη.

β) Οι ανώτερες υποδομές (επιστήμες περιβάλλοντος και υγείας, τεχνολογίες πληροφοριών κλπ) είναι εξίσου σημαντικές με τις παραδοσιακές υποδομές, ενώ παράλληλα μπορούν να είναι η βασική αιτία για αλματώδη ανάπτυξη.

γ) Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μπορεί να κτιστεί και με την αποδοτική και καινοτόμο εφαρμογή ήδη υπαρχόντων τεχνολογιών.

δ) Οι επενδύσεις στην βασική έρευνα και σε καινοτόμες δραστηριότητες είναι απαραίτητες για την οικονομική ανάπτυξη στα πιο προχωρημένα στάδια.

ε) Μακροχρόνιες επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη (R&D) είναι πολύ πιθανό να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα των εταιρειών

στ) Η ποιότητα ζωής είναι μέρος της ελκυστικότητας μίας χώρας.

ζ) Επαρκείς και εύκολα προσβάσιμες εκπαιδευτικές πηγές βοηθάνε στην διαμόρφωση μίας οικονομίας με επίκεντρο την γνώση.

Όλα τα παραπάνω αφορούν το γενικό πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να κινηθούν

οι χώρες ώστε να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους. Πρόκειται για γενικά αποδεκτές θέσεις που έχουν ανταγωνιστική αξία για οποιαδήποτε χώρα. Ταυτόχρονα κάθε χώρα έχει τις ιδιαιτερότητες του περιβάλλοντος στο οποίο βρίσκεται. Οι χώρες διαχειρίζονται το περιβάλλον τους σύμφωνα με αυτό που αποκαλείται "τέσσερις θεμελιώδεις δυνάμεις". Αυτές οι 4 «διαστάσεις» διαμορφώνουν το περιβάλλον ανταγωνιστικότητας μίας χώρας. Συνήθως είναι αποτέλεσμα παραδοσιακών ή ιστορικών συστημάτων και είναι τόσο ριζωμένα στον τρόπο λειτουργίας της χώρας που τις περισσότερες φορές δεν είναι εύκολο να οριστούν.

Παρόλα αυτά, είναι εφικτό να ενσωματώσουμε αυτές τις διαστάσεις σε μία ενιαία συστηματική θεωρία που περιγράφει τις σχέσεις ανάμεσα στους 4 άξονες. Αυτή η θεωρία δεν έχει στόχο την ποσοτικοποίηση της ανταγωνιστικότητας μίας χώρας αλλά θέλει να υπογραμμίσει το προφίλ ανταγωνιστικότητας της. Αυτό το προφίλ χαρακτηρίζει την εκάστοτε χώρα και προβλέπει την μελλοντική συμπεριφορά της.

Στο σχήμα 2.3 παρουσιάζονται οι 4 διαστάσεις της ανταγωνιστικότητας σύμφωνα με το IMD:

Σχήμα 2.3: Οι 4 διαστάσεις της ανταγωνιστικότητας κατά IMD

Συνεχίζοντας την ανάλυση των παραγόντων του περιβάλλοντος που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα μίας χώρας, το IMD λαμβάνει υπόψη και το σύστημα αξιών. Υπάρχει άλλωστε η άποψη ότι οι χώρες δεν ανταγωνίζονται μόνο σε προϊόντα και υπηρεσίες αλλά συστήματα αξιών και παιδείας (Max Weber, *The Protestant Ethic, Protestantism and the Spirit of Capitalism*, 1904). Καθώς οι χώρες αναπτύσσονται, οι αξίες τείνουν να εξελιχθούν. Συγκεκριμένα περνάνε μέσα από 4 ξεχωριστές διακριτές φάσεις:

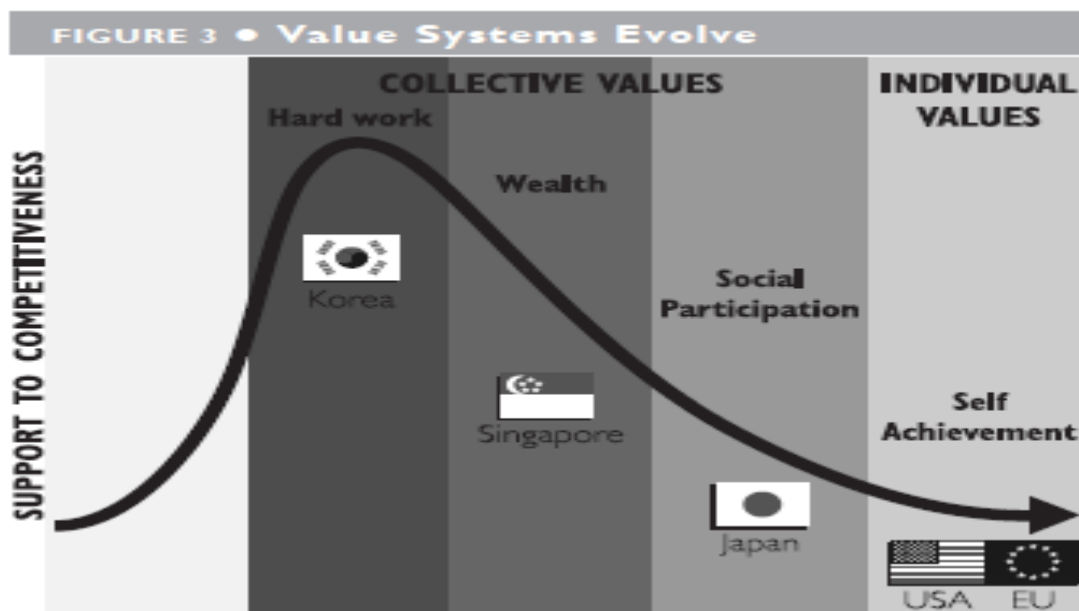
Σκληρή δουλειά: ο λαός είναι απόλυτα αφοσιωμένος στους συλλογικούς στόχους της χώρας και δουλεύει πολλές ώρες.

Πλούτος: ο λαός δουλεύει πολλές ώρες και δίνει σημασία στο να αυξήσει το δικό του εισόδημα.

Κοινωνική συμμετοχή: ο λαός ενδιαφέρεται λιγότερο για σκληρή δουλειά και ενδιαφέρεται περισσότερο στην εξέλιξη της κοινωνίας του.

Προσωπική επιτυχία: ο λαός ενδιαφέρεται περισσότερο στην ανάπτυξη της προσωπικής του ζωής παρά στην επίτευξη κοινωνικών αλλαγών.

Το σχήμα 2.4 δείχνει την χρονική εξέλιξη των αξιών από συλλογική σε προσωπική προοπτική:

Σχήμα 2.4: Η εξέλιξη των συστημάτων αξιών

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω και αναγνωρίζοντας ότι η ανταγωνιστικότητα είναι μία πολυσύνθετη και περίπλοκη έννοια, το IMD πρότεινε

κάποιες αρχές οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν σε μία ανταγωνιστική οικονομία. Οι χρυσοί κανόνες της ανταγωνιστικότητας (όπως αποκαλούνται) είναι οι παρακάτω:

- 1) Δημιούργησε ένα σταθερό και προβλέψιμο νομοθετικό και διαχειριστικό περιβάλλον.
- 2) Διασφάλισε την ταχύτητα, την διαφάνεια και την υπευθυνότητα στην διαχείριση.
- 3) Δεσμεύσου για την διατήρηση πειθαρχίας στους προϋπολογισμούς και στα χρέη.
- 4) Διαφοροποίησε την οικονομία με βάση τον τομέα ή την γεωγραφική περιοχή.
- 5) Επένδυσε στις υποδομές, στις μεταφορές και στην σύνδεση των δραστηριοτήτων.
- 6) Ενίσχυσε μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις με εγχώρια τεχνολογία και με εξαγωγικό προσανατολισμό.
- 7) Ισορρόπησε την επιθετικότητα των διεθνών αγορών με επιπρόσθετες δραστηριότητες για την διατήρηση ενός θετικού ισοζυγίου.
- 8) Διατήρησε την ισορροπία ανάμεσα στις εισαγωγές και τις εξαγωγές.
- 9) Εστίασε στο εκπαιδευτικό σύστημα (βασική και ανώτερη εκπαίδευση) για να ενισχυθεί η απασχολησιμότητα της νεότερης γενιάς και να μειωθεί η ανεργία των νέων.
- 10) Προώθησε έναν επιστημονικό και επιχειρηματικό πολιτισμό.
- 11) Διατήρησε κοινωνική ομοφωνία και θετική κοινωνική κινητικότητα.
- 12) Επέστρεψε με απτό τρόπο την επιτυχημένη εφαρμογή της ανταγωνιστικής πολιτικής (καλύτεροι δρόμοι, σχολεία, νοσοκομεία κλπ) σαν σημάδι ευημερίας.

2.4 - Η προσέγγιση του World Economic Forum

Το WEF προσεγγίζει την ανταγωνιστικότητα ως μία σειρά από θεσμούς, πολιτικές και παράγοντες που επηρεάζουν την παραγωγικότητα μίας χώρας. Με την σειρά της

η παραγωγικότητα, θέτει το επίπεδο ευημερίας που μπορεί να φτάσει η οικονομία μίας χώρας. Το επίπεδο παραγωγικότητας ορίζει επίσης τα ποσοστά απόδοσης των επενδύσεων μίας οικονομίας που είναι με την σειρά τους βασικός παράγοντας για την αύξηση των ρυθμών ανάπτυξης. Επομένως, η έννοια της ανταγωνιστικότητας παρουσιάζει και εδώ στατικούς και δυναμικούς παράγοντες.

Το WEF έχει θέσει 12 βασικούς πυλώνες (pillars):

1) Θεσμοί (Institutions): Το θεσμικό περιβάλλον ορίζεται από το νομικό και διαχειριστικό πλαίσιο μέσα στο οποίο επαγγελματίες, εταιρείες και κυβερνήσεις αλληλεπιδρούν για να παραγάγουν πλούτο. Η σημασία ενός σταθερού, αξιόπιστου και δίκαιου θεσμικού περιβάλλοντος έγινε ακόμα πιο φανερή με την πρόσφατη οικονομική κρίση. Η ποιότητα των θεσμών παίζει σημαντικό ρόλο στην ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη καθώς επηρεάζει τις επενδυτικές αποφάσεις, την οργάνωση της παραγωγής, την κατανομή κερδών, τα κόστη ανάπτυξης κ.ο.κ

Παράλληλα, ο ρόλος των θεσμών ξεπερνά το στενό νομικό πλαίσιο καθώς η κυβερνητική συμπεριφορά απέναντι στις αγορές και η αποτελεσματικότητα των λειτουργιών της έχουν επίσης πολύ σημαντικό ρόλο. Γραφειοκρατία, υπερβολικός αριθμός νόμων, διαφθορά, έλλειψη διαφάνειας και εμπιστοσύνης, αδυναμία παροχής ικανοποιητικών υπηρεσιών στον επιχειρηματικό τομέα και πολιτική εξάρτηση του δικαστικού συστήματος επιφέρουν σημαντικά κόστη και επιβραδύνουν την διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης.

2) Υποδομές (Infrastructure): Ένα εκτενές και αποδοτικό δίκτυο υποδομών είναι απαραίτητο για την διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας της οικονομίας. Ένα καλά οργανωμένο δίκτυο υποδομών μειώνει τα κόστη μεταξύ περιοχών λόγω απόστασης, ενοποιεί την εγχώρια αγορά και την ενώνει με χαμηλό κόστος με άλλες περιοχές και χώρες. Η επίδραση είναι ξεκάθαρη σε πολλούς τομείς - στην ασφαλή και γρήγορη μεταφορά εργαζομένων και φορτίων, στην ταχύτερη μεταφορά πληροφοριών, στην ομαλή λειτουργία των επιχειρήσεων και των βιομηχανιών που βασίζονται στην απρόσκοπτη παροχή ηλεκτρικού ρεύματος καθώς και σε πολλούς άλλους τομείς. Με όλα τα παραπάνω είναι φανερή η σημασία που έχει το δίκτυο

υποδομών μίας χώρας στην οικονομική της ανάπτυξη.

3) Μακροοικονομικό περιβάλλον (Macroeconomic environment): Η σταθερότητα του μακροοικονομικού περιβάλλοντος είναι σημαντική για τις επιχειρήσεις και επομένως για την συνολική ανταγωνιστικότητα μίας χώρας. Αν και είναι αποδεκτό ότι η μακροοικονομική σταθερότητα από μόνη της δεν είναι αρκετή για την αύξηση της παραγωγικότητας, αντίστοιχα αναγνωρίζεται ότι η αστάθεια προκαλεί σημαντικά προβλήματα. Η κυβέρνηση δεν μπορεί να παρέχει αποτελεσματικές υπηρεσίες αν πρέπει να κάνει υψηλές πληρωμές τόκων από παλαιότερα δάνεια. Τρέχοντα δημοσιονομικά ελλείμματα περιορίζουν την μελλοντική δυνατότητα μίας κυβέρνησης να αλληλεπιδράσει με επιχειρηματικούς κύκλους. Οι εταιρείες δεν μπορούν να λειτουργήσουν αποδοτικά όταν ο πληθωρισμός είναι εκτός ελέγχου. Το τελικό συμπέρασμα, δείχνει ξεκάθαρα ότι η οικονομία δεν μπορεί να αναπτυχθεί αν δεν υπάρχει μακροοικονομική σταθερότητα.

Σημείωση: Ο συγκεκριμένος πυλώνας μετράει την σταθερότητα του μακροοικονομικού περιβάλλοντος και δεν λαμβάνει υπόψη πως αυτή επιτυγχάνεται. Αυτή η ποιοτική διάσταση αποτυπώνεται στον πρώτο πυλώνα, των θεσμών.

4) Υγεία και βασική εκπαίδευση (Health and primary education): Ένα υγιές εργατικό δυναμικό είναι ζωτικής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα μίας χώρας. Μη υγιές εργατικό δυναμικό σημαίνει περισσότερες απουσίες από την εργασία και μεγαλύτερα κόστη για περίθαλψη, οπότε μειωμένη παραγωγικότητα και περισσότερα έξοδα. Επιπρόσθετα, ο κλάδος της υγείας είναι ιδιαίτερα σημαντικός και στο ηθικό κομμάτι.

Εκτός από την υγεία, ο συγκεκριμένος πυλώνας περιλαμβάνει την ποσότητα και την ποιότητα της βασικής εκπαίδευσης που λαμβάνει ο πληθυσμός μίας χώρας. Η ποιοτική βασική εκπαίδευση αυξάνει την παραγωγικότητα ενός εργαζόμενου, καθώς τον καθιστά πιο ικανό στην ολοκλήρωση απλών εργασιών και στην προσαρμογή σε νέα δεδομένα, διεργασίες και πρακτικές.

5) Τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση (Higher education and training): Η

ποιοτική τριτοβάθμια εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση είναι κρίσιμες για οικονομίες που θέλουν να ανεβάσουν την αλυσίδα αξίας τους πάνω από απλές παραγωγικές διεργασίες και προϊόντα. Η σημερινή παγκοσμιοποιημένη οικονομία απαιτεί από τις χώρες να δημιουργήσουν πηγές από καλά εκπαιδευμένους και μορφωμένους εργαζόμενους που θα έχουν δυνατότητα να υλοποιήσουν σύνθετες εργασίες και να προσαρμοστούν ταχύτατα σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον και στις εξελισσόμενες ανάγκες του συστήματος παραγωγής. Σε αυτό τον πυλώνα περιλαμβάνεται επίσης η έκταση της εκπαίδευσης προσωπικού καθώς και η συνεχής on -the - job εκπαίδευση, που παραμελείται από πολλές χώρες, που είναι επίσης σημαντική στην διασφάλιση της συνεχούς αναβάθμισης των ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού.

6) Αποδοτικότητα της αγοράς αγαθών (Goods market efficiency): Χώρες με αποδοτικές αγορές αγαθών είναι σε θέση να παραγάγουν την σωστή αναλογία προϊόντων και υπηρεσιών δεδομένων των συνθηκών αγοράς και ζήτησης. Ο υγιής ανταγωνισμός στην αγορά είναι σημαντικός στο να οδηγεί την αποδοτικότητα της αγοράς και ακολούθως την παραγωγικότητα των επιχειρήσεων, διασφαλίζοντας ότι οι πιο αποδοτικές εταιρείες, που παράγουν αγαθά υψηλής ζήτησης, είναι αυτές που ευδοκimoύν. Το καλύτερο δυνατό περιβάλλον για την ανταλλαγή αγαθών απαιτεί την ελάχιστη δυνατή κρατική παρέμβαση που εμποδίζει την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Η αποδοτικότητα της αγοράς εξαρτάται επίσης από άλλες συνθήκες όπως ο προσανατολισμός του πελάτη και η νοοτροπία του αγοραστή. Για πολιτιστικούς ή ιστορικούς λόγους, οι πελάτες μπορεί να έχουν περισσότερες ή διαφορετικές απαιτήσεις σε κάποιες χώρες σε σχέση με άλλες. Αυτό το γεγονός μπορεί να δημιουργήσει ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, καθώς αναγκάζει τις εταιρείες να είναι πιο καινοτόμες και πελατοκεντρικές, κάτι που επιβάλλει την απαραίτητη πειθαρχία που πρέπει να επιτευχθεί για να είναι αποδοτικότερη μία αγορά.

7) Αποδοτικότητα της αγοράς εργασίας (Labor market efficiency): Η αποδοτικότητα και η ευελιξία της αγοράς εργασίας παρέχει την διασφάλιση ότι οι εργαζόμενοι

κατανέμονται στην αποδοτικότερη χρήση τους και τροφοδοτούνται με κίνητρα για να κάνουν την καλύτερη δυνατή προσπάθεια στην εργασία τους. Αυτό σημαίνει ότι οι αγορές εργασίας θα πρέπει να έχουν την δυνατότητα να μετακινούν εργαζόμενους από μία οικονομική δραστηριότητα σε μία άλλη ταχύτατα, με το μικρότερο δυνατό κόστος, επιτρέποντας διακυμάνσεις μισθών χωρίς μεγάλη κοινωνική αναστάτωση.

Αποδοτικές αγορές εργασίας διασφαλίζουν επίσης ξεκάθαρα κίνητρα για τους εργαζόμενους, αξιοκρατία στον χώρο εργασίας και ισονομία μεταξύ ανδρών και γυναικών. Όλοι οι παραπάνω παράγοντες έχουν θετικό αντίκτυπο στην απόδοση των εργαζόμενων και παρουσιάζουν μία χώρα πιο ελκυστική στο ικανό εργατικό δυναμικό.

8) Ανάπτυξη της οικονομικής αγοράς (Financial market development): Η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών ανέδειξε τον κεντρικό ρόλο ενός σταθερού και λειτουργικού οικονομικού τομέα. Ένας αποδοτικός οικονομικός τομέας κατανέμει τους πόρους που συσσωρεύονται από τους πολίτες μίας χώρας καθώς επίσης και αυτούς που προέρχονται από το εξωτερικό στις πιο παραγωγικές χρήσεις. Διοχετεύει αυτούς τους πόρους σε επιχειρηματικά και επενδυτικά έργα με τον μεγαλύτερο αναμενόμενο ρυθμό ανταπόδοσης. Μία προσεκτική και ολοκληρωμένη εκτίμηση ρίσκου είναι βασικό συστατικό μίας σταθερής οικονομικής αγοράς.

Επίσης, μεγάλη σημασία στην παραγωγικότητα παίζουν και οι επιχειρηματικές επενδύσεις. Επομένως, οι οικονομίες χρειάζονται οικονομικές αγορές που μπορούν να διαθέσουν κεφάλαιο από πηγές όπως δάνεια από ένα σταθερό τραπεζικό σύστημα, καλά οργανωμένα χρηματιστήρια αξιών, επιχειρηματικά κεφάλαια κ.ο.κ. Για να πραγματοποιηθούν όλα τα παραπάνω, ο τραπεζικός τομέας πρέπει να είναι αξιόπιστος και διαφανής ενώ οι οικονομικές αγορές χρειάζονται τον κατάλληλο κανονισμό για να προστατεύσουν τους επενδυτές.

9) Τεχνολογική ετοιμότητα (Technological readiness): Στην σημερινή αγορά της παγκοσμιοποίησης, η τεχνολογία γίνεται ολοένα και πιο σημαντική για τις εταιρείες που θέλουν να είναι ανταγωνιστικές και αναπτυσσόμενες. Ο πυλώνας της

τεχνολογικής ετοιμότητας μετράει την ευελιξία και την ταχύτητα με την οποία μία οικονομία υιοθετεί υπάρχουσες τεχνολογίες με σκοπό να ενισχύσει την παραγωγικότητα των βιομηχανιών της, να ενσωματώσει πληροφοριακές και επικοινωνιακές τεχνολογίες σε καθημερινές δραστηριότητες και παραγωγικές διεργασίες, να ενισχύσει την αποδοτικότητα και να ενεργοποιήσει την καινοτομία προς όφελος της ανταγωνιστικότητας.

Δεν έχει σημασία αν η εκάστοτε τεχνολογία έχει αναπτυχθεί στην ίδια χώρα. Σημασία έχει οι εταιρείες που λειτουργούν μέσα σε μία χώρα να έχουν πρόσβαση σε αναβαθμισμένα προϊόντα και σχέδια, καθώς επίσης και την δυνατότητα να τα ενσωματώσουν το συντομότερο δυνατό.

Μία σημαντική παρατήρηση σχετικά με τον συγκεκριμένο πυλώνα είναι ότι δεν περιλαμβάνει την ικανότητα των εταιρειών μιας χώρας να διεξάγουν έρευνες και να παράγουν νέα, καινοτόμα προϊόντα ή νέες τεχνολογίες και διεργασίες. Τα παραπάνω ανήκουν στον πυλώνα της καινοτομίας που θα αναλυθεί παρακάτω.

10) Μέγεθος αγοράς (Market size): Το μέγεθος μίας αγοράς επηρεάζει την παραγωγικότητα καθώς μεγάλες αγορές επιτρέπουν στις εταιρείες να εκμεταλλευτούν οικονομίες μεγάλης κλίμακας. Παραδοσιακά, οι αγορές που ήταν διαθέσιμες στις εταιρείες περιορίζονταν από τα σύνορα μίας χώρας. Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, οι διεθνείς αγορές έχουν υποκαταστήσει τις εθνικές αγορές, κυρίως για τις μικρότερες χώρες. Πολλά εμπειρικά δεδομένα δείχνουν συσχέτιση μεταξύ των ανοιχτών αγορών και του ελεύθερου εμπορίου με την ανάπτυξη.

11) Επιχειρηματική εκλέπτυνση (Business sophistication): Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι πρακτικές των πιο εκλεπτυσμένων επιχειρήσεων ευνοούν τις υψηλότερες αποδόσεις στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών. Η επιχειρηματική εκλέπτυνση αφορά δύο στοιχεία που είναι άρρηκτα συνδεδεμένα - την ποιότητα του συνόλου των επιχειρηματικών δικτύων μίας χώρας και την ποιότητα των επιχειρήσεων και των στρατηγικών μεμονωμένων εταιρειών. Αυτοί οι παράγοντες είναι ιδιαίτερος σημαντικοί για χώρες σε πιο αναβαθμισμένο στάδιο ανάπτυξης, όπου σε μεγάλο βαθμό όλες οι βασικές πηγές αύξησης της παραγωγικότητας έχουν εξαντληθεί.

Όταν εταιρείες και προμηθευτές είναι συνδεδεμένοι σε ομάδες κοντινές γεωγραφικά (clusters), η αποδοτικότητα αυξάνεται, υπάρχουν μεγαλύτερες ευκαιρίες για την δημιουργία καινοτόμων προϊόντων και διεργασιών και μειώνονται τα εμπόδια για την είσοδο νέων εταιρειών. Οι αναβαθμισμένες επιχειρήσεις και στρατηγικές μεμονωμένων εταιρειών (branding, marketing, διανομή, αναβαθμισμένες διεργασίες, νέα προϊόντα) διαχέονται σε μία οικονομία και οδηγούν σε εκλεπτυσμένες και σύγχρονες επιχειρηματικές διεργασίες και δραστηριότητες σε όλους τους επιχειρηματικούς τομείς μία χώρας.

12) Καινοτομία (Innovation): Η καινοτομία μπορεί να προέλθει από τεχνολογική και μη τεχνολογική γνώση. Μη τεχνολογικές καινοτομίες συνδέονται στενά με την τεχνογνωσία, τις ικανότητες και τις εργασιακές συνθήκες που ενσωματώνονται στους οργανισμούς και τις εταιρείες και επομένως κατατάσσονται στον προηγούμενο πυλώνα (11). Αυτός ο τελευταίος πυλώνας επικεντρώνεται στην τεχνολογική καινοτομία. Μολονότι μπορούν να αποκομιστούν σημαντικά οφέλη από την βελτίωση των θεσμών, την κατασκευή υποδομών, την μείωση της μακροοικονομικής αστάθειας ή την βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού, όλοι αυτοί οι παράγοντες καταλήγουν σε φθίνοντα οφέλη. Σε βάθος χρόνου, τα πρότυπα ζωής μπορούν να ενισχυθούν σημαντικά από την τεχνολογική καινοτομία. Ιστορικά, οι τεχνολογικές ανακαλύψεις ήταν η βάση για πολλά παραγωγικά οφέλη που βίωσαν οι οικονομίες μας. Οι ανακαλύψεις αυτές ποικίλουν από την βιομηχανική επανάσταση και την ατμομηχανή, στην χρησιμοποίηση της ηλεκτρικής ενέργειας μέχρι και την πιο πρόσφατη ψηφιακή επανάσταση. Η καινοτομία είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις οικονομίες που βρίσκονται στα όρια της υπάρχουσας γνώσης καθώς η πιθανότητα κέρδους με απλή ενσωμάτωση και υιοθεσία εξωγενών τεχνολογιών τείνει να εξαφανιστεί. Οι λιγότερο αναβαθμισμένες χώρες μπορούν ακόμα να επωφεληθούν με την χρήση υπάρχουσας, κάτι το οποίο ουσιαστικά δεν ισχύει για τις χώρες που βρίσκονται ήδη στο ανώτερο επίπεδο καινοτομίας και τεχνολογίας. Οι εταιρείες σε αυτές τις χώρες πρέπει να σχεδιάσουν και να αναπτύξουν προϊόντα και διεργασίες αιχμής για να διατηρήσουν ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και να στραφούν προς δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης

αξίας. Αυτή η πρόοδος απαιτεί ένα περιβάλλον ευνοϊκό προς καινοτόμες δραστηριότητες καθώς επίσης και υποστήριξη από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα. Αυτό σημαίνει με την σειρά του επαρκή επένδυση στην έρευνα και την ανάπτυξη (R&D), κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα, την παρουσία επιστημονικών ερευνητικών ιδρυμάτων υψηλής ποιότητας, εκτενής και διαρκής συνεργασία ανάμεσα στην βιομηχανία και τα πανεπιστημιακά ιδρύματα, την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, υψηλά επίπεδα ανταγωνισμού και σε κεφάλαια και χρηματοδοτήσεις.

Οι 12 παραπάνω πυλώνες αναφέρονται ξεχωριστά, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είναι ανεξάρτητοι. Αντιθέτως, ενισχύουν ο ένας τον άλλο και οποιαδήποτε αδυναμία σε ένα από αυτούς επηρεάζει αρνητικά τους υπόλοιπους.

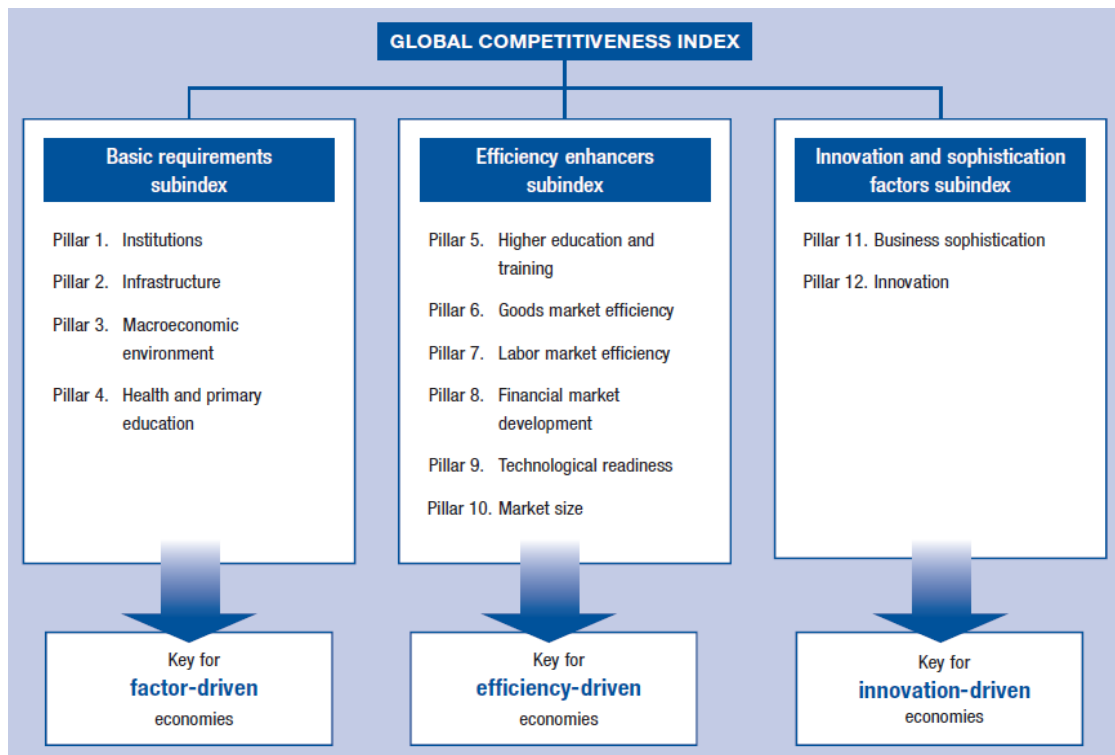
Επίσης, ενώ όλοι οι πυλώνες έχουν σημασία για όλες τις οικονομίες, είναι φανερό ότι θα επηρεάσουν διαφορετικού τύπου οικονομίες με διαφορετικό τρόπο. Αυτό συμβαίνει γιατί δεν βρίσκονται όλες οι χώρες στο ίδιο στάδιο ανάπτυξης. Ο διαχωρισμός των χωρών με βάση το επίπεδο ανάπτυξής τους γίνεται ως εξής: στο πρώτο στάδιο η οικονομία εξελίσσεται στηριζόμενη σε βασικούς παράγοντες (factor-driven) όπως η ανειδίκευτη εργασία και οι φυσικοί πόροι. Οι εταιρείες ανταγωνίζονται με βάση την τιμή και πουλούν βασικά προϊόντα και εμπορεύματα, με την χαμηλή παραγωγικότητα να αντικατοπτρίζεται στους χαμηλούς μισθούς. Η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας σε αυτό το στάδιο στηρίζεται κυρίως στην καλή λειτουργία των δημόσιων και ιδιωτικών θεσμών (πυλώνας 1), σε ένα καλά οργανωμένο δίκτυο υποδομών (πυλώνας 2), ένα σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον (πυλώνας 3) και σε ένα υγιές εργατικό δυναμικό που έχει λάβει τουλάχιστον την βασική εκπαίδευση (πυλώνας 4).

Καθώς μία χώρα γίνεται πιο ανταγωνιστική, η παραγωγικότητα και οι μισθοί θα αυξάνονται με την συνεχόμενη ανάπτυξη. Σε αυτή την περίπτωση, η χώρα φτάνει στο επόμενο στάδιο που βασίζεται στην αποδοτικότητα (efficiency-driven), όπου και θα πρέπει να αναπτύξει πιο αποτελεσματικές παραγωγικές διαδικασίες και να αυξήσει την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων καθώς οι μισθοί έχουν αυξηθεί χωρίς να υπάρχει δυνατότητα αύξησης των τιμών. Σε αυτό το στάδιο η

ανταγωνιστικότητα εξαρτάται άμεσα από το επίπεδο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της αρτιότερης τεχνικής κατάρτισης (πυλώνας 5), τις αποδοτικές αγορές αγαθών (πυλώνας 6), μία λειτουργική αγορά εργασίας (πυλώνας 7), ανεπτυγμένες οικονομικές αγορές (πυλώνας 8), την ικανότητα να ενσωματωθούν άμεσα οι υπάρχουσες τεχνολογίες (πυλώνας 9) και την ύπαρξη μεγάλης εγχώριας ή εξωτερικής αγοράς (πυλώνας 10).

Στο τελευταίο στάδιο η οικονομία μίας χώρας βασίζεται στην καινοτομία (innovation-driven). Σε αυτό το στάδιο οι μισθοί και το βιοτικό επίπεδο θα έχουν φτάσει σε τέτοιο σημείο που θα μπορούν να διατηρηθούν στο ίδιο επίπεδο με τον ανταγωνισμό μέσω νέων και μοναδικών προϊόντων και αγαθών. Σε αυτό το στάδιο οι εταιρείες ανταγωνίζονται παράγοντας νέα και διαφορετικά προϊόντα χρησιμοποιώντας τις πιο πρωτοπόρες και εκλεπτυσμένες παραγωγικές διεργασίες (πυλώνας 11) και εργάζονται για να δημιουργήσουν νέες (πυλώνας 12).

Το σχήμα 2.5 δείχνει επιγραμματικά τον διαχωρισμό των οικονομιών ανάλογα με το στάδιο στο οποίο βρίσκονται.

Σχήμα 2.5: Global Competitiveness Index

Το WEF χρησιμοποιεί ένα σύστημα που μετρά κριτήρια για κάθε έναν από τους πυλώνες με ελάχιστη βαθμολογία το 1 και μέγιστη το 7. Όσο μεγαλύτερη είναι η βαθμολογία σε κάθε κριτήριο, τόσο πιο ανταγωνιστική είναι η χώρα στο συγκεκριμένο τομέα. Στην συνέχεια υπολογίζεται ένας μέσος όρος για κάθε μία από τις ομαδοποιημένες κατηγορίες που αναφέρονται στο προηγούμενο σχήμα (basic requirements, efficiency enhancers και innovation and sophistication factors). Ο μέσος όρος της κάθε κατηγορίας πολλαπλασιάζεται με έναν συντελεστή βαρύτητας, ανάλογα με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η κάθε χώρα, έτσι ώστε να εξαχθεί ο συνολικός δείκτης ανταγωνιστικότητας της χώρας.

Παρακάτω παρουσιάζεται μία αναλυτική λίστα των μετρούμενων κριτηρίων του WEF. Αν και η λίστα παραμένει σταθερή κάθε χρόνο, κατά καιρούς έχουν υπάρξει αλλαγές με την αφαίρεση ή την προσθήκη κριτηρίων, καθώς οι εξελίξεις καθιστούν κάποια κριτήρια ανενεργά ενώ παράλληλα κάποιοι νέοι παράγοντες πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Στην λίστα είναι καταχωρημένα όλα τα κριτήρια που έχουν χρησιμοποιηθεί από το WEF μέχρι τώρα. Απαρτίζεται τόσο από καθαρά μετρήσιμα μεγέθη όσο και από καθαρά ποιοτικά μεγέθη.

1. Institutions

Property rights

Intellectual property protection

Diversion of public funds

Public trust of politicians

Irregular payments and bribes

Judicial independence

Favoritism in decisions of government officials

Wastefulness of government spending

Burden of government regulation

Efficiency of legal framework in settling disputes

Efficiency of legal framework in challenging regs.

Transparency of government policymaking
 Business costs of terrorism
 Business costs of crime and violence
 Organized crime
 Reliability of police services
 Ethical behavior of firms
 Strength of auditing and reporting standards
 Efficacy of corporate boards
 Protection of minority shareholders' interests
 Strength of investor protection, 0–10 (best)

2. Infrastructure

Quality of overall infrastructure
 Quality of roads
 Quality of railroad infrastructure
 Quality of port infrastructure
 Quality of air transport infrastructure
 Available airline seat kms/week, millions
 Quality of electricity supply
 Fixed telephone lines/100 pop.
 Mobile telephone subscriptions/100 pop.

3. Macroeconomic environment

Government budget balance, % GDP
 Gross national savings, % GDP
 Inflation, annual % change
 Interest rate spread, %
 General government debt, % GDP
 Country credit rating, 0–100 (best)

4. Health and primary education

Business impact of malaria

Malaria cases/100,000 pop.

Business impact of tuberculosis

Tuberculosis incidence/100,000 pop.

Business impact of HIV/AIDS

HIV prevalence, % adult pop.*

Infant mortality, deaths/1,000 live births

Life expectancy, years

Quality of primary education

Primary education enrollment, net %

Education expenditure

5. Higher education and training

Secondary education enrollment, gross %

Tertiary education enrollment, gross %

Quality of the educational system

Quality of math and science education

Quality of management schools

Internet access in schools

Availability of research and training services

Extent of staff training

6. Goods market efficiency

Intensity of local competition

Extent of market dominance

Effectiveness of anti-monopoly policy

Extent and effect of taxation

Total tax rate, % profits

No. procedures to start a business

No. days to start a business

Agricultural policy costs

Prevalence of trade barriers

Trade tariffs, % duty

Prevalence of foreign ownership

Business impact of rules on FDI

Burden of customs procedures

Imports as a percentage of GDP

Degree of customer orientation

Buyer sophistication

7. Labor market efficiency

Cooperation in labor-employer relations

Flexibility of wage determination

Rigidity of employment index, 0–100 (worst)

Hiring and firing practices

Redundancy costs, weeks of salary

Pay and productivity

Reliance on professional management

Brain drain

Women in labor force, ratio to men

Effect of taxation on incentives to work

Country capacity to retain talent

Country capacity to attract talent

Firing costs

Non-wage labor costs

8. Financial market development/sophistication

Availability of financial services

Affordability of financial services

Financing through local equity market
Ease of access to loans
Venture capital availability
Restriction on capital flows
Soundness of banks
Regulation of securities exchanges
Legal rights index, 0–10 (best)
Financial market sophistication
Strength of investor protection

9. Technological readiness

Availability of latest technologies
Firm-level technology absorption
FDI and technology transfer
Internet users/100 pop.
Broadband Internet subscriptions/100 pop.
Internet bandwidth, kb/s/user
Mobile broadband subscriptions/100 pop.
Laws relating to ICT
Mobile telephone subscriptions
Personal computers

10. Market size

Domestic market size index, 1–7 (best)
Foreign market size index, 1–7 (best)
GDP (PPP\$ billions)
Exports as a percentage of GDP

11. Business sophistication

Local supplier quantity

Local supplier quality
State of cluster development
Nature of competitive advantage
Value chain breadth
Control of international distribution
Production process sophistication
Extent of marketing
Willingness to delegate authority

12. Innovation

Capacity for innovation
Quality of scientific research institutions
Company spending on R&D
University-industry collaboration in R&D
Gov't procurement of advanced tech products
Availability of scientists and engineers
Utility patents granted/million pop.

Η ετήσια αναφορά ανταγωνιστικότητας του WEF περιλαμβάνει πάνω από 130 χώρες, με τον ακριβή αριθμό να αλλάζει κάθε χρόνο ανάλογα με τα διαθέσιμα δεδομένα που υπάρχουν για κάθε χώρα.

2.5 - Βιώσιμη ανταγωνιστικότητα

Ιδιαίτερα μεγάλη δυναμική αποκτά τα τελευταία χρόνια η βιώσιμη ανταγωνιστικότητα. Δεν θα αναπτυχθεί αναλυτικά, αλλά θα αναφερθούν οι βασικοί πυλώνες.

Η έννοια της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας βασίζεται στα εξής γεγονότα:

- Οι φυσικοί πόροι είναι περιορισμένοι
- Ο αντίκτυπος που έχουν οι ανθρώπινες δραστηριότητες στο φυσικό περιβάλλον επηρεάζουν τις μελλοντικές προοπτικές των κοινωνιών και των οικονομιών.
- Υπάρχουν στοιχεία που αυξάνονται συνεχώς και υποδεικνύουν ότι οι εταιρείες που λαμβάνουν υπόψη τους στην λήψη αποφάσεων και την βιωσιμότητα, έχουν μακροπρόθεσμα οικονομικά οφέλη.

Βάση για την έννοια της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας είναι η βιώσιμη ανάπτυξη. Ο ορισμός της βιώσιμης ανάπτυξης διατυπώθηκε από την επιτροπή Brundtland, στα πλαίσια της προετοιμασίας της διάσκεψης του Ρίο το 1992:

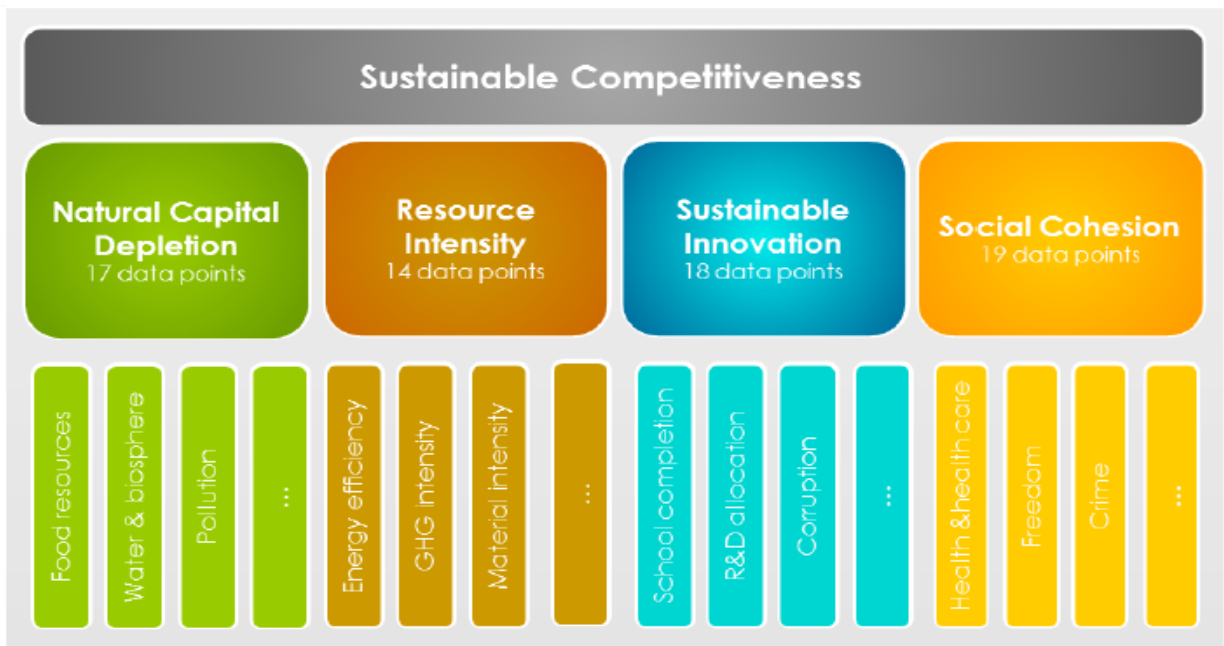
"Βιώσιμη ανάπτυξη είναι η ανάπτυξη που καλύπτει της ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακινδυνεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές του ανάγκες."

Η μεθοδολογία για την βιώσιμη ανάπτυξη βασίζεται σε 4 πυλώνες: το φυσικό κεφάλαιο, την ένταση χρήσης των φυσικών πόρων, την βιώσιμη καινοτομία και την κοινωνική σταθερότητα.

Το σχήμα 2.6 δείχνει το διάγραμμα της βιώσιμης ανάπτυξης και το σχήμα 2.7 το διάγραμμα βιώσιμης ανταγωνιστικότητας.

Σχήμα 2.6: Βιώσιμη ανάπτυξη

Σχήμα 2.7: Βιώσιμη ανταγωνιστικότητα

Κεφάλαιο 3ο : Οικονομικοί δείκτες & δείκτες ανταγωνιστικότητας

3.1 - Επιλογή δεικτών και χωρών - Μία γενική εικόνα

Σκοπός σε αυτό το κεφάλαιο είναι η εξέλιξη των πιο σημαντικών οικονομικών δεικτών και δεικτών ανταγωνιστικότητας. Η εξέλιξη αφορά όχι μόνο την Ελλάδα αλλά και άλλες χώρες της Ευρώπης έτσι ώστε να υπάρχει μία συνολική αλλά και συγκριτική εικόνα σχετικά με την θέση της Ελλάδας αυτή την στιγμή. Η μελέτη αυτή θα γίνει με την παράθεση των αντίστοιχων πινάκων. Οι δείκτες ανταγωνιστικότητας που χρησιμοποιούνται είναι από τις ετήσιες εκθέσεις του WEF.

Οι δείκτες που παρουσιάζονται, χωρίζονται σε 2 κατηγορίες, τους οικονομικούς/στατιστικούς δείκτες και τους δείκτες ανταγωνιστικότητας.

Οι οικονομικοί δείκτες επιλέχθηκαν με βάση την σημασία που έχουν για την ανταγωνιστικότητα ή για τα συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν από την ανάλυσή τους και είναι οι παρακάτω:

- GDP (Gross Domestic Product) - ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν)

Ο γνωστός όρος που εκφράζει το σύνολο όλων των προϊόντων και αγαθών που παρήγαγε η οικονομία μίας χώρας σε διάστημα ενός έτους, εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες.

- GDP % Growth - (Άυξηση % του ΑΕΠ)

Η ποσοστιαία % μεταβολή του ΑΕΠ σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο.

- Total Government Debt % of GDP - Συνολικό Δημόσιο Χρέος % του ΑΕΠ

Το συνολικό καθαρό (net) δημόσιο χρέος % του ΑΕΠ.

- Average Inflation % of CPI - Μέσος Πληθωρισμός % του ΔΚΤ

Μέσος πληθωρισμός σε ποσοστό % του δείκτη τιμών καταναλωτή.

- Unemployment % of Labour Force - Ανεργία % του Εργατικού Δυναμικού

Το % ποσοστό των εγγεγραμμένων ανέργων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού

της χώρας.

- Imports % of GDP - Εισαγωγές % του ΑΕΠ

Είναι η συνολική αξία αγαθών και υπηρεσιών σε ποσοστό % του ΑΕΠ, που εισήχθησαν εντός ενός έτους σε μία χώρα.

- Exports % of GDP - Εξαγωγές % του ΑΕΠ

Είναι η συνολική αξία αγαθών και υπηρεσιών σε ποσοστό % του ΑΕΠ, που εξήχθησαν εντός ενός έτους από μία χώρα.

- Number of new businesses registered - Αριθμός Καταχωρημένων Νέων Επιχειρήσεων

Ο αριθμός των νέων επιχειρήσεων που καταχωρήθηκαν στο διάστημα ενός έτους σε μία χώρα.

- Investment % of GDP - Επενδύσεις % του ΑΕΠ

Δείχνει το ποσό (σε ποσοστό % του ΑΕΠ) που δαπανήθηκε συνολικά για επενδύσεις σε μία χώρα σε διάστημα ενός έτους.

- GDP per Hour Worked - ΑΕΠ ανά Ώρα Εργασίας

Κατά μέσο όρο, το ποσό του ΑΕΠ που παράχθηκε ανά ώρα εργασίας σε μία χώρα σε διάστημα ενός έτους.

- Average Hours Worked per Person Employed Annually - Μέσος Όρος Ωρών Εργασίας ανά Εργαζόμενο Ετησίως

Ο αριθμός των ωρών που εργάστηκε ο κάθε εργαζόμενος κατά μέσο όρο σε διάστημα ενός έτους.

Αντίστοιχα έγινε προσπάθεια να επιλεγθούν οι πιο σημαντικοί δείκτες από την πληρέστατη λίστα δεικτών του WEF, δείκτες οι οποίοι επίσης ανταποκρίνονται περισσότερο στο επίπεδο που βρίσκεται η Ελλάδα αυτή την στιγμή και μπορούν να μας δώσουν μία σαφή εικόνα της ανταγωνιστικότητάς της:

- Quality of Overall Infrastructure - Ποιότητα της Συνολικής Υποδομής

Ο δείκτης αυτός μετράει την ποιότητα των τεχνικών υποδομών που στηρίζουν μία χώρα. Τεχνικές υποδομές θεωρούνται το οδικό και το σιδηροδρομικό δίκτυο, τα αεροδρόμια, τα λιμάνια καθώς επίσης και το ηλεκτρικό και το τηλεφωνικό δίκτυο.

- Government Budget Balance % of GDP - Ισοζύγιο του Κρατικού Προϋπολογισμού % του ΑΕΠ

Το % του ΑΕΠ πλεόνασμα (ή ελλείμμα) που παρουσιάζει ο κρατικός προϋπολογισμός.

- Quality of Educational System - Ποιότητα του Εκπαιδευτικού Συστήματος

Μετράει την δυνατότητα του εκπαιδευτικού συστήματος μίας χώρας να καλύψει τις ανάγκες μίας ανταγωνιστικής οικονομίας.

- Availability of Research and Training Services - Διαθεσιμότητα Υπηρεσιών Έρευνας και Εκπαίδευσης

Μετράει το εύρος διαθεσιμότητας υπηρεσιών έρευνας και εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας ή/και εξειδίκευσης.

- Total Tax Rate % of Profits - Συνολικός Φορολογικός Συντελεστής % των Κερδών

Πρόκειται για έναν συνολικό συντελεστή που προσμετρά τον φόρο εισοδήματος, τις κρατήσεις και τις εισφορές εργασίας, καθώς και οποιονδήποτε άλλο φόρο επί των κερδών.

- Flexibility of Wage Determination - Ευελιξία στον Προσδιορισμό των Μισθών

Δείχνει κατά πόσο οι μισθοί σε μία χώρα ορίζονται από μία κεντρική διαδικασία διαπραγμάτευσης ή μεμονωμένα από την εκάστοτε επιχείρηση. Μικροί δείκτες δείχνουν κεντρικές διαδικασίες ενώ όσο μεγαλύτερος ο δείκτης, τόσο μεγαλύτερη η ελευθερία διαπραγμάτευσης των εταιρειών με τον κάθε εργαζόμενο.

- Pay and Productivity - Αμοιβές και Παραγωγικότητα

Δείχνει τον βαθμό αντιστοιχίας που υπάρχει ανάμεσα στον μισθό και στην παραγωγικότητα του εργαζόμενου.

- Soundness of Banks - Δείκτης Υγείας των Τραπεζών

Αξιολογεί την σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος με βασικότερο κριτήριο τους θετικούς ισολογισμούς. Χαμηλός δείκτης σημαίνει ότι οι τράπεζες της χώρας μπορεί να χρειάζονται ανακεφαλαιοποίηση.

- Availability of Latest Technology - Διαθεσιμότητα της Τελευταίας Τεχνολογίας

Μετράει το εύρος διαθεσιμότητας των τελευταίων τεχνολογικών εξελίξεων ή/και την ευκολία πρόσβασης σε αυτές..

- Firm-Level Technology Absorption - Απορρόφηση της Τεχνολογίας σε Επίπεδο Εταιρειών

Δείχνει το εύρος στο οποίο οι επιχειρήσεις μιας χώρας υιοθετούν τις νέες τεχνολογίες.

- Quality of Scientific Research Institutions - Ποιότητα των Επιστημονικών Ερευνητικών Ιδρυμάτων

Δείκτης άμεσης βαθμολόγησης της συνολικής ποιότητας των ερευνητικών ιδρυμάτων μιας χώρας.

- Company Spending on R&D (Research & Development) - Δαπάνες Εταιρειών για E&A (έρευνα και ανάπτυξη)

Δείχνει σε τι βαθμό φτάνουν οι δαπάνες στις επιχειρήσεις μίας χώρας για έρευνα και ανάπτυξη νέων, βελτιωμένων προϊόντων και διεργασιών.

- University - Industry Collaboration in R&D - Συνεργασία Εταιρειών - Πανεπιστημίων στην E&A

Πρόκειται για τον βαθμό συνεργασίας ανάμεσα στις ιδιωτικές εταιρείες και τα πανεπιστημιακά ιδρύματα στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης.

Οι υπό μελέτη χώρες, εκτός της Ελλάδας, χωρίζονται επίσης σε υποκατηγορίες με βάση το κριτήριο επιλογής τους:

- Παραδοσιακά μεγάλες οικονομικές, πολιτικές και παραγωγικές χώρες στην Ευρώπη.

Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσεται πλέον και η Ελβετία, πρωτοπόρος στον τομέα της ανταγωνιστικότητας τα τελευταία χρόνια. Όλες οι παραπάνω χώρες ανήκουν στο 3ο στάδιο ανάπτυξης

- Οικονομίες παρόμοιου επιπέδου με την ελληνική.

Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται η Πορτογαλία, η Ιρλανδία και η Τσεχία. Κριτήριο για να ενταχθούν σε αυτή την κατηγορία αυτές οι χώρες δεν ήταν μόνο ότι βρίσκονται στο ίδιο οικονομικό επίπεδο με βάση το ΑΕΠ αλλά και επειδή αντιμετωπίζουν, σε γενικές γραμμές, τα ίδια οικονομικά ζητήματα τα τελευταία έτη. Οι χώρες αυτές βρίσκονται επίσης στο 3ο στάδιο ανάπτυξης.

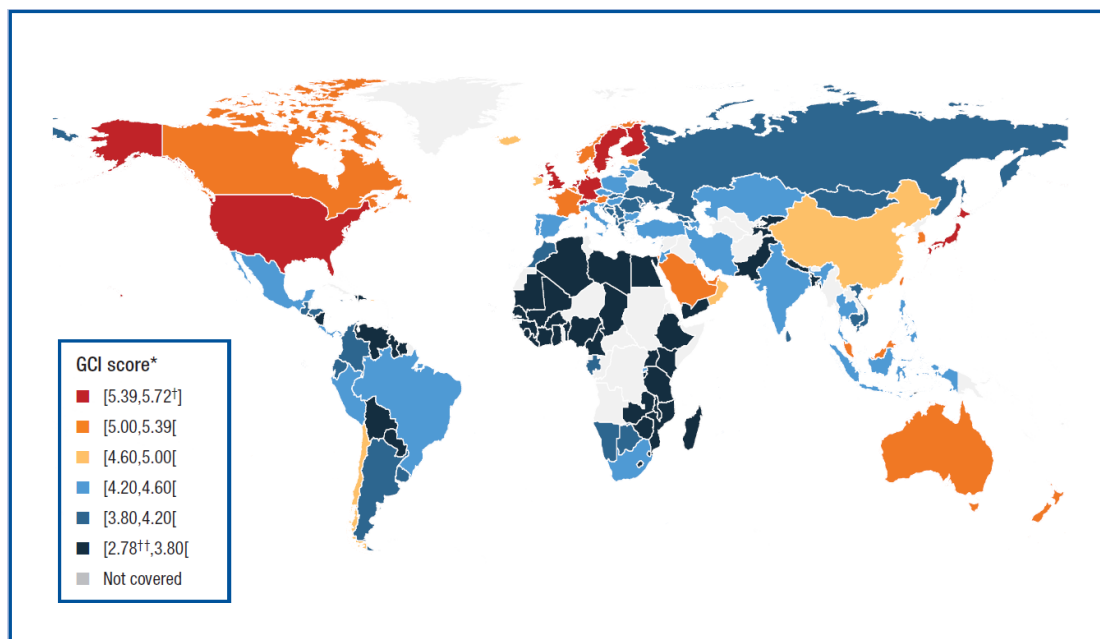
- Το οικονομικό μοντέλο του ευρωπαϊκού βορρά.

Η Φινλανδία και η Σουηδία επιλέχθηκαν για να αναδειχθούν οι οικονομικές και ανταγωνιστικές επιδόσεις των χωρών της βόρειας Ευρώπης. Και οι δύο χώρες βρίσκονται στο 3ο στάδιο ανάπτυξης.

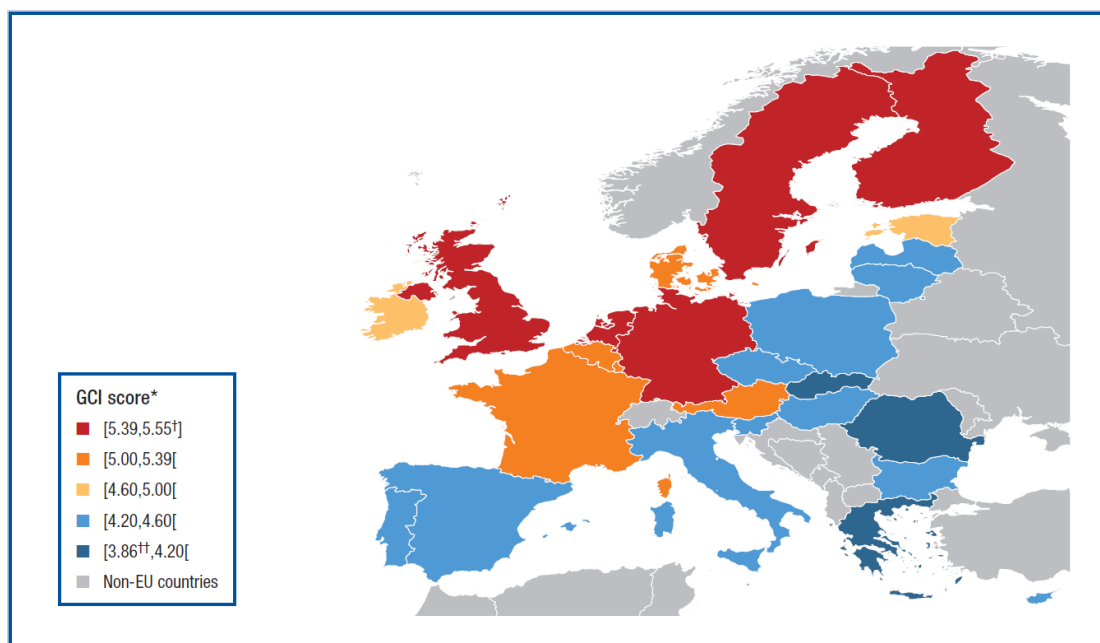
- Γεωγραφικά γειτονικές χώρες

Οι χώρες που εντάσσονται σε αυτή την κατηγορία επιλέχθηκαν μόνο με βάση τα γεωγραφικά κριτήρια. Η Κύπρος (3ο στάδιο ανάπτυξης), η Βουλγαρία (2ο στάδιο ανάπτυξης) και η Ρουμανία (2ο στάδιο ανάπτυξης) ανήκουν σε αυτή την κατηγορία.

Παράλληλα, στα παρακάτω σχήματα φαίνεται η ανταγωνιστικότητα σε παγκόσμιο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, με βάση την αναφορά του WEF, έτσι ώστε να υπάρχει μία γενικότερη εικόνα.

Σχήμα 3.1: Παγκόσμιος χάρτης ανταγωνιστικότητας

Σχήμα 3.2: Χάρτης ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3.2 - Η εξέλιξη του ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν - GDP)

Ο πίνακας 3.1 δείχνει την εξέλιξη του ΑΕΠ των υπό μελέτη χωρών από το 1980 και μετά. Γενική παρατήρηση για όλες τις χώρες είναι ότι το ΑΕΠ αυξάνεται σταδιακά,

όπως ήταν το αναμενόμενο. Η μονάδα μέτρησης είναι δισεκατομμύρια ευρώ.

Πιο συγκεκριμένα, για την Ελλάδα παρατηρείται αστάθεια σχεδόν σε όλη την δεκαετία του '80 και στις αρχές της δεκαετίας του '90, με πιθανότερο λόγο την πολιτική αστάθεια που επικρατούσε εκείνη την περίοδο. Στην συνέχεια υπάρχει μία σταθερή αύξηση του ΑΕΠ κάθε χρόνο μέχρι την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008. Από το 1993 μέχρι το 2007 υπήρχε ετησίως αύξηση του ΑΕΠ, στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 64,3%. Από το 2008 και έπειτα έχουμε μία συνεχή πτώση του ΑΕΠ, αποτέλεσμα της παγκόσμιας αλλά και της εθνικής οικονομικής κρίσης και της εφαρμογής των δημοσιονομικών μέτρων. Μέσα στο χρονικό διάστημα 2008-2013 η Ελλάδα έχασε το 23,3% του ΑΕΠ της.

Η Γαλλία είχε μία συνεχής αύξηση του ΑΕΠ της μέχρι την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008 (στην πορεία αυτή υπήρξε και μία στάση το 1993 αλλά η μείωση ήταν τόσο μικρή που δεν χρήζει σχολιασμού), όπου το ΑΕΠ παρουσιάζει για 2 συνεχόμενες χρονιές πτώση. Στην συνέχεια υπήρξε μία μικρή ανάκαμψη για να σταθεροποιηθεί τα τελευταία χρόνια στα 1.800 δις ευρώ.

Για την Γερμανία παρατηρείται παρόμοια πορεία, με ελάχιστες εξαιρέσεις σε κάποιες ενδιάμεσες χρονιές. Πτώση υπήρχε μόνο το 2008 με αύξηση τις επόμενες χρονιές, αν και οι ρυθμοί αύξησης είναι εμφανώς περιορισμένοι.

Η Ιταλία ακολουθεί την πορεία των υπόλοιπων παραδοσιακών μεγάλων χωρών της Ευρώπης με συνεχή αύξηση του ΑΕΠ. Σε αντίθεση με την Γαλλία και την Γερμανία, τα τελευταία χρόνια υπάρχει μία σταθερή πτωτική τάση στο ΑΕΠ.

Για την Πορτογαλία δεν διαφοροποιούνται ιδιαίτερα οι παρατηρήσεις. Πτωτικές τάσεις μετά το 2008. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε αντίθεση με την Ελλάδα, για την Πορτογαλία που αναφέρεται σαν χώρα με ίδιου επιπέδου, το ποσοστό πτώσης του ΑΕΠ λόγω κρίσης είναι μόλις 7,8%.

Η Ισπανία στο αντίστοιχο χρονικό διάστημα παρουσιάζει σημαντική άνοδο στο ΑΕΠ της και όπως φαίνεται από τον πίνακα υπάρχει μία σαφής ανοδική τάση. Παρόλα αυτά, η Ισπανία παρουσιάζει περισσότερα σημάδια αστάθειας σε αυτή την

κατηγορία. Αρκετές μεμονωμένες χρονιές το ΑΕΠ παρουσίασε πτώση ή έμεινε στάσιμο. Από το 2008 και μετά υπάρχει σαφής πτωτική τάση.

Η Ιρλανδία μετά από ένα διάστημα αστάθειας στις αρχές της δεκαετίας του '80 παρουσιάζει συνεχή ανάπτυξη μέχρι το 2008. Στο διάστημα 2008-2010 υπάρχει πτώση με ανοδικές τάσεις από 2011 έως και σήμερα.

Το Ηνωμένο Βασίλειο έχει σταθερά ανοδική πορεία με μία μικρή παρένθεση το χρονικό διάστημα 1988-1992 όπου είναι μία περίοδος στασιμότητας. Από το σημείο εκείνο και έπειτα, πτώση στο ΑΕΠ υπήρξε μόνο το 2009 ακολουθούμενη από μία περίοδο συνεχούς αύξησης.

Η Φινλανδία ακολουθεί επίσης την ανοδική πορεία στο ΑΕΠ της με μία μικρή στάση την διετία '92-'93. Πτώση στο ΑΕΠ παρατηρείται στην συνέχεια το 2009 και για την Φινλανδία ακολουθούμενη από μία περίοδο στασιμότητας που φτάνει μέχρι και σήμερα.

Παρόμοια πορεία με την Φινλανδία ακολουθεί και η Σουηδία, μικρή πτώση την διετία '92-'93, πτώση και το 2009. Σε αντίθεση με την Φινλανδία, την πτώση του 2009 ακολουθεί μία σαφής και σταθερή ανοδική τάση.

Για την Ελβετία, αν και υπάρχει από τις αρχές της δεκαετίας του '80 ανοδική τάση, σταθερή άνοδος υπάρχει από το 1994 και έπειτα. Η συνεχόμενη άνοδος διακόπτεται το 2009 και για την Ελβετία, για να επανέλθει άμεσα σε ανοδικούς ρυθμούς.

Για την Τσεχία δυστυχώς δεν υπάρχουν δεδομένα πριν το 1994. Μέχρι το 2000 η κατάσταση παραμένει σχεδόν στάσιμη, από το 2000 και έπειτα η Τσεχία εντάσσεται και αυτή στην ομάδα των χωρών που παρουσιάζουν συνεχόμενη ανάπτυξη μέχρι το 2009 όπου παρουσιάζεται πτώση που ακολουθείται από μία περίοδο σταθερότητας με μικρό ποσοστό αύξησης του ΑΕΠ.

Η Ρουμανία είναι μία χώρα που δεν αύξησε το ΑΕΠ της στα ίδια ποσοστά με τις υπόλοιπες υπό μελέτη χώρες. Σε όλο το χρονικό διάστημα 1980-2000, η χώρα παρουσιάζει έντονη αστάθεια με συνεχείς αυξομειώσεις στο ΑΕΠ της. Μία περίοδο

σταθερότητας ξεκίνησε το 2001 αλλά διακόπηκε, όπως και στις περισσότερες χώρες, το 2009.

Η Βουλγαρία παρουσιάζει ακόμα μεγαλύτερη αστάθεια σε όλο το χρονικό διάστημα 1980-2013. Σε αντίθεση με όλες τις άλλες χώρες φάνηκε να επηρεάζεται ελάχιστα έως καθόλου με την παγκόσμια κρίση του 2008.

Για την Κύπρο, οι παρατηρήσεις δεν διαφοροποιούνται ιδιαίτερα: συνεχή άνοδος και αστάθεια από 2009 και μετά.

3.3 - Το ποσοστό αύξησης % του ΑΕΠ (GDP % Growth)

Στον πίνακα 3.2 παρουσιάζεται η % αύξηση του ΑΕΠ, Ουσιαστικά πρόκειται για μία διαφορετική προσέγγιση του ΑΕΠ, που μας δίνει μία πιο άμεση εικόνα της εξέλιξης του συγκεκριμένου δείκτη για κάθε χώρα.

Πίνακας 3.1: ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) (Billion EU)

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
1980	117,341	1.032,20	1.425,45	921,095	77,744	478,851	44,444	847,611
1981	115,518	1.042,30	1.427,02	928,287	80,483	476,898	45,561	836,947
1982	114,209	1.067,50	1.415,77	934,489	82,224	482,804	46,242	855,749
1983	112,978	1.080,60	1.437,78	943,024	83,023	490,782	45,904	888,549
1984	115,249	1.096,80	1.478,42	973,446	82,158	499,116	47,375	914,702
1985	118,141	1.114,50	1.510,83	1.000,68	83,502	510,905	48,298	950,089
1986	118,753	1.139,60	1.547,35	1.029,30	86,274	528,438	48,503	990,966
1987	116,070	1.166,80	1.570,08	1.062,16	92,859	558,607	50,269	1.042,06
1988	121,047	1.221,30	1.628,74	1.106,71	97,818	588,126	51,776	1.100,09
1989	125,647	1.272,40	1.692,47	1.144,21	104,321	617,556	54,682	1.128,63
1990	125,647	1.305,80	1.789,34	1.167,69	112,520	641,311	58,899	1.149,19
1991	129,542	1.319,30	1.879,01	1.184,45	116,312	657,507	59,866	1.128,76
1992	130,449	1.338,80	1.907,20	1.194,33	119,953	663,100	62,009	1.138,44
1993	128,362	1.329,90	1.887,85	1.184,15	119,128	654,389	63,443	1.173,63
1994	130,929	1.359,80	1.935,67	1.209,62	120,902	669,666	67,183	1.227,34
1995	134,904	1.387,60	1.969,98	1.244,54	123,692	697,271	73,628	1.266,36
1996	138,086	1.402,40	1.986,11	1.258,66	128,168	714,153	80,492	1.305,79
1997	143,109	1.433,10	2.021,54	1.282,15	133,816	741,759	89,745	1.356,20
1998	147,922	1.481,50	2.055,12	1.300,71	140,692	774,906	97,635	1.403,87
1999	152,981	1.530,20	2.090,94	1.319,59	146,423	811,678	108,425	1.448,32
2000	158,378	1.586,60	2.159,89	1.367,80	152,156	852,691	120,069	1.509,67
2001	165,026	1.615,70	2.195,32	1.393,28	155,161	883,990	126,428	1.553,22
2002	170,702	1.630,70	2.195,87	1.399,57	156,347	907,922	133,555	1.591,01
2003	180,848	1.645,40	2.187,36	1.398,92	154,922	935,96	138,743	1.651,71
2004	188,746	1.687,20	2.202,60	1.423,13	157,340	966,446	144,796	1.699,74
2005	193,050	1.718,00	2.221,18	1.436,38	158,559	1.001,12	153,305	1.746,90
2006	203,682	1.760,40	2.307,59	1.467,97	160,855	1.041,91	161,590	1.792,32
2007	210,885	1.800,70	2.385,78	1.492,67	164,660	1.078,16	170,389	1.857,43
2008	210,431	1.799,20	2.404,91	1.475,41	164,646	1.087,79	166,796	1.839,46
2009	203,830	1.742,60	2.282,90	1.394,35	159,858	1.047,08	157,695	1.766,34
2010	193,750	1.771,60	2.374,77	1.418,38	162,955	1.043,71	156,487	1.798,13

2011	179,986	1.801,60	2.448,29	1.423,67	160,423	1.048,06	158,726	1.814,59
2012	168,498	1.802,14	2.469,47	1.389,95	155,340	1.033,18	160,214	1.817,60
2013	161,397	1.800,95	2.484,61	1.369,51	151,732	1.017,09	161,932	1.830,10

Πίνακας 3.1: ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) (Billion EU) (συνέχεια)

ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΛΒΕΤΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ
1980	79,792	192,777	268,402	-	53,173	21,733	4,009
1981	80,822	192,409	272,670	-	53,226	22,884	4,132
1982	83,281	194,798	269,129	-	55,302	23,846	4,391
1983	85,793	198,456	270,849	-	58,620	24,561	4,624
1984	88,464	207,013	278,998	-	62,138	25,691	5,033
1985	91,384	211,602	289,247	-	62,075	26,153	5,272
1986	93,795	217,502	294,622	-	63,565	27,539	5,461
1987	97,070	224,898	299,294	-	64,074	28,833	5,850
1988	102,132	230,749	309,103	-	63,753	29,526	6,337
1989	107,299	237,085	322,490	-	60,056	29,387	6,849
1990	107,869	239,525	334,341	-	56,685	26,705	7,357
1991	101,382	236,939	331,279	-	49,357	23,833	7,411
1992	97,846	234,137	331,133	-	45,030	21,824	8,105
1993	97,062	233,201	330,717	-	45,718	19,287	8,162
1994	100,572	242,242	334,916	-	47,516	18,580	8,643
1995	104,558	252,311	336,527	93,121	50,908	18,283	9,501
1996	108,306	256,427	338,158	97,348	52,918	16,812	9,673
1997	115,025	263,892	345,063	96,519	49,715	15,830	9,895
1998	120,799	274,742	354,498	96,291	47,320	16,482	10,391
1999	125,513	286,825	359,447	97,908	46,775	16,857	10,893
2000	132,195	300,008	372,643	102,006	48,142	17,767	11,440
2001	135,214	304,255	377,276	105,165	50,876	18,505	11,900
2002	137,694	311,862	377,975	107,425	53,459	19,365	12,153
2003	140,465	319,853	378,055	111,471	56,258	20,431	12,380
2004	146,260	331,446	387,208	116,758	61,035	21,810	12,904
2005	150,524	341,904	397,643	124,642	63,570	23,197	13,402
2006	157,164	357,473	412,560	133,393	68,576	24,707	13,956
2007	165,549	369,756	428,427	141,043	72,908	26,300	14,666
2008	166,035	366,933	437,699	145,413	78,266	27,928	15,192
2009	151,858	348,670	429,221	138,859	73,119	26,398	14,910
2010	156,905	370,503	442,243	142,321	72,279	26,502	15,105

2011	161,263	384,462	450,765	145,006	73,839	26,990	15,186
2012	160,296	389,062	455,182	143,194	74,080	27,200	14,818
2013	161,743	392,973	460,990	143,620	75,264	27,526	-

Πίνακας 3.2: Αύξηση % του ΑΕΠ

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
1980	0,677	1,809	1,272	-1,414	6,725	1,203	2,898	-2,003
1981	-1,554	0,978	0,110	0,781	3,523	-0,408	2,512	-1,258
1982	-1,133	2,418	-0,788	0,668	2,163	1,239	1,495	2,246
1983	-1,079	1,227	1,555	0,913	0,972	1,652	-0,729	3,833
1984	2,011	1,499	2,826	3,226	-1,042	1,698	3,204	2,943
1985	2,510	1,614	2,192	2,798	1,636	2,362	1,947	3,869
1986	0,518	2,252	2,417	2,860	3,320	3,432	0,424	4,302
1987	-2,259	2,387	1,469	3,192	7,632	5,709	3,641	5,156
1988	4,288	4,671	3,736	4,194	5,340	5,285	2,998	5,569
1989	3,800	4,184	3,913	3,388	6,649	5,004	5,614	2,594
1990	0	2,625	5,723	2,053	7,859	3,847	7,711	1,822
1991	3,100	1,034	5,011	1,435	3,370	2,525	1,642	-1,778
1992	0,700	1,478	1,500	0,834	3,130	0,851	3,579	0,858
1993	-1,600	-0,665	-1,015	-0,853	-0,687	-1,314	2,314	3,091
1994	2,000	2,248	2,533	2,151	1,489	2,335	5,894	4,577
1995	3,036	2,044	1,773	2,887	2,307	4,122	9,593	3,179
1996	2,358	1,067	0,819	1,135	3,619	2,421	9,323	3,114
1997	3,638	2,189	1,784	1,866	4,407	3,865	11,495	3,860
1998	3,364	3,377	1,662	1,448	5,138	4,469	8,792	3,515
1999	3,420	3,287	1,743	1,451	4,073	4,745	11,051	3,167
2000	3,528	3,686	3,298	3,654	3,916	5,053	10,739	4,235
2001	4,197	1,834	1,640	1,863	1,975	3,671	5,296	2,885
2002	3,439	0,928	0,025	0,451	0,764	2,707	5,638	2,433
2003	5,944	0,901	-0,387	-0,047	-0,911	3,088	3,885	3,815
2004	4,368	2,540	0,697	1,731	1,560	3,257	4,363	2,908
2005	2,280	1,826	0,843	0,931	0,775	3,588	5,876	2,774
2006	5,507	2,468	3,891	2,199	1,448	4,075	5,404	2,600
2007	3,536	2,289	3,388	1,683	2,365	3,479	5,445	3,633
2008	-0,215	-0,083	0,802	-1,156	-0,009	0,893	-2,109	-0,968
2009	-3,137	-3,146	-5,073	-5,494	-2,908	-3,742	-5,456	-3,974
2010	-5,000	1,664	4,024	1,723	1,937	-0,322	-0,766	1,799

2011	-7,106	1,693	3,096	0,374	-1,554	0,417	1,431	0,915
2012	-6,383	0,030	0,865	-2,369	-3,168	-1,419	0,938	0,166
2013	-4,214	-0,066	0,613	-1,471	-2,322	-1,558	1,072	0,688

Πίνακας 3.2: Αύξηση % του ΑΕΠ (συνέχεια)

ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΛΒΕΤΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ
1980	5,366	4,555	5,110	-	3,304	5,700	5,920
1981	1,291	-0,191	1,601	-	0,100	5,300	3,051
1982	3,042	1,242	-1,309	-	3,900	4,200	6,279
1983	3,016	1,878	0,639	-	6,000	3,000	5,307
1984	3,112	4,312	3,008	-	6,000	4,600	8,837
1985	3,301	2,217	3,674	-	-0,100	1,800	4,746
1986	2,638	2,788	1,859	-	2,400	5,300	3,583
1987	3,491	3,400	1,585	-	0,800	4,700	7,139
1988	5,215	2,602	3,278	-	-0,500	2,400	8,317
1989	5,059	2,746	4,331	-	-5,800	-0,500	8,088
1990	0,531	1,029	3,675	-	-5,612	-9,100	7,405
1991	-6,013	-1,079	-0,916	-	-12,927	-10,755	0,740
1992	-3,488	-1,182	-0,044	-	-8,766	-8,426	9,365
1993	-0,802	-0,400	-0,126	-	1,528	-11,625	0,701
1994	3,616	3,877	1,270	-	3,932	-3,665	5,899
1995	3,964	4,157	0,481	-	7,138	-1,601	9,924
1996	3,585	1,631	0,485	4,540	3,948	-8,043	1,809
1997	6,204	2,911	2,042	-0,853	-6,053	-5,842	2,299
1998	5,020	4,111	2,734	-0,236	-4,818	4,119	5,009
1999	3,902	4,398	1,396	1,679	-1,150	2,277	4,831
2000	5,324	4,596	3,671	4,186	2,921	5,394	5,019
2001	2,284	1,416	1,243	3,097	5,679	4,151	4,023
2002	1,834	2,500	0,185	2,149	5,077	4,650	2,129
2003	2,012	2,476	0,021	3,766	5,237	5,505	1,866
2004	4,126	3,712	2,421	4,743	8,490	6,748	4,234
2005	2,915	3,155	2,695	6,752	4,154	6,358	3,860
2006	4,411	4,554	3,752	7,020	7,875	6,511	4,130
2007	5,335	3,436	3,846	5,735	6,317	6,448	5,093
2008	0,294	-0,763	2,164	3,099	7,349	6,191	3,586
2009	-8,539	-4,977	-1,937	-4,507	-6,576	-5,476	-1,856
2010	3,323	6,262	3,034	2,492	-1,149	0,393	1,308

2011	2,777	3,767	1,927	1,887	2,158	1,841	0,533
2012	-0,209	1,197	0,980	-1,249	0,327	0,775	-2,425
2013	0,508	1,005	1,276	0,297	1,598	1,200	-

3.4 - Η ολοκληρωμένη εικόνα για το Συνολικό Δημόσιο Χρέος % του ΑΕΠ (Total Government Debt % of GDP)

Δυστυχώς, τα δεδομένα για το συνολικό δημόσιο χρέος δεν είναι τόσο αναλυτικά όσο για άλλους δείκτες με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτό να βγει μία συνολική και συγκριτική εικόνα.

Για την Ελλάδα, το χρέος αυξάνεται συνεχώς από 1980, με μία περίοδο σταθεροποίησης τις χρονιές 1990-1997 και την διετία 2003-2004. Από το 2008 και έπειτα ο ρυθμός αύξησης του χρέους φαίνεται να είναι ανεξέλεγκτος παρά τα αυστηρά δημοσιονομικά μέτρα.

Για την Γαλλία υπάρχει αύξηση του δημοσίου χρέους με αποκορύφωμα από το 2008 και έπειτα, περίοδος κατά την οποία το χρέος αυξήθηκε κατά 24%.

Το δημόσιο χρέος της Γερμανίας παρουσίασε επίσης αύξηση με την διαφορά ότι την τελευταία 10ετία φαίνεται να ελέγχεται πλήρως, δεδομένου ότι παρουσίασε αύξηση μόνο κατά 6%, παρά την δυσμενή οικονομική συγκυρία.

Η Ιταλία φαίνεται να αντιμετωπίζει σημαντικό ζήτημα με το δημόσιο χρέος της. Υπήρξε μία 10ετία περιορισμού του (1998-2008) αλλά με την οικονομική κρίση παρουσίασε νέα αύξηση φτάνοντας το 105% του ΑΕΠ.

Παρόμοια κατάσταση φαίνεται να επικρατεί στην Πορτογαλία με το δημόσιο χρέος να έχει αυξηθεί κατά 50% τα τελευταία 6 χρόνια, αγγίζοντας το 115% του ΑΕΠ.

Η Ισπανία παρουσιάζει σταθερότητα στην διαχείριση του χρέους της, μέχρι το 2008. Από το 2009 αυξάνεται με ταχύτατους ρυθμούς (αύξηση 48% τα τελευταία 5 χρόνια) και είναι φανερό ότι πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα για να μην φτάσει σε μη διαχειρίσιμο επίπεδο.

Η Ιρλανδία είναι μία χώρα που έχει περάσει ήδη με επιτυχία μία κρίση χρέους (1983-1989) επιδεικνύοντας σταθερότητα και συνέπεια μέχρι το 2008. Η οικονομική κρίση χτύπησε πολύ σφοδρά το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ιρλανδίας με αποτέλεσμα την εκτόξευση του δημοσίου χρέους στο 106% μόλις σε 5 χρόνια

(αύξηση 83%).

Το Ηνωμένο Βασίλειο, που παρουσίαζε τα τελευταία 30 χρόνια απόλυτη σταθερότητα στο δημόσιο χρέος του, ανήκει στην κατηγορία των χωρών που επηρεάστηκαν σε σημαντικό βαθμό από την οικονομική κρίση (αύξηση του χρέους κατά 48% τα τελευταία

Οι χώρες της βόρειας Ευρώπης (Φινλανδία και Σουηδία) επιδεικνύουν εξαιρετικά οικονομικά αποτελέσματα παρουσιάζοντας σταθερά πλεονάσματα.

Η Ελβετία βελτιώνεται σταθερά την τελευταία 10ετία στον τομέα του δημοσίου χρέους και φαίνεται να μένει ανεπηρέαστη από την οικονομική κρίση.

Η Τσεχία έχει σταθερή αύξηση του δημόσιου χρέους της τα τελευταία 20 χρόνια. Υπήρξε μία περίοδος σταθερότητας τις χρονιές 2002-2008, την οποία ακολούθησε νέα ταχύτατη αύξηση.

Για την Ρουμανία υπάρχουν διαθέσιμα επίσημα στοιχεία από το 2000 και έπειτα. Την περίοδο εκείνη το δημόσιο χρέος παρουσιάζει σταθερά πτωτική πορεία φτάνοντας στο ελάχιστό του το 2007. Από το 2008 μέχρι σήμερα έχει αυξηθεί κατά 24%.

Για την Βουλγαρία τα επίσημα στοιχεία σχετικά με το δημόσιο χρέος της ξεκινάνε επίσης από το 2000. Σε αυτό τον τομέα η Βουλγαρία επιδεικνύει σταθερότητα καθώς κατόρθωσε να εκμηδενίσει το δημόσιο χρέος της και να παρουσιάζει πλεονάσματα.

Τέλος, για την Κύπρο η πορεία του δημόσιου χρέους ήταν ανοδική το διάστημα 1995-2004. Ακολούθησε μία σημαντική πτώση την περίοδο 2005-2008 για να ακολουθήσει μία νέα περίοδο ανόδου που διαρκεί μέχρι και σήμερα.

Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα 3.3.

3.5 - Η πορεία του Μέσου Πληθωρισμού % του ΔTK (Average Inflation % of CPI)

Τα αποτελέσματα για τον πληθωρισμό παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα 3.4. Εδώ, η εικόνα που παρουσιάζουν όλες οι χώρες είναι σχεδόν κοινή: αστάθεια τις δεκαετίες '70 και '80 και σταθερή πτωτική πορεία από την δεκαετία του '90. Μοναδικές εξαιρέσεις ήταν οι εξάρσεις πληθωρισμού στην Ρουμανία και την Βουλγαρία την δεκαετία του '90. Όλες πλέον οι χώρες έχουν σταθεροποιηθεί σε πολύ χαμηλά ποσοστά (είναι χαρακτηριστικό ότι για το 2013 από τις υπό μελέτη χώρες το μεγαλύτερο ποσοστό το είχε η Ρουμανία με μόλις 4%)

Πίνακας 3.3: Συνολικό Δημόσιο Χρέος % του ΑΕΠ

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
1980	20,555	-	-	-	-	-	67,497	40,485
1981	24,425	-	-	-	-	-	71,864	43,313
1982	26,891	-	-	-	-	-	76,742	43,274
1983	30,867	13,097	-	-	-	-	90,008	42,085
1984	36,863	15,095	-	-	-	-	94,275	42,682
1985	42,934	22,662	-	-	-	25,624	97,125	42,389
1986	43,428	25,373	-	-	-	28,765	112,036	41,359
1987	48,300	24,525	-	-	-	29,368	113,116	38,793
1988	52,833	24,605	-	83,969	-	30,005	111,281	34,985
1989	55,327	24,639	-	86,265	-	29,517	102,309	29,674
1990	64,218	25,436	-	89,158	-	30,325	96,809	26,518
1991	67,737	27,865	19,193	92,075	-	31,731	97,967	25,623
1992	66,253	30,843	24,814	98,665	-	34,358	94,628	27,008
1993	66,519	35,431	27,722	108,369	-	39,415	97,554	31,445
1994	66,076	41,219	29,883	113,952	-	45,187	91,965	36,409
1995	64,930	47,434	37,979	107,181	-	57,008	83,035	40,094
1996	66,571	50,636	41,199	106,643	58,208	60,106	75,078	43,331
1997	67,769	51,842	42,718	103,402	46,909	59,901	65,676	44,066
1998	70,208	52,214	43,343	100,574	42,850	57,407	54,373	41,347
1999	74,227	52,004	43,844	96,805	41,902	54,552	48,802	39,197
2000	102,892	51,431	41,122	93,106	41,872	50,381	37,299	33,646
2001	103,415	51,311	42,348	92,465	46,271	47,628	27,851	32,249
2002	101,608	53,121	44,808	89,301	47,973	44,036	25,664	32,161
2003	97,405	56,748	48,561	88,432	51,055	41,367	23,123	33,783
2004	98,600	58,662	50,824	88,042	53,109	38,621	20,309	35,582
2005	100,752	60,617	53,476	88,903	57,751	34,850	16,231	37,083
2006	107,273	59,613	53,032	89,329	58,558	30,654	12,425	37,831
2007	106,960	59,551	50,576	86,892	63,658	26,700	11,402	38,041
2008	111,961	62,270	50,097	88,781	67,377	30,801	23,014	48,084
2009	128,874	72,038	56,732	97,194	79,025	42,491	41,824	63,157
2010	146,948	76,075	56,296	99,180	88,807	49,805	74,523	72,910

2011	168,317	78,779	55,270	99,728	97,502	57,485	94,900	77,724
2012	155,378	84,065	57,224	103,208	111,556	71,931	102,324	82,785
2013	176,126	86,512	56,232	105,751	114,995	79,133	106,155	86,112

Πίνακας 3.3: Συνολικό Δημόσιο Χρέος % του ΑΕΠ (συνέχεια)

ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΛΒΕΤΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ
1980	-177,082	-	-	-	-	-	-
1981	-175,615	-	-	-	-	-	-
1982	-161,868	-	-	-	-	-	-
1983	-153,105	-	37,039	-	-	-	-
1984	-152,463	-	36,575	-	-	-	-
1985	-159,856	-	35,373	-	-	-	-
1986	-164,490	-	34,577	-	-	-	-
1987	-164,470	-	33,424	-	-	-	-
1988	-172,020	-	31,664	-	-	-	-
1989	-196,067	-	29,459	-	-	-	-
1990	-208,271	-	14,229	-	-	-	-
1991	-200,579	-	15,463	-	-	-	-
1992	-146,494	-	19,306	-	-	-	-
1993	-94,942	17,882	22,261	-	-	-	-
1994	-96,843	29,119	24,990	-	-	-	-
1995	-23,998	25,534	27,086	13,992	-	-	50,675
1996	-39,912	26,593	29,320	11,927	-	-	53,451
1997	-44,515	24,622	31,128	12,584	-	-	58,321
1998	-86,782	22,046	32,408	14,480	-	-	63,869
1999	-50,277	12,369	36,747	15,827	-	-	64,623
2000	-31,092	2,199	36,997	17,797	29,518	22,666	60,791
2001	-31,650	1,712	37,923	23,887	27,280	16,650	62,265
2002	-31,318	7,372	41,724	27,065	27,429	7,937	66,526
2003	-38,443	4,580	41,927	28,579	24,186	-9,070	69,587
2004	-46,674	2,366	48,037	28,943	21,098	-13,135	71,579
2005	-58,591	-2,237	45,219	28,414	17,638	-7,635	70,815
2006	-69,424	-13,983	39,707	28,280	12,622	-10,446	65,443
2007	-72,521	-17,442	32,006	27,943	12,720	-10,221	58,796
2008	-52,292	-12,521	29,425	28,696	13,639	-13,613	48,891
2009	-62,848	-19,576	28,663	34,200	23,785	-13,851	58,532
2010	-65,534	-20,904	28,012	37,809	31,129	-13,613	61,339

2011	-54,042	-18,380	28,210	40,816	34,246	-11,316	71,068
2012	-50,933	-17,632	28,265	43,146	37,038	-9,585	86,205
2013	-47,545	-16,297	27,821	44,834	36,874	-8,352	-

Πίνακας 3.4: Μέσος Πληθωρισμός % του ΔΤΚ

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
1970	4,84	5,30	3,45	4,97	6,42	5,72	-	6,36
1971	3,08	5,39	5,24	4,79	11,91	8,24	-	9,44
1972	5,97	6,06	5,48	5,74	10,78	8,27	-	7,08
1973	30,99	7,37	7,03	10,78	12,93	11,37	-	9,18
1974	12,90	13,61	6,99	19,04	25,12	15,66	-	15,99
1975	16,19	11,75	5,91	17,24	15,35	17,02	-	24,11
1976	11,48	9,62	4,25	16,53	21,00	17,56	-	16,77
1977	12,50	9,49	3,74	17,25	31,58	24,44	13,56	15,89
1978	11,76	9,25	2,72	12,11	21,06	19,98	7,71	8,28
1979	24,56	10,63	4,04	14,74	21,92	15,68	13,25	13,35
1980	26,29	13,56	5,44	21,06	16,07	15,59	18,13	18,07
1981	22,30	13,29	6,34	17,99	18,94	14,56	20,34	11,89
1982	19,15	12,05	5,25	16,48	21,82	14,43	17,29	8,66
1983	20,15	9,46	3,30	14,71	23,85	12,19	10,51	4,61
1984	18,05	7,69	2,41	10,83	28,58	11,30	8,65	4,96
1985	24,82	5,84	2,07	9,21	19,64	8,83	5,48	6,07
1986	17,00	2,55	-0,13	5,85	12,35	8,80	3,77	3,44
1987	15,76	3,29	0,25	4,74	9,64	5,26	3,16	4,15
1988	13,94	2,70	1,27	5,06	10,08	4,83	2,13	3,99
1989	14,84	3,50	2,78	6,26	12,69	6,79	4,09	5,24
1990	20,32	3,23	2,70	6,45	13,62	6,72	3,35	6,96
1991	19,56	3,22	4,04	6,25	11,89	5,94	3,15	7,53
1992	15,93	2,41	5,07	5,28	9,56	5,93	3,06	4,30
1993	14,47	2,08	4,48	4,63	6,80	4,57	1,45	2,51
1994	10,88	1,67	2,69	4,05	5,43	4,72	2,36	1,98
1995	8,96	1,79	1,71	5,23	4,23	4,68	2,53	2,66
1996	8,20	2,00	1,45	4,02	3,07	3,56	1,72	2,48
1997	5,55	1,19	1,94	2,04	2,34	1,97	1,42	1,78
1998	4,77	0,64	0,91	1,96	2,57	1,84	2,44	1,59
1999	2,64	0,54	0,59	1,66	2,34	2,31	1,63	1,34
2000	3,15	1,69	1,44	2,54	2,85	3,43	5,55	0,79

2001	3,38	1,63	1,98	2,79	4,37	3,59	4,89	1,24
2002	3,63	1,92	1,42	2,46	3,60	3,06	4,64	1,26
2003	3,53	2,11	1,03	2,67	3,23	3,04	3,50	1,36
2004	2,90	2,13	1,67	2,21	2,36	3,04	2,20	1,34
2005	3,55	1,74	1,55	1,98	2,28	3,37	2,41	2,05
2006	3,20	1,68	1,58	2,09	3,11	3,52	3,94	2,33
2007	2,89	1,49	2,30	1,83	2,45	2,78	4,92	2,32
2008	4,16	2,82	2,63	3,35	2,59	4,09	4,06	3,61
2009	1,21	0,09	0,32	0,78	-0,83	-0,28	-4,46	2,17
2010	4,71	1,53	1,10	1,52	1,40	1,80	-0,93	3,29
2011	3,34	2,12	2,07	2,78	3,65	3,20	2,59	4,48
2012	1,51	1,96	2,01	3,04	2,78	2,44	1,72	2,83
2013	-0,92	0,86	1,51	1,22	0,27	1,42	0,50	2,56

Πίνακας 3.4: Μέσος Πληθωρισμός % του ΔTK (συνέχεια)

ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΛΒΕΤΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ
1970	2,74	7,01	3,61	-	-	-	-
1971	6,46	7,41	6,57	-	-	-	-
1972	6,67	6,01	6,66	-	-	-	-
1973	10,71	6,71	8,73	-	-	-	-
1974	16,91	9,90	9,79	-	-	-	-
1975	17,83	9,79	6,74	-	-	-	-
1976	14,41	10,27	1,72	-	-	-	-
1977	11,80	11,41	1,30	-	-	-	-
1978	7,83	10,08	1,03	-	-	-	-
1979	7,46	7,19	3,65	-	-	-	-
1980	11,56	13,69	4,03	-	-	-	13,50
1981	11,34	12,14	6,48	-	-	-	10,70
1982	9,61	8,59	5,65	-	-	-	6,40
1983	8,36	8,87	2,98	-	-	-	5,00
1984	7,09	8,05	2,93	-	-	-	6,00
1985	5,21	7,39	3,44	-	-	-	5,00
1986	2,94	4,25	0,75	-	-	2,70	1,20
1987	4,11	4,18	1,44	-	-	2,70	2,80
1988	5,08	5,82	1,87	-	-	2,40	3,40
1989	6,59	6,44	3,15	-	-	6,40	3,80
1990	6,16	10,35	5,40	-	-	23,80	4,50
1991	4,32	9,48	5,86	-	230,60	338,40	5,00
1992	2,92	2,39	4,04	11,23	211,20	91,30	6,50
1993	2,19	4,73	3,30	20,85	255,20	72,90	4,90
1994	1,09	2,16	0,86	10,04	136,80	96,10	4,70
1995	0,80	2,46	1,80	9,13	32,20	62,10	2,60
1996	0,63	0,54	0,81	8,78	38,80	121,60	3,00
1997	1,19	0,66	0,52	8,43	154,80	1.058,40	3,60
1998	1,40	-0,26	0,02	10,75	59,10	18,70	2,20
1999	1,16	0,46	0,81	2,12	45,80	2,60	1,60
2000	3,04	0,90	1,56	3,90	45,70	10,30	4,10

2001	2,58	2,40	0,99	4,75	34,50	7,40	2,00
2002	1,57	2,16	0,64	1,83	22,50	5,80	2,80
2003	0,88	1,93	0,64	0,11	15,30	2,20	4,10
2004	0,19	0,37	0,80	2,80	11,90	6,30	2,30
2005	0,62	0,45	1,17	1,88	9,00	5,00	2,60
2006	1,57	1,36	1,06	2,55	6,60	7,30	2,50
2007	2,51	2,21	0,73	2,98	4,80	8,40	2,40
2008	4,07	3,44	2,43	6,35	7,80	12,30	4,70
2009	0,01	-0,48	-0,48	1,04	5,60	2,80	0,40
2010	1,19	1,16	0,69	1,47	6,10	2,40	2,40
2011	3,42	2,96	0,23	1,93	5,80	4,20	3,30
2012	2,81	0,89	-0,69	3,30	3,30	3,00	2,40
2013	1,48	-0,04	-0,22	1,42	4,00	0,90	-0,40

3.6 - Η πορεία της Ανεργίας % του Εργατικού Δυναμικού (Unemployment % of Labour Force)

Στην Ελλάδα, το ποσοστό της ανεργίας είχε μία συνεχής μικρή ανοδική τάση για μία εικοσαετία (1980-2000). Στην συνέχεια ακολούθησε ένα διάστημα μικρής πτώσης για να εκτιναχθεί στο ιστορικά υψηλότερο σημείο της (27%) το 2013. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε διάστημα μόλις 5 ετών η ανεργία αυξήθηκε κατά 19,3 %. Τόσο υψηλά ποσοστά ανεργίας είναι επιζήμια για την ανταγωνιστικότητα τόσο λόγω άμεσων οικονομικών επιπτώσεων (μείωση φόρων, μείωση εισφορών στα δημόσια ασφαλιστικά ταμεία, συρρίκνωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών κοκ) όσο και έμμεσων (π.χ. αδρανές παραγωγικό δυναμικό, προβλήματα στην κοινωνική συνοχή κοκ).

Η Γαλλία ιστορικά παρουσιάζει σταθερότητα στον τομέα της ανεργίας. Παρά τις συνεχείς αυξομειώσεις που παρουσιάζει, κινείται στο εύρος 8-12 % με μικρές αποκλίσεις.

Για την Γερμανία ισχύει επίσης μία γενικά σταθερότητα. Παρουσιάστηκε μία μικρή αύξηση την περίοδο 2004-2006 για να επανέλθει σε χαμηλότερα επίπεδα (περίπου 5,5%) στα επόμενα χρόνια μέχρι σήμερα.

Η Ιταλία έχει φτάσει το ιστορικό της μέγιστο (12 %) μετά από αύξηση 5,9 % που παρουσιάστηκε τα τελευταία έξι χρόνια. Η Ιταλία είχε κινηθεί σε παρόμοια επίπεδα και την περίοδο 1993-2000.

Ένας από τους λόγους που η Πορτογαλία συγκρίνεται με την Ελλάδα είναι το ποσοστό της ανεργίας της. Με την εξαίρεση του 1984, η Πορτογαλία είχε σταθερή πορεία χωρίς υψηλά ποσοστά ανεργίας ή σημαντικές διακυμάνσεις μέχρι τις αρχές του 2000. Από το 2002 και έπειτα παρατηρείται αύξηση της ανεργίας με μικρούς ρυθμούς αρχικά (2003-2009) και μία απότομη αύξηση τα τελευταία 3 χρόνια, φτάνοντας στο ιστορικό μέγιστο 18,2 %.

Εκτός από την Ελλάδα, πολύ σημαντικό πρόβλημα στον τομέα της ανεργίας αντιμετωπίζει και η Ισπανία. Σε αντίθεση με τις υπόλοιπες χώρες, η Ισπανία

αντιμετώπισε και στο παρελθόν το ίδιο πρόβλημα καθώς την περίοδο 1993-1997 το ποσοστό της ανεργίας παρέμενε άνω του 20 %. Το ποσοστό αυτό μειώθηκε σταδιακά για να παρουσιάσει μία αλματώδη αύξηση την περίοδο 2009-2013 φτάνοντας στο ιστορικό μέγιστο 27 %.

Η Ιρλανδία παρουσίασε αύξηση του ποσοστού της ανεργίας τα τελευταία χρόνια το οποίο φαίνεται να σταθεροποιείται. Η Ιρλανδία αντιμετώπισε στο παρελθόν παρόμοια κρίση την περίοδο 1982-1996 (με μέγιστο το 1987 όπου η ανεργία έφτασε το 18,8 %).

Το Ηνωμένο Βασίλειο παρουσιάζει μία πολύ σταθερή εικόνα με ελάχιστες διακυμάνσεις. Τα σημαντικότερα προβλήματα τα αντιμετώπισε την περίοδο 1982-1987 με ποσοστά 10-11 %. Τα τελευταία κρίσιμα έτη φαίνεται να μην έχει επηρεαστεί σημαντικά διατηρώντας σχεδόν σταθερά ποσοστά.

Για την Φινλανδία και την Σουηδία μπορεί να γίνει κοινός σχολιασμός καθώς οι πορείες είναι σχεδόν παράλληλες. Υπάρχει εμφανής διαχωρισμός σε 3 περιόδους: δεκαετία 1980 με χαμηλά ποσοστά ανεργίας και σταθερότητα, δεκαετία 1990 που παρουσιάζεται αύξηση της ανεργίας και παρατηρείται γενικότερη αστάθεια και 2000 έως σήμερα που τα ποσοστά έχουν πρακτικά σταθεροποιηθεί γύρω στο 8 % και για τις 2 χώρες.

Η Ελβετία πρακτικά δεν είχε ανεργία για όλη την δεκαετία του 1980. Μικρή αύξηση ξεκίνησε να παρουσιάζεται από το 1990 και μετά για να σταθεροποιηθεί σε ποσοστά γύρω στο 4%.

Μικρές διακυμάνσεις παρουσιάζει και η Τσεχία με την Ρουμανία, καθώς υπάρχει σταθεροποίηση από το 2000 και μετά σε ποσοστά 7-8 % και για τις 2 χώρες.

Η Βουλγαρία αντιμετώπισε σημαντικά προβλήματα την περίοδο 1991-2005 με ποσοστά σταθερά άνω των 10 % (το 1993 έφτασε 21,3 %). Ακολούθησε μία τετραετία πτώσης των ποσοστών. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια παρατηρείται νέα αύξηση του ποσοστού της ανεργίας.

Η Κύπρος ανήκει στην κατηγορία των χωρών που ξεκίνησε να αντιμετωπίζει

πρόβλημα ανεργίας τα τελευταία χρόνια (η ανεργία διπλασιάστηκε μέσα σε 2 χρόνια) έχοντας όμως σταθερή πορεία μέχρι αυτό το σημείο.

Τα αποτελέσματα των ποσοστών ανεργίας παρουσιάζονται στον πίνακα 3.5.

Πίνακας 3.5: Ανεργία % του Εργατικού Δυναμικού

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
1980	2,7	6,3	3,4	7,4	7,8	12,2	7,3	6,5
1981	3,9	7,4	4,8	7,6	8,3	11,9	9,9	9,4
1982	5,6	8,1	6,7	8,3	7,4	11,8	11,3	10,6
1983	7,6	8,4	8,1	7,4	7,9	11,7	14,0	11,4
1984	7,9	9,8	8,1	7,8	10,5	11,4	15,6	11,8
1985	7,6	10,2	8,1	8,2	8,7	11,3	17,7	11,4
1986	7,1	10,4	7,8	8,9	8,6	11,5	18,1	11,3
1987	7,1	10,5	7,8	9,6	7,1	12,0	18,8	10,6
1988	7,4	10,0	7,7	9,7	7,1	12,5	18,4	8,8
1989	7,2	9,4	6,8	9,7	5,1	13,0	17,9	7,4
1990	6,7	8,9	6,1	8,9	4,2	16,2	17,2	7,0
1991	7,7	9,1	5,6	10,1	3,9	16,4	15,8	8,5
1992	7,8	10,2	6,6	9,3	3,9	18,4	15,0	9,8
1993	9,0	11,3	7,9	10,2	5,3	22,8	15,6	10,4
1994	8,9	12,6	8,4	11,1	6,5	24,3	14,6	9,7
1995	9,1	11,8	8,1	11,7	6,8	23,1	12,0	8,7
1996	9,7	12,4	8,9	11,9	6,8	22,5	11,7	8,3
1997	9,6	12,6	9,8	12,0	6,3	21,0	10,2	7,2
1998	10,8	12,1	9,2	12,1	4,9	19,0	7,7	6,2
1999	11,7	12,0	8,4	11,7	4,4	16,0	5,8	6,1
2000	11,1	10,2	7,7	10,8	3,9	14,2	4,3	5,6
2001	10,2	8,6	7,8	9,6	4,0	10,6	3,7	4,8
2002	10,3	8,7	8,6	9,2	5,0	11,5	4,2	5,1
2003	9,7	8,6	9,3	8,9	6,3	11,5	4,5	4,9
2004	10,5	9,2	10,3	7,9	6,7	11,1	4,5	4,7
2005	9,8	8,9	11,1	7,7	7,6	9,3	4,3	4,7
2006	8,9	8,8	10,3	6,8	7,7	8,6	4,4	5,5
2007	8,3	8,0	8,6	6,1	8,0	8,4	4,6	5,4
2008	7,7	7,4	7,5	6,7	7,6	11,5	6,0	5,4
2009	9,5	9,1	7,7	7,8	9,5	18,1	12,0	7,8
2010	12,5	9,3	7,1	8,4	10,8	20,2	13,9	7,8

2011	17,7	9,2	5,9	8,4	12,7	21,8	14,6	7,9
2012	24,2	9,9	5,4	10,7	15,6	25,2	14,7	7,9
2013	27,0	11,2	5,6	12,0	18,2	27,0	13,1	7,5

Πίνακας 3.5: Ανεργία % του Εργατικού Δυναμικού (συνέχεια)

ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΛΒΕΤΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ
1980	4,6	2,0	0,2	-	-	-	-
1981	5,1	2,6	0,2	-	-	-	-
1982	5,8	3,3	0,4	-	-	-	2,8
1983	5,2	3,7	0,8	-	-	-	3,3
1984	5,2	3,3	1,1	-	-	-	3,3
1985	5,0	2,9	0,9	-	4,0	-	3,3
1986	5,4	2,7	0,7	-	3,9	-	3,7
1987	4,7	2,2	0,7	-	3,7	-	3,4
1988	4,5	1,8	0,6	-	3,7	-	2,8
1989	3,5	1,6	0,5	-	3,4	0,1	2,3
1990	3,2	1,7	0,5	-	3,4	2,9	1,8
1991	6,5	3,3	1,7	2,3	7,8	18,3	8,2
1992	11,6	5,8	2,8	3,3	8,6	13,8	2,1
1993	16,2	9,5	3,7	4,3	8,4	21,4	8,3
1994	16,4	9,7	3,8	4,3	8,2	20,0	3,5
1995	15,3	9,2	3,3	4,0	8,0	15,7	3,9
1996	14,4	10,1	3,7	3,9	6,7	13,5	4,3
1997	12,6	10,2	4,1	4,8	5,5	13,7	3,3
1998	12,1	8,5	3,6	6,5	5,6	12,2	4,9
1999	12,0	7,2	3,1	8,7	6,2	14,1	5,7
2000	9,7	5,9	2,7	8,8	7,0	16,2	5,0
2001	9,1	5,1	2,5	8,1	6,6	19,9	4,0
2002	9,0	5,3	2,9	7,3	8,1	18,1	3,3
2003	9,0	5,9	4,1	7,8	7,0	13,7	4,1
2004	8,8	6,6	4,3	8,3	7,7	12,0	4,3
2005	8,4	7,8	4,4	7,9	7,2	10,1	5,3
2006	7,6	7,1	4,0	7,1	7,3	8,9	4,5
2007	6,8	6,2	3,6	5,3	6,4	6,9	3,9
2008	6,3	6,3	3,4	4,4	5,8	5,6	3,6
2009	8,2	8,4	4,1	6,7	6,9	6,8	5,4
2010	8,4	8,6	4,5	7,3	7,3	10,2	6,3

2011	7,7	7,8	4,0	6,7	7,4	11,3	7,9
2012	7,6	8,0	4,2	7,0	7,0	12,3	11,8
2013	8,2	8,1	4,4	6,9	7,3	12,9	15,8

3.7 - Τα επίπεδα των Εισαγωγών και των Εξαγωγών % του ΑΕΠ (Imports - exports % of GDP)

Οι εισαγωγές και οι εξαγωγές θα παρουσιαστούν μαζί. Ζητούμενο είναι να υπάρχει μία ισορροπία ανάμεσα στις εισαγωγές και τις εξαγωγές. Μία χώρα πρέπει να εισάγει προϊόντα ώστε να διευρύνεται το εμπορικό της δίκτυο, να εισάγονται συνεχώς νέα προϊόντα, να καλύπτονται οι ανάγκες της αγοράς ενώ παράλληλα οι εξαγωγές πρέπει να κινούνται σε αντίστοιχα επίπεδα για να υπάρχει η αντίστοιχη χρηματική εισροή.

Οι εισαγωγές παρουσιάζονται στον πίνακα 3.6 και οι εξαγωγές στον πίνακα 3.7.

Για την Ελλάδα τα ποσοστά των εισαγωγών ήταν πάντοτε υψηλότερα από αυτά των εξαγωγών (σε ποσοστά της τάξεως 8-10 %) με την εξαίρεση των τριών τελευταίων χρόνων που οι εξαγωγές παρουσίασαν σημαντική αύξηση με αποτέλεσμα να ισορροπήσουν τα ποσοστά (διαφορά 3 %).

Η Γαλλία παρουσιάζει μία πολύ ισορροπημένη εικόνα εισαγωγών - εξαγωγών χωρίς διακυμάνσεις και με την διαφορά να είναι ελάχιστη.

Η Γερμανία παρουσιάζει επίσης μία αρκετά ισορροπημένη εικόνα, με σημαντική αύξηση των εισαγωγών και των εξαγωγών την τελευταία 10ετία, χωρίς να χαλάσει την ισορροπία.

Η Ιταλία έχει ισορροπημένα ποσοστά χωρίς ιδιαίτερες διακυμάνσεις.

Η Πορτογαλία είχε περισσότερες εισαγωγές από εξαγωγές με την ποσοστά να εξισορροπούνται τα τρία τελευταία χρόνια.

Η Ισπανία σταδιακά αυξάνει τα ποσοστά εισαγωγών και εξαγωγών, με τις εξαγωγές να έχουν ελαφρώς μεγαλύτερα ποσοστά.

Ισορροπημένη εικόνα για το Ηνωμένο Βασίλειο το οποίο δείχνει μία συνεχή τάση αύξησης των εισαγωγών και των εξαγωγών.

Η Φινλανδία και η Σουηδία κινούνται σε παρόμοια επίπεδα εισαγωγών και

εξαγωγών, με τα ποσοστά να είναι ισορροπημένα.

Η Ελβετία παρουσιάζει υψηλά ποσοστά εισαγωγών τα οποία παρουσίασαν ακόμα μεγαλύτερη άνοδο τα τελευταία 6 χρόνια. Οι εξαγωγές στις αρχές της δεκαετίας του '80 ήταν σε πολύ υψηλά επίπεδα, παρουσίασαν όμως μία σταθερή πτώση τα επόμενα 20 χρόνια. Η Ελβετία ανέκτησε πολύ γρήγορα την εξαγωγική της αποτελεσματικότητα τα τελευταία 4 χρόνια φτάνοντας στο 72 %.

Για την Τσεχία και την Βουλγαρία, οι εισαγωγές και εξαγωγές παρουσιάζουν συνεχή αύξηση. Η Βουλγαρία έχει αγγίξει πλέον το 70 % και στις δύο κατηγορίες ενώ η Τσεχία το έχει ξεπεράσει.

Η Ρουμανία μετά από ισορροπημένη αύξηση των εισαγωγών και των εξαγωγών διατηρεί σταθερά τα ποσοστά τα τελευταία χρόνια.

Η Κύπρος ξεκίνησε με αρκετά υψηλά ποσοστά εισαγωγών και εξαγωγών τα οποία σταδιακά μειώθηκαν. Τα τελευταία χρόνια φαίνεται να έχουν σταθεροποιηθεί σε ποσοστά 40-45 % (περίπου 10-15 % χαμηλότερα από τα αντίστοιχα ποσοστά στις αρχές της δεκαετίας του '80).

Πίνακας 3.6: Εισαγωγές % του ΑΕΠ

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
1980	30	23	25	24	34	17	58	24
1981	31	24	26	25	36	19	58	23
1982	30	24	25	23	36	19	51	23
1983	30	23	25	21	35	20	51	24
1984	29	24	26	22	36	20	55	27
1985	29	24	27	22	33	20	54	26
1986	30	21	23	18	29	17	48	25
1987	29	21	23	18	33	18	48	25
1988	28	22	23	18	36	19	50	25
1989	30	23	25	19	36	20	54	26
1990	31	22	25	19	37	19	50	25
1991	29	22	26	18	35	19	51	23
1992	29	21	24	18	33	19	51	23
1993	28	20	22	18	31	19	53	25
1994	26	21	23	19	33	21	59	25
1995	27	21	23	22	34	22	63	27
1996	28	22	24	20	34	23	64	27
1997	30	23	26	21	36	25	65	27
1998	31	24	27	22	37	27	74	26
1999	34	24	29	22	37	29	74	27
2000	40	28	33	26	40	32	82	28
2001	38	27	33	25	38	31	82	28
2002	36	26	31	25	36	29	74	28
2003	33	25	32	24	34	29	66	27
2004	33	26	34	24	36	30	66	27
2005	32	27	36	26	37	31	67	28
2006	35	28	40	28	40	33	67	30
2007	38	28	40	29	40	34	69	28
2008	39	29	42	29	43	32	72	31
2009	31	25	38	24	35	26	72	29
2010	32	28	42	29	39	30	78	31
2011	33	30	45	30	40	32	77	32
2012	32	30	46	29	39	32	85	32

Πίνακας 3.6: Εισαγωγές % του ΑΕΠ (συνέχεια)

ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΛΒΕΤΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ
1980	32	29	45	-	-	31	63
1981	30	28	43	-	-	35	63
1982	29	31	39	-	-	33	64
1983	29	31	40	-	-	37	64
1984	27	31	42	-	-	38	67
1985	27	32	43	-	-	43	59
1986	24	28	40	-	-	43	48
1987	24	29	40	-	-	43	50
1988	24	29	41	-	-	46	54
1989	25	30	44	-	-	48	60
1990	24	28	41	31	26	37	57
1991	22	25	39	33	22	39	57
1992	25	25	38	39	36	53	61
1993	27	28	36	39	28	46	48
1994	28	30	36	39	27	46	48
1995	28	32	37	44	33	50	50
1996	29	31	38	43	37	45	54
1997	30	33	42	45	36	37	54
1998	30	35	42	43	31	36	51
1999	29	35	43	43	33	47	50
2000	33	38	46	50	38	41	55
2001	31	38	45	50	41	44	54
2002	30	36	42	47	41	42	52
2003	31	35	42	48	42	45	48
2004	32	36	43	57	45	53	50
2005	36	39	47	60	43	58	51
2006	39	41	48	63	44	65	52
2007	39	41	50	64	43	72	54
2008	41	44	52	61	43	74	56
2009	34	39	50	55	37	52	46
2010	37	41	54	63	41	58	47
2011	40	42	57	68	45	63	-
2012	41	41	57	72	45	67	-
2013	39	39	60	71	43	69	-

Πίνακας 3.7: Εξαγωγές % του ΑΕΠ

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
1980	24	21	20	21	22	15	44	26
1981	26	22	22	23	21	17	43	26
1982	21	22	23	22	21	17	43	25
1983	20	23	22	21	25	20	47	25
1984	21	24	24	22	30	22	53	27
1985	20	24	25	22	30	21	54	27
1986	22	21	23	19	26	19	49	24
1987	22	20	22	19	28	18	52	24
1988	20	21	23	18	28	18	56	22
1989	20	22	24	19	30	17	59	23
1990	18	21	25	19	30	16	55	23
1991	17	22	26	18	27	16	56	22
1992	18	22	24	18	25	17	58	23
1993	17	21	22	21	24	18	63	24
1994	18	22	23	23	26	21	68	25
1995	18	23	24	26	27	22	74	27
1996	18	23	25	25	27	24	75	28
1997	20	26	27	25	28	26	77	27
1998	20	26	29	25	28	27	85	25
1999	23	26	29	24	27	27	87	25
2000	26	29	33	27	29	29	96	26
2001	25	28	35	27	28	29	97	26
2002	22	28	36	25	28	27	91	25
2003	21	26	36	24	28	26	81	25
2004	23	26	39	25	28	26	80	24
2005	23	26	41	26	28	26	78	26
2006	23	26	46	28	31	26	77	28
2007	24	27	47	29	32	27	77	26
2008	24	27	48	28	32	26	80	28
2009	19	23	42	24	28	24	87	27
2010	22	26	48	27	31	27	96	29

2011	25	27	51	29	36	31	98	31
2012	27	27	52	30	39	33	106	30
2013	29	27	51	30	41	34	105	30

Πίνακας 3.7: Εξαγωγές % του ΑΕΠ (συνέχεια)

ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΛΒΕΤΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ
1980	31	28	75	-	-	36	45
1981	31	29	75	-	-	36	50
1982	29	31	66	-	-	34	51
1983	29	34	62	-	-	37	50
1984	29	35	56	-	-	40	55
1985	28	34	44	-	-	43	49
1986	26	31	42	-	-	40	45
1987	25	31	41	-	-	41	47
1988	24	31	42	-	-	46	48
1989	23	30	43	-	-	46	51
1990	22	29	41	33	17	33	52
1991	21	27	40	39	18	43	47
1992	26	27	41	40	28	47	49
1993	31	31	41	40	23	38	47
1994	34	34	41	37	25	45	48
1995	36	38	41	41	28	52	50
1996	36	37	42	38	28	59	51
1997	38	40	47	41	29	50	52
1998	37	41	47	42	23	43	50
1999	38	41	47	43	28	43	52
2000	42	44	52	48	33	36	55
2001	40	44	51	49	33	35	56
2002	39	42	49	45	35	34	51
2003	37	41	48	47	35	34	47
2004	39	43	52	57	36	41	48
2005	40	46	54	62	33	4	48
2006	43	48	57	65	32	48	48
2007	44	48	62	67	29	53	48
2008	45	50	63	63	30	54	45
2009	36	44	57	59	31	44	40
2010	39	46	64	66	35	55	40

2011	39	47	66	72	40	64	-
2012	40	46	67	77	40	65	-
2013	38	44	72	77	42	68	-

3.8 - Ο ετήσιος Αριθμός Καταχωρημένων Νέων Επιχειρήσεων (Number of new businesses registered)

Ο πίνακας 3.8 δείχνει τον αριθμό των νέων επιχειρήσεων που καταχωρήθηκαν σε κάθε χώρα. Δυστυχώς, δεν υπάρχουν δεδομένα για παλαιότερες χρονολογίες. Ο συγκεκριμένος πίνακας μας δίνει μία γενική εικόνα για την τάση που υπάρχει για την δημιουργία νέων επιχειρήσεων και την είσοδο νέων επαγγελματιών στην επιχειρηματική δραστηριότητα.

Πίνακας 3.8: Αριθμός Καταχωρημένων Νέων Επιχειρήσεων

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
2004	5.513	113.303	61.950	78.867	24.774	123.595	15.434	390.200
2005	5.159	117.284	66.923	84.125	25.779	131.054	17.034	333.700
2006	7.585	125.429	65.447	87.113	28.284	141.830	19.032	372.000
2007	8.403	146.686	65.292	90.950	30.934	138.879	18.503	449.700
2008	6.429	147.049	65.812	87.665	31.883	99.473	14.590	372.400
2009	6.332	128.906	74.055	83.042	27.759	74.333	13.185	330.100
2010	5.761	132.696	73.966	87.415	25.757	75.885	13.793	365.600
2011	-	132.293	71.190	80.028	-	81.027	14.322	400.600
2012	-	121.538	69.332	75.645	-	84.399	13.774	455.600

ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΛΒΕΤΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ
2004	7.711	19.228	10.847	14.509	89.909	23.838	11.587
2005	8.426	20.561	11.058	14.062	92.334	29.338	14.494
2006	10.247	23.894	11.455	16.395	92.979	35.098	20.280
2007	13.948	27.997	12.054	20.938	102.745	49.328	29.016
2008	14.091	27.555	12.508	22.633	100.646	41.218	24.453
2009	12.254	24.228	12.296	21.717	56.690	35.570	16.101
2010	12.391	34.708	12.860	22.456	51.859	33.300	19.278
2011	9.305	43.959	13.551	21.173	65.842	39.476	19.538
2012	8.184	39.263	13.730	21.571	61.542	44.537	17.999

3.9 - Πως κινήθηκαν οι Επενδύσεις σε ποσοστά % του ΑΕΠ (Investment % of GDP)

Οι επενδύσεις που γίνονται σε μία χώρα αποτελούν ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της επιχειρηματικής δραστηριότητας, όσο μεγαλύτερο το ποσοστό των επενδύσεων μίας χώρας τόσο μεγαλύτερο το όφελος λόγω βελτίωσης των υποδομών, βελτίωση της υπάρχουσας τεχνογνωσίας, ανάπτυξη νέων προϊόντων, άνοιγμα νέων επιχειρήσεων κ.ο.κ.

Στον πίνακα 3.9 παρουσιάζεται το ποσοστό των επενδύσεων των υπό μελέτη χωρών σε % ποσοστό του ΑΕΠ.

Είναι φανερό ότι για όλες τις χώρες, το ποσοστό των επενδύσεων έχει μειωθεί από το 2008 και έπειτα. Εξαιρέση αποτελούν η Ελβετία, η Τσεχία, η Ρουμανία και η Βουλγαρία, στις οποίες το ποσοστό των επενδύσεων έμεινε σταθερό ή παρουσίασε αύξηση. Ακόμα και σε αυτή την περίπτωση, το ποσοστό αύξησης των επενδύσεων ήταν μικρό.

Είναι φανερό ότι η παγκόσμια οικονομική κρίση έχει περιορίσει τις επενδύσεις είτε λόγω του ρίσκου που παρουσιάζουν είτε λόγω της απώλειας μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων στο αντίστοιχο χρονικό διάστημα. Η έλλειψη σταθερότητας στις τράπεζες και το αβέβαιο πολιτικό σκηνικό παίζει επίσης σημαντικό ρόλο, καθώς σε τέτοιες περιόδους μειώνεται η επιχειρηματική κίνηση καθώς οι πιθανοί επενδυτές αναμένουν τυχόν εξελίξεις που μπορεί να προκύψουν. Η συγκεκριμένη κατάσταση ανταποκρίνεται σε αρκετά σημαντικό βαθμό σε χώρες όπως η Ελλάδα, η Ιρλανδία και η Πορτογαλία, χώρες στις οποίες το ποσοστό των επενδύσεων έχει μειωθεί σημαντικά.

Είναι προφανές ότι μείωση των επενδύσεων έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα μίας χώρας, καθώς μειώνεται η παραγωγή, δεν διευρύνεται η αγορά (αντιθέτως μειώνεται) ενώ παράλληλα δεν υπάρχει η απαιτούμενη τεχνολογική εξέλιξη και καινοτομία στην αγορά.

Πίνακας 3.9: Επενδύσεις % του ΑΕΠ

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
1980	25,134	23,364	28,156	27,594	36,184	22,790	26,688	17,600
1981	20,420	20,961	25,427	23,857	37,909	22,311	27,623	15,980
1982	24,341	21,244	23,688	23,313	37,987	22,106	26,325	16,621
1983	23,310	19,127	24,738	21,717	32,300	21,448	22,889	17,423
1984	24,298	18,489	24,520	23,715	27,038	19,796	21,694	18,354
1985	25,609	18,428	23,475	23,779	25,735	20,262	19,167	18,245
1986	24,847	19,079	23,523	21,858	25,305	20,882	18,199	18,055
1987	18,530	19,510	23,040	22,528	29,777	22,141	16,499	18,987
1988	21,483	20,623	23,893	23,014	31,468	24,036	15,817	21,292
1989	21,751	21,493	24,810	22,523	29,615	25,399	18,360	21,994
1990	22,319	21,601	25,640	22,612	30,183	25,635	21,200	20,072
1991	23,004	20,790	24,039	22,359	26,952	24,885	19,260	17,055
1992	20,441	19,251	23,488	21,736	27,025	22,914	16,327	16,244
1993	19,325	16,816	22,163	19,006	23,758	20,914	15,192	15,787
1994	18,093	17,653	22,459	19,082	24,509	20,832	16,325	16,462
1995	19,664	17,915	22,338	20,604	23,801	21,910	17,987	16,968
1996	20,427	17,031	21,278	19,378	24,208	21,717	19,651	16,758
1997	20,843	16,833	21,331	19,739	26,245	22,076	21,375	17,166
1998	22,182	18,152	21,847	19,857	28,107	23,467	23,301	18,278
1999	23,967	18,800	21,797	20,392	28,714	25,137	23,696	18,066
2000	23,318	19,894	22,300	20,825	28,430	26,292	23,891	17,682
2001	23,205	19,557	20,346	20,718	27,716	26,364	22,714	17,457
2002	22,308	18,582	18,072	21,318	25,741	26,635	22,121	17,177
2003	24,476	18,458	17,853	20,882	23,489	27,408	23,293	16,806
2004	22,507	19,214	17,631	20,995	23,984	28,302	24,683	17,129
2005	21,405	19,971	17,269	20,893	23,547	29,537	27,210	16,973
2006	24,647	20,866	18,135	21,806	23,051	30,942	28,084	17,433
2007	26,721	21,958	19,261	22,116	22,828	30,977	26,176	18,273
2008	24,012	21,948	19,259	21,639	23,152	29,114	21,799	17,073
2009	18,575	18,592	16,455	18,851	20,208	24,004	14,950	14,123
2010	17,535	19,264	17,488	20,051	20,178	22,812	11,625	15,049

2011	16,109	20,640	18,264	19,494	17,798	21,541	10,276	14,630
2012	13,595	19,901	17,219	17,621	15,956	19,636	10,015	14,275
2013	13,198	19,223	17,369	17,570	14,494	18,105	9,764	15,123

Πίνακας 3.9: Επενδύσεις % του ΑΕΠ (συνέχεια)

ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΛΒΕΤΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ
1980	30,141	22,345	30,422	-	27,647	33,973	37,835
1981	27,328	19,385	28,221	-	25,450	35,412	33,443
1982	27,445	19,105	25,999	-	27,547	34,082	32,805
1983	27,010	18,833	25,449	-	29,348	32,854	31,477
1984	25,909	19,503	27,111	-	30,137	33,126	35,115
1985	25,418	21,197	27,141	-	33,019	32,167	32,635
1986	24,347	19,875	26,940	-	34,391	35,774	28,420
1987	25,059	20,839	27,260	-	31,827	32,868	27,226
1988	27,430	21,847	28,670	-	28,390	34,342	28,371
1989	30,440	23,986	30,153	-	26,775	33,046	33,319
1990	28,460	23,392	30,441	-	30,248	30,272	28,535
1991	22,129	19,901	27,780	-	28,046	22,547	26,262
1992	18,765	18,277	24,229	-	31,405	19,865	29,735
1993	16,308	15,324	22,794	-	28,928	15,278	25,062
1994	17,501	16,552	24,057	-	24,809	9,550	26,506
1995	18,190	17,138	23,965	32,135	24,274	15,705	22,201
1996	17,775	16,541	22,908	33,768	25,854	8,301	21,887
1997	19,171	16,213	22,689	30,480	20,627	9,949	19,615
1998	20,364	17,356	23,561	28,553	17,746	16,841	19,439
1999	19,506	17,737	22,412	27,498	16,078	17,911	17,252
2000	20,814	18,622	23,276	29,929	19,374	17,980	18,052
2001	20,425	18,177	23,224	29,671	22,202	20,238	17,357
2002	19,101	17,384	21,417	28,172	22,202	19,681	18,213
2003	19,371	17,078	20,748	27,050	21,968	21,155	15,905
2004	19,949	17,003	21,034	27,110	23,670	22,746	19,375
2005	21,798	17,764	21,864	26,503	23,286	27,552	19,720
2006	21,264	18,706	22,681	27,692	26,458	32,141	20,506
2007	22,852	20,271	22,544	29,803	30,975	34,093	21,685
2008	22,224	20,205	22,062	28,942	31,260	37,542	23,337
2009	18,518	16,471	19,292	23,847	25,370	29,336	19,637
2010	18,507	18,736	19,951	24,901	25,568	22,887	19,730

2011	20,896	19,613	20,753	24,568	26,928	21,923	17,303
2012	18,740	18,539	20,568	24,340	27,019	23,829	13,476
2013	19,241	18,821	21,377	23,915	27,488	24,355	-

3.10 - Η παραγωγικότητα του μέσου εργαζόμενου εκφρασμένη σε ΑΕΠ ανά Ώρα Εργασίας (GDP per Hour Worked)

Στον πίνακα 3.10 παρουσιάζεται το ποσό που συνεισφέρει κατά μέσο όρο κάθε ώρα εργασίας στο ΑΕΠ της κάθε χώρας ο κάθε εργαζόμενος. Το συγκεκριμένο στατιστικό αποτελεί έναν αξιόπιστο δείκτη για την παραγωγικότητα μίας χώρας, καθώς δεν λαμβάνει υπόψη μόνο το ΑΕΠ μίας χώρας αλλά και τον αριθμό των εργαζόμενων και τις ώρες που δούλεψε ο καθένας. Είναι προφανές ότι όσο μεγαλύτερος ο αριθμός τόσο περισσότερο έχει συνεισφέρει κάθε ώρα εργασίας στον ΑΕΠ.

Δυστυχώς, δεν υπάρχουν δεδομένα για όλες τις υπό μελέτη χώρες οπότε η λίστα περιορίζεται σε αυτόν τον πίνακα.

Ο πίνακας μας δίνει πολύ χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με το έλλειμμα που έχει η Ελλάδα στον τομέα της παραγωγικότητας. Είναι φανερό ότι από όλες τις ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης διατηρεί πολύ χαμηλά νούμερα (μοναδική χώρα που έχει χαμηλότερο νούμερο είναι η Πορτογαλία) ενώ παράλληλα υστερεί και στο γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια έχει παραμείνει σε στάσιμη κατάσταση (πρακτικά υπάρχει μία πολύ μικρή πτώση) που δεν παρατηρείται σε καμία άλλη χώρα.

Σχετικά με τις άλλες χώρες, εντυπωσιακά είναι τα νούμερα στην Ελβετία, δικαιολογώντας σε σημαντικό βαθμό την ανάπτυξη της χώρας καθώς επίσης και την πολύ υψηλή ανταγωνιστικότητάς της.

Εκτός της Ελλάδας και της Πορτογαλίας, σχετικά χαμηλά νούμερα έχουν δύο ακόμα χώρες: η Ιταλία και η Ισπανία. Σε αυτό το σημείο μπορεί να γίνει και ο πολύ δημοφιλής διαχωρισμός των τελευταίων ετών ανάμεσα σε βορρά και νότο. Τα αυξημένα νούμερα δικαιολογούν σε κάποιο βαθμό αυτόν τον διαχωρισμό με γνώμονα την παραγωγικότητα καθώς οι χώρες του Ευρωπαϊκού νότου φαίνεται να υστερούν (χωρίς απαραίτητα να μπορούν να βγουν τελικά και ασφαλή συμπεράσματα από αυτόν και μόνο τον πίνακα).

Πίνακας 3.10: ΑΕΠ ανά Ώρα Εργασίας

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
1970	-	2,9	6,2	0,9	0,2	0,6
1971	-	3,3	7,0	1,0	0,2	0,7
1972	-	3,7	7,7	1,1	0,2	0,8
1973	-	4,2	8,6	1,3	0,3	1,0
1974	-	5,0	9,6	1,7	0,3	1,2
1975	-	5,7	10,5	2,0	0,3	1,4
1976	-	6,5	11,3	2,4	0,4	1,7
1977	-	7,4	12,2	3,0	0,5	2,2
1978	-	8,5	13,0	3,5	0,7	2,8
1979	-	9,7	13,9	4,3	0,8	3,4
1980	-	11,0	14,8	5,3	1,1	4,1
1981	-	12,5	15,7	6,3	1,3	4,8
1982	-	15,0	16,6	7,4	1,6	5,7
1983	-	16,8	17,6	8,6	1,9	6,6
1984	1,5	18,4	18,4	9,9	2,3	7,8
1985	2,0	20,2	19,3	11,0	2,9	8,8
1986	2,4	21,7	20,1	12,0	3,7	9,9
1987	2,8	22,5	20,7	13,0	4,2	10,6
1988	3,2	23,9	21,6	14,3	4,8	11,4
1989	3,9	25,6	23,0	15,7	5,5	12,4
1990	4,5	26,9	24,6	17,2	6,4	13,3
1991	5,5	28,0	26,2	18,6	7,4	14,4
1992	6,8	29,1	28,3	19,6	8,5	15,8
1993	7,6	30,0	30,0	20,8	9,1	16,9
1994	8,4	31,0	31,5	22,4	9,9	18,0
1995	9,5	32,2	32,7	24,2	10,4	19,1
1996	10,6	32,9	33,6	25,4	10,8	20,0
1997	11,9	33,9	34,5	26,5	11,5	20,4
1998	13,2	35,1	35,1	27,1	12,0	20,8
1999	13,9	35,8	35,7	27,8	12,7	21,3
2000	14,8	37,7	36,5	29,1	13,3	22,1

2001	15,6	38,9	37,9	30,1	13,9	23,0
2002	16,7	41,0	38,9	30,9	14,6	24,0
2003	17,5	42,2	39,7	31,6	15,2	25,0
2004	19,0	43,2	40,5	32,8	15,9	26,1
2005	20,1	44,6	41,4	33,6	16,6	27,3
2006	20,1	46,8	42,3	34,2	17,4	28,5
2007	23,0	48,0	43,7	35,0	18,2	29,8
2008	23,7	48,7	44,1	35,6	18,7	30,6
2009	23,6	48,5	43,8	35,6	18,8	31,4
2010	23,8	49,8	45,2	36,5	19,5	32,2
2011	22,3	50,9	46,6	37,2	19,8	32,7
2012	23,4	51,8	47,6	37,5	19,8	33,6
2013	22,8	52,5	48,8	38,1	20,4	34,4

Πίνακας 3.10: ΑΕΠ ανά Ώρα Εργασίας (συνέχεια)

ΕΤΟΣ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΛΒΕΤΙΑ
1970	0,9	1,4	1,8	3,0	15,6
1971	1,0	1,7	2,0	3,3	17,5
1972	1,2	2,0	2,3	3,7	19,8
1973	1,5	2,1	2,8	4,2	22,2
1974	1,7	2,5	3,5	4,7	24,5
1975	2,1	3,1	4,1	5,4	25,6
1976	2,6	3,8	4,7	6,1	26,8
1977	3,2	4,4	5,3	6,7	27,7
1978	3,7	5,1	5,9	7,6	28,8
1979	4,2	6,0	6,8	8,4	30,0
1980	5,1	7,2	7,7	9,6	31,9
1981	6,3	8,5	8,6	10,5	34,1
1982	7,5	9,4	9,7	11,4	35,8
1983	8,4	10,3	10,8	12,7	37,3
1984	9,6	10,7	12,1	14,1	40,0
1985	10,4	11,5	13,2	15,1	41,8

1986	10,9	12,2	14,4	16,4	43,2
1987	11,8	13,3	15,4	17,5	43,9
1988	12,7	14,0	17,2	18,6	45,6
1989	14,2	15,0	19,1	20,4	48,6
1990	14,7	16,4	20,7	22,3	51,6
1991	15,6	17,9	21,3	24,4	52,5
1992	16,8	19,4	22,2	25,2	54,1
1993	18,1	20,7	23,9	26,4	55,8
1994	18,9	21,8	25,3	27,8	56,9
1995	20,4	22,9	27,0	29,4	58,4
1996	21,5	24,2	27,6	30,2	59,8
1997	24,1	25,3	29,1	31,9	61,5
1998	26,9	26,1	31,3	32,9	62,1
1999	29,3	27,0	32,1	33,8	62,0
2000	32,9	28,6	34,0	35,6	64,8
2001	36,0	29,5	36,0	36,9	66,7
2002	40,0	31,0	36,7	38,8	67,1
2003	42,4	33,0	37,7	41,0	67,5
2004	44,3	34,7	39,1	42,6	68,3
2005	45,8	35,9	40,2	44,0	70,5
2006	47,6	37,7	41,5	46,3	73,6
2007	49,2	39,4	44,0	47,8	76,9
2008	47,6	40,5	44,9	48,5	78,7
2009	47,3	40,4	43,6	48,5	77,4
2010	48,6	42,2	45,2	50,6	79,0
2011	51,3	43,7	47,1	51,5	79,0
2012	52,0	43,8	47,5	52,0	79,4
2013	51,2	44,6	49,0	53,1	80,6

3.11 - Πως κινείται ο Μέσος Όρος Ωρών Εργασίας ανά Εργαζόμενο Ετησίως (Average Hours Worked per Person Employed Annually)

Ο πίνακας 3.11 παρουσιάζει τον μέσο όρο των ωρών που εργάστηκε ο κάθε εργαζόμενος σε κάθε χώρα ανά έτος. Ουσιαστικά συμπληρώνει τον πίνακα 3.10 που παρουσιάστηκε νωρίτερα.

Η Ελλάδα έχει τους εργαζόμενους που δουλεύουν περισσότερο από όλες τις υπόλοιπες υπό μελέτη χώρες και ακολουθούν κατά σειρά η Πορτογαλία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, η Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Φινλανδία, η Σουηδία, η Ελβετία, η Γαλλία και η Γερμανία (η οποία έχει τον μικρότερο μ.ο. σε όλη την Ευρώπη γενικά).

Οι παρατηρήσεις που μπορούν να γίνουν εντοπίζονται στα εξής:

α) Η Ελλάδα, από το 1983 που έχουμε στοιχεία μέχρι σήμερα, παρουσιάζει σχεδόν τον ίδιο μ.ο. ωρών εργασίας (περίπου 2.050 με 2.150 ώρες ετησίως) ενώ η τάση που υπάρχει σε όλες τις άλλες χώρες είναι εμφανώς μείωση του μ.ο. των ωρών εργασίας στο αντίστοιχο χρονικό διάστημα (παρόλα αυτά οι ρυθμοί μείωσης είναι διαφορετικοί ανάμεσα στις υπόλοιπες χώρες).

β) Οι χώρες που τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν δημοσιονομικά προβλήματα, ελλείμματα, μειωμένες οικονομικές επιδόσεις και παράλληλα βλέπουν την ανταγωνιστικότητά τους να μειώνεται είναι οι χώρες με τον μεγαλύτερο μ.ο. ωρών εργασίας ετησίως.

Οπότε το βασικότερο συμπέρασμα που βγαίνει από τους πίνακες 3.10 και 3.11 είναι ότι οι συγκεκριμένες χώρες δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα με την "εργατικότητα" του πληθυσμού τους αλλά με την παραγωγικότητά τους, που σε συνδυασμό με άλλα ζητήματα έχουν οδηγήσει σε μειωμένες επιδόσεις στο κομμάτι της οικονομίας και της ανταγωνιστικότητας.

Πίνακας 3.11: Μέσος Όρος Ωρών Εργασίας ανά Εργαζόμενο Ετησίως

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
1970	-	2.007,4	1.959,8	2.042,1	2.129,1	2.046,5
1971	-	2.005,7	1.927,9	1.989,6	2.115,6	2.042,2
1972	-	1.952,9	1.904,8	1.970,8	2.102,2	2.038,1
1973	-	1.937,4	1.876,3	1.954,5	2.088,8	2.034,0
1974	-	1.905,7	1.836,9	1.923,9	2.076,6	2.030,0
1975	-	1.879,5	1.800,2	1.908,5	2.064,5	2.025,9
1976	-	1.906,2	1.812,7	1.906,4	2.052,4	2.021,9
1977	-	1.867,3	1.795,2	1.871,5	2.040,5	2.017,8
1978	-	1.835,9	1.776,3	1.861,5	2.028,5	1.986,6
1979	-	1.832,5	1.764,4	1.855,0	2.016,7	1.936,5
1980	-	1.823,3	1.745,1	1.856,0	2.004,9	1.918,4
1981	-	1.803,1	1.723,5	1.862,3	1.993,2	1.884,3
1982	-	1.729,8	1.712,4	1.873,7	1.981,6	1.863,2
1983	2.185,9	1.711,9	1.699,5	1.873,0	1.970,0	1.831,1
1984	2.112,7	1.705,3	1.688,0	1.862,6	1.958,5	1.787,0
1985	2.130,5	1.669,9	1.664,9	1.859,1	1.947,1	1.776,9
1986	2.118,6	1.664,6	1.646,0	1.867,5	1.935,7	1.768,9
1987	2.076,1	1.676,5	1.623,9	1.886,7	1.952,5	1.760,9
1988	2.064,2	1.685,7	1.618,7	1.890,3	1.951,5	1.756,9
1989	2.106,7	1.669,9	1.595,3	1.874,5	1.972,2	1.744,8
1990	2.084,0	1.664,8	1.572,3	1.863,8	1.959,4	1.746,8
1991	2.114,7	1.654,6	1.553,5	1.856,8	1.886,5	1.755,9
1992	2.143,4	1.656,1	1.564,7	1.860,0	1.825,5	1.747,8
1993	2.164,2	1.641,0	1.541,6	1.859,8	1.827,4	1.739,8
1994	2.128,5	1.630,3	1.537,3	1.853,8	1.835,3	1.738,8
1995	2.110,7	1.604,7	1.528,0	1.856,1	1.893,4	1.738,8
1996	2.109,4	1.606,2	1.510,5	1.866,1	1.894,4	1.740,2
1997	2.107,9	1.596,2	1.499,6	1.860,1	1.889,6	1.742,5
1998	2.108,4	1.582,7	1.493,6	1.873,8	1.905,3	1.751,0
1999	2.104,9	1.571,7	1.478,7	1.870,4	1.907,1	1.756,1
2000	2.107,6	1.534,8	1.452,0	1.850,8	1.916,8	1.752,8

2001	2.101,1	1.526,0	1.441,9	1.837,8	1.900,5	1.762,5
2002	2.093,2	1.487,3	1.430,9	1.826,6	1.893,6	1.764,6
2003	2.091,5	1.484,4	1.424,7	1.815,8	1.886,6	1.755,9
2004	2.082,6	1.513,2	1.422,2	1.815,3	1.892,8	1.741,5
2005	2.136,2	1.507,4	1.411,3	1.812,1	1.894,9	1.725,6
2006	2.125,3	1.484,0	1.424,7	1.812,6	1.883,0	1.715,7
2007	2.111,0	1.500,3	1.424,4	1.818,2	1.900,0	1.703,5
2008	2.106,3	1.507,2	1.418,4	1.807,0	1.886,9	1.712,6
2009	2.081,2	1.489,1	1.372,7	1.775,7	1.887,1	1.719,7
2010	2.019,4	1.494,0	1.389,9	1.777,3	1.889,8	1.710,4
2011	2.130,5	1.496,3	1.393,1	1.773,3	1.866,6	1.716,8
2012	2.057,6	1.489,4	1.374,2	1.750,7	1.872,4	1.703,9
2013	2.059,7	1.489,2	1.362,5	1.750,3	1.883,6	1.699,2

Πίνακας 3.11: Μέσος Όρος Ωρών Εργασίας ανά Εργαζόμενο Ετησίως (συνέχεια)

ΕΤΟΣ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΛΒΕΤΙΑ
1970	2.483,1	1.926,5	1.982,2	1.745,9	1.945,8
1971	2.465,2	1.888,7	1.947,1	1.713,6	1.935,8
1972	2.443,9	1.854,9	1.931,1	1.673,2	1.912,0
1973	2.430,3	1.910,6	1.915,1	1.657,0	1.885,9
1974	2.391,9	1.871,8	1.909,1	1.637,9	1.857,7
1975	2.381,1	1.866,8	1.899,1	1.613,7	1.849,1
1976	2.375,7	1.849,9	1.896,1	1.622,7	1.846,1
1977	2.344,0	1.831,0	1.887,8	1.595,5	1.819,3
1978	2.323,1	1.811,1	1.893,3	1.555,1	1.805,2
1979	2.300,0	1.803,2	1.869,1	1.544,0	1.792,8
1980	2.258,1	1.757,4	1.849,2	1.530,9	1.778,6
1981	2.224,9	1.700,7	1.854,8	1.522,4	1.759,8
1982	2.217,0	1.715,6	1.840,3	1.536,7	1.748,9
1983	2.206,0	1.701,7	1.822,6	1.546,1	1.734,5
1984	2.187,0	1.717,6	1.813,7	1.548,3	1.715,9
1985	2.193,7	1.750,4	1.813,3	1.552,3	1.709,8

1986	2.230,5	1.753,4	1.792,6	1.550,3	1.701,4
1987	2.209,3	1.742,5	1.798,1	1.560,6	1.700,2
1988	2.217,1	1.782,3	1.806,2	1.580,3	1.699,7
1989	2.224,9	1.770,3	1.802,1	1.579,2	1.684,9
1990	2.213,8	1.755,4	1.769,1	1.575,4	1.675,5
1991	2.175,9	1.752,4	1.747,4	1.562,1	1.673,1
1992	2.124,7	1.717,6	1.752,8	1.579,8	1.684,8
1993	2.096,8	1.711,7	1.755,3	1.597,0	1.685,8
1994	2.096,8	1.721,6	1.774,8	1.635,2	1.706,2
1995	2.087,9	1.725,7	1.776,1	1.640,3	1.685,5
1996	2.095,7	1.728,0	1.774,9	1.653,0	1.658,9
1997	2.040,1	1.705,1	1.764,7	1.658,0	1.648,6
1998	1.953,2	1.720,5	1.754,4	1.656,3	1.656,6
1999	1.941,9	1.712,2	1.757,3	1.664,8	1.678,4
2000	1.932,7	1.699,1	1.742,1	1.642,1	1.673,6
2001	1.923,5	1.698,7	1.722,6	1.618,2	1.635,0
2002	1.904,3	1.681,3	1.713,8	1.594,9	1.614,0
2003	1.886,8	1.669,3	1.705,3	1.581,6	1.626,8
2004	1.875,3	1.654,6	1.707,3	1.605,5	1.656,5
2005	1.883,2	1.672,2	1.697,1	1.605,1	1.651,7
2006	1.878,8	1.666,6	1.692,9	1.599,1	1.643,2
2007	1.864,9	1.668,7	1.691,5	1.611,5	1.632,7
2008	1.843,9	1.647,1	1.684,5	1.616,9	1.623,1
2009	1.811,8	1.641,4	1.660,7	1.609,1	1.614,9
2010	1.801,3	1.644,1	1.667,8	1.635,0	1.624,5
2011	1.801,1	1.643,4	1.662,5	1.632,5	1.617,4
2012	1.805,6	1.658,0	1.650,3	1.618,4	1.602,5
2013	1.815,0	1.668,2	1.643,1	1.607,2	1.584,8

3.12 - Ανάλυση του επίπεδου Ποιότητας της Συνολικής Υποδομής (Quality of Overall Infrastructure)

Το κριτήριο των υποδομών σύμφωνα με το WEF ανήκει στην κατηγορία των χωρών που βασίζουν την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξή τους σε βασικούς παράγοντες. Παρόλα αυτά όλες οι χώρες, ανεξαρτήτου επιπέδου, επωφελούνται σημαντικά από ολοκληρωμένες και ποιοτικές υποδομές, καθώς αποτελούν την βάση για οποιαδήποτε οργανωμένη οικονομία ενώ παράλληλα ανεβάζουν και το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων.

Οι δείκτες ποιότητας της συνολικής υποδομής μία χώρας παρουσιάζονται στον πίνακα 3.12.

Η Ελλάδα βρίσκεται σε καλή θέση ανάμεσα στις χώρες που μελετάει το WEF και οι δείκτες είναι άνω του μ.ο, είναι εμφανές όμως ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Σε παρόμοια επίπεδα κινούνται επίσης η Ιταλία, η Ιρλανδία, η Τσεχία, η Κύπρος και λίγο ψηλότερα το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η Γαλλία, η Γερμανία, η Ισπανία, η Φινλανδία είναι σε πολύ υψηλή θέση με τις υποδομές τους να αποσπούν πολύ καλούς βαθμούς.

Σε χαμηλή θέση βρίσκονται η Ρουμανία και η Βουλγαρία, με τις υποδομές τους να χρειάζονται βελτιώσεις.

Πίνακας 3.12: Ποιότητα της Συνολικής Υποδομής

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΙΤΑΛΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	4,5	42/131	6,5	5/131	6,6	3/131	3,7	58/131
2007	4,4	45/131	6,5	4/131	6,6	2/131	3,5	68/131
2008	4,3	49/134	6,6	4/134	6,6	3/134	3,5	73/134
2009	4,4	54/133	6,6	5/133	6,6	6/133	3,8	72/133
2010	4,5	58/139	6,6	4/139	6,3	9/139	4,0	73/139
2011	4,5	62/142	6,5	3/142	6,2	10/142	4,0	79/142
2012	4,5	61/144	6,4	5/144	6,2	9/144	3,9	82/144
2013	4,5	60/148	6,3	6/148	6,2	10/148	4,8	53/148
2014	4,6	57/144	6,1	10/144	6,0	11/144	4,6	56/144
ΕΤΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	5,1	27/131	5,2	24/131	4,3	46/131	5,6	19/131
2007	5,2	25/131	5,3	23/131	3,9	55/131	5,5	20/131
2008	5,4	23/134	5,1	27/134	3,7	64/134	5,3	24/134
2009	5,7	21/133	5,2	28/133	4,1	65/133	5,2	33/133
2010	6,0	14/139	5,8	22/139	4,2	69/139	5,3	33/139
2011	6,1	12/142	5,8	22/142	4,6	53/142	5,6	28/142
2012	6,2	11/144	5,8	18/144	5,2	37/144	5,6	24/144
2013	6,1	11/148	6,0	12/148	5,2	35/148	5,4	28/148
2014	6,0	12/144	5,9	13/144	5,1	36/144	5,3	27/144
ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	6,4	6/131	5,9	17/131	6,7	1/131	4,8	34/131
2007	6,4	6/131	6,0	10/131	6,7	1/131	4,4	48/131
2008	6,5	5/134	6,0	12/134	6,8	1/134	4,2	51/134
2009	6,5	7/133	6,2	10/133	6,8	1/133	4,8	52/133
2010	6,4	8/139	6,4	7/139	6,8	1/139	5,1	37/139
2011	6,4	6/142	6,1	11/142	6,7	1/142	5,6	29/142
2012	6,5	3/144	5,8	19/144	6,6	1/144	5,5	28/144
2013	6,5	3/148	5,7	21/148	6,6	1/148	5,2	37/148

2014	6,4	4/144	5,7	18/144	6,6	1/144	5,0	38/144
	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ			
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	2,6	95/131	2,8	86/131	5,1	28/131		
2007	2,4	111/131	2,7	93/131	5,2	27/131		
2008	2,3	117/134	2,5	105/134	5,5	21/134		
2009	2,4	127/133	2,8	115/133	5,5	24/133		
2010	2,4	136/139	3,1	120/139	5,4	31/139		
2011	2,3	139/142	3,1	124/142	5,5	30/142		
2012	2,8	132/144	3,3	115/144	5,3	33/144		
2013	3,5	106/148	3,5	102/148	5,1	40/148		
2014	3,8	88/144	3,6	100/144	5,2	30/144		

3.13 - Ο απολογισμός των τελευταίων ετών για το Ισοζύγιο του Κρατικού Προϋπολογισμού % του ΑΕΠ (Government Budget Balance % of GDP)

Βασικός παράγοντας για την ανάπτυξη και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας μίας χώρας είναι ένας ισορροπημένος κρατικός προϋπολογισμός. Κρίνεται απαραίτητη λοιπόν η μελέτη του συγκεκριμένου δείκτη, παρά το γεγονός ότι αποτελεί βασικό κριτήριο της 2ης κατηγορίας χωρών (χώρες που βασίζονται στην αποδοτικότητα). Η παρουσίασή του γίνεται στον πίνακα 3.13.

Κύριο χαρακτηριστικό του συγκεκριμένου δείκτη στις υπό μελέτη χώρες είναι οι αρνητικές τιμές που παίρνει μετά το 2009 με εξαίρεση την Γερμανία και την Ελβετία (ακόμα και αυτές βέβαια δεν παρουσιάζουν θετικό πρόσημο αλλά ένα απόλυτα ισορροπημένο ισοζύγιο το 2014).

Στην Ελλάδα, η μεγαλύτερη πτώση παρουσιάζεται το 2010, με την εγχώρια οικονομική κρίση να βρίσκεται στο αποκορύφωμά της. Στην συνέχεια, στο πλαίσιο των δημοσιονομικών μέτρων που ελήφθησαν, υπάρχει βελτίωση σε αυτή την εικόνα με τον δείκτη να παραμένει αρνητικός αλλά να μειώνεται κατ' απόλυτη τιμή.

Πίνακας 3.13: Ισοζύγιο του Κρατικού Προϋπολογισμού % του ΑΕΠ

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΙΤΑΛΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	-4,2	102/131	-2,9	80/131	-3,2	87/131	-4,1	101/131
2007	-2,1	86/131	-2,6	91/131	-1,7	76/131	-4,4	112/131
2008	-2,7	99/134	-2,4	95/134	0	58/134	-1,9	86/134
2009	-3,7	98/133	-3,4	92/133	-0,1	49/133	-2,7	85/133
2010	-13,1	138/139	-4,9	87/139	-1,1	26/139	-3,9	66/139
2011	-9,6	136/142	-7,7	125/142	-3,3	64/142	-4,6	85/142
2012	-9,2	139/144	-5,3	114/144	-1,0	40/144	-3,9	86/144
2013	-6,4	130/148	-4,6	111/148	0,2	28/148	-3,0	80/148
2014	-2,6	66/144	-4,2	96/144	0	23/144	-3,0	77/144
ΕΤΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	-5,7	110/131	1,1	31/131	1,1	31/131	-3,0	84/131
2007	-3,9	105/131	1,8	34/131	2,1	32/131	-2,5	88/131
2008	-3,0	104/134	2,2	32/134	0,5	55/134	-3,0	105/134
2009	-2,6	83/133	-3,8	99/133	-6,3	125/133	-5,4	117/133
2010	-7,8	116/139	-8,4	122/139	-10,0	130/139	-7,8	117/139
2011	-7,3	122/142	-9,2	134/142	-32,2	142/142	-10,4	138/142
2012	-4,0	89/144	-8,5	135/144	-9,9	141/144	-8,7	137/144
2013	-4,9	116/148	-10,3	145/148	-7,7	137/148	-8,3	140/148
2014	-4,9	107/144	-7,2	128/144	-7,4	132/144	-5,8	119/144
ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	2,5	19/131	2,8	16/131	-0,2	40/131	-3,5	92/131
2007	3,8	22/131	2,8	27/131	0	51/131	-3,0	97/131
2008	5,3	16/134	3,2	26/134	2,2	26/134	-1,6	82/134
2009	4,1	19/133	2,5	23/133	0,9	31/133	-1,5	71/133
2010	-0,1	18/139	-0,6	20/139	0,7	10/139	-5,9	102/139
2011	-2,8	55/142	-0,2	23/142	0,2	20/142	-4,9	89/142
2012	-0,8	35/144	0,1	30/144	0,4	27/144	-3,8	84/144
2013	-1,7	55/148	-0,4	32/148	0,3	24/148	-5,0	120/148

2014	-2,6	67/144	-1,0	36/144	0	24/144	-2,9	70/144
	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ			
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	-1,4	60/131	1,9	22/131	-2,4	72/131		
2007	-1,9	82/131	3,3	26/131	-1,4	73/131		
2008	-2,5	98/134	3,5	24/134	1,4	38/134		
2009	-4,9	113/133	3,0	21/133	1,0	30/133		
2010	-8,3	119/139	-3,9	64/139	-5,5	97/139		
2011	-6,5	114/142	-3,6	69/142	-5,4	101/142		
2012	-4,1	91/144	-2,1	54/144	-6,5	127/144		
2013	-2,5	66/148	-0,5	33/148	-5,6	125/148		
2014	-2,5	65/144	-1,8	49/144	-4,7	105/144		

3.14 - Μία γενική εικόνα για την Ποιότητα του Εκπαιδευτικού Συστήματος (Quality of Educational System)

Η υψηλή ποιότητα ενός εκπαιδευτικού συστήματος διασφαλίζει αντίστοιχα την υψηλή ποιότητα και τεχνογνωσία του μελλοντικού εργατικού δυναμικού. Σαν κριτήριο εντάσσεται στην κατηγορία χωρών 3^{ου} επιπέδου (χώρες που βασίζονται στην καινοτομία), οπότε είναι παράγοντας πολύ σημαντικός για την Ελλάδα. Τα αποτελέσματα της μελέτης του WEF παρουσιάζονται στον πίνακα 3.14.

Δυστυχώς η Ελλάδα παρουσιάζει πολύ χαμηλό δείκτη, κάτι που αντικατοπτρίζεται και στην θέση που λαμβάνει στην αντίστοιχη κατάταξη του WEF, καθώς από 2010 και έπειτα βρίσκεται σταθερά πάνω από την 100η θέση. Επιβάλλεται να υπάρξουν βελτιώσεις στον συγκεκριμένο τομέα καθώς αποτελεί πολύ σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης σε μία χώρα που έχει φτάσει στο τελευταίο στάδιο και βασίζεται στην υψηλή τεχνογνωσία και την καινοτομία για την περαιτέρω ανάπτυξή της.

Από τις υπόλοιπες χώρες, σε παρόμοιο στάδιο βρίσκεται η Βουλγαρία (χώρα που βρίσκεται στο 2ο στάδιο ανάπτυξης). Στην μέση της κατάταξης βρίσκονται, με μέτριες τιμές δείκτη, βρίσκονται η Ιταλία, η Ισπανία, η Τσεχία και η Ρουμανία. Σε αυτές τις χώρες είναι απαραίτητο να υπάρξουν βελτιώσεις, καθώς ανήκουν στο 3ο στάδιο ανάπτυξης (με την εξαίρεση της Ρουμανίας που είναι στο 2ο), καθιστώντας τον συγκεκριμένο δείκτη πολύ σημαντικό.

Η Γερμανία, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Φινλανδία, η Σουηδία, η Ελβετία, η Γαλλία και η Κύπρος παρουσιάζουν από καλά έως εξαιρετικά αποτελέσματα.

Πίνακας 3.14: Ποιότητα του Εκπαιδευτικού Συστήματος

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΙΤΑΛΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	3,5	64/131	4,8	18/131	4,4	31/131	3,3	69/131
2007	3,3	83/131	4,8	27/131	4,9	22/131	3,4	77/131
2008	3,3	82/134	5,0	20/134	4,9	23/134	3,2	84/134
2009	3,2	90/133	4,8	24/133	4,7	27/133	3,3	87/133
2010	2,9	118/139	4,7	29/139	5,0	18/139	3,4	83/139
2011	2,9	120/142	4,5	34/142	4,9	17/142	3,3	88/142
2012	3,0	115/144	4,2	41/144	4,9	20/144	3,4	87/144
2013	3,1	112/148	4,2	43/148	5,1	14/148	3,6	72/148
2014	3,2	111/144	4,4	34/144	5,2	12/144	3,7	67/144
ΕΤΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	3,6	54/131	3,7	53/131	5,6	5/131	4,6	27/131
2007	3,6	68/131	3,8	52/131	5,6	7/131	4,6	30/131
2008	3,5	73/134	3,8	52/134	5,6	7/134	4,6	28/134
2009	3,6	68/133	3,4	78/133	5,6	8/133	4,6	30/133
2010	3,6	76/139	3,1	107/139	5,3	11/139	4,7	28/139
2011	3,6	76/142	3,2	98/142	5,2	11/142	4,8	20/142
2012	3,8	61/144	3,5	81/144	5,3	9/144	4,7	27/144
2013	4,0	58/148	3,6	77/148	5,5	5/148	4,6	26/148
2014	4,3	40/144	3,4	88/144	5,4	5/144	4,6	23/144
ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	6,0	2/131	4,6	24/131	5,6	4/131	4,6	25/131
2007	6,0	2/131	5,2	16/131	5,8	3/131	4,3	33/131
2008	6,2	1/134	5,3	12/134	6,0	3/134	4,7	26/134
2009	5,9	4/133	5,3	12/133	6,0	2/133	4,6	25/133
2010	5,6	6/139	5,4	8/139	6,0	2/139	4,8	34/139
2011	5,9	3/142	5,3	8/142	5,9	1/142	4,1	49/142

2012	5,8	2/144	5,3	12/144	6,0	1/144	3,9	59/144
2013	5,9	2/148	5,0	17/148	6,0	1/148	3,7	67/148
2014	5,9	2/144	4,6	26/144	6,0	1/144	3,6	77/144
	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ			
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	3,9	48/131	3,5	60/131	4,7	23/131		
2007	3,7	58/131	3,4	76/131	4,9	23/131		
2008	3,6	71/134	3,3	81/134	5,4	10/134		
2009	3,4	77/133	3,3	82/133	5,5	9/133		
2010	3,4	84/139	3,4	85/139	5,1	13/139		
2011	3,3	90/142	3,2	101/142	4,6	30/142		
2012	3,1	108/144	3,2	98/144	4,8	22/144		
2013	3,3	99/148	3,4	90/148	5,3	9/148		
2014	3,8	61/144	3,4	91/144	5,2	13/144		

3.15 - Η Διαθεσιμότητα Υπηρεσιών Έρευνας και Εκπαίδευσης, ένας σημαντικός δείκτης για τις ανεπτυγμένες χώρες (Availability of Research and Training Services)

Η δια βίου εκπαίδευση των εργαζομένων, κυρίως σε ζητήματα τεχνογνωσίας - νέων τεχνολογιών, καθώς και η έρευνα σε καινοτόμους τομείς που βοηθούν την καινοτομία αποτελεί βασικό κριτήριο για την ανάπτυξη και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας μίας χώρας, κυρίως γι' αυτές που ανήκουν στο 3ο στάδιο ανάπτυξης.

Η Ελλάδα πρέπει να βελτιωθεί σε αυτόν τον τομέα καθώς ο σταθερά χαμηλός δείκτης της, την κρατάει χαμηλά στην κατάταξη (αλλά και σε ανταγωνιστικό επίπεδο). Είναι χαρακτηριστικό ότι από τις υπό μελέτη χώρες, μόνο η Βουλγαρία (για την οποία δεν είναι δείκτης υψηλής σημασίας λόγω του σταδίου στο οποίο βρίσκεται) βρίσκεται χαμηλότερα στην κατάταξη.

Στην μέση της κατάταξης βρίσκεται μόνο η Ρουμανία, πολύ καλή επίδοση για μία χώρα που δεν βασίζεται σε αυτό τον τομέα στο στάδιο στο οποίο βρίσκεται.

Καλές έως εξαιρετικές επιδόσεις για τις υπόλοιπες χώρες (Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία, Ιρλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Φινλανδία, Σουηδία, Ελβετία, Τσεχία, Κύπρος) που δείχνουν ότι έχουν δώσει σημασία στον συγκεκριμένο τομέα.

Τα αποτελέσματα της έρευνας του WEF για αυτό το κριτήριο παρουσιάζονται στον πίνακα 3.15.

Πίνακας 3.15: Διαθεσιμότητα Υπηρεσιών Έρευνας και Εκπαίδευσης

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΙΤΑΛΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	3,8	61/131	5,8	7/131	6,1	3/131	4,7	28/131
2007	3,8	75/131	5,6	12/131	6,0	3/131	4,8	28/131
2008	3,7	87/134	5,7	8/134	5,8	5/134	4,6	35/134
2009	3,8	84/133	5,8	8/133	6,0	2/133	4,5	43/133
2010	3,7	88/139	5,9	5/139	6,2	2/139	4,7	37/139
2011	3,8	89/142	5,7	8/142	6,0	3/142	4,8	31/142
2012	3,8	92/144	5,4	15/144	6,1	4/144	4,8	33/144
2013	3,8	94/148	5,4	15/148	6,1	2/148	4,8	32/148
2014	3,8	90/144	5,3	21/144	6,0	3/144	4,8	30/144
ΕΤΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	4,4	38/131	4,4	36/131	4,8	26/131	6,1	2/131
2007	4,4	37/131	4,4	40/131	5,0	23/131	5,9	5/131
2008	4,7	34/134	4,5	37/134	4,9	22/134	5,7	9/134
2009	4,6	34/133	4,8	27/133	4,9	25/133	5,6	9/133
2010	4,6	40/139	5,0	26/139	5,0	24/139	5,7	12/139
2011	4,5	43/142	5,0	26/142	5,1	24/142	5,8	7/142
2012	4,7	37/144	4,9	28/144	5,0	24/144	5,9	6/144
2013	5,0	27/148	4,8	30/148	5,0	24/148	5,6	11/148
2014	5,1	24/144	4,7	35/144	5,0	25/144	5,7	7/144
ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	5,8	6/131	5,6	13/131	5,9	5/131	4,9	19/131
2007	5,7	9/131	5,9	4/131	6,0	1/131	4,8	25/131
2008	5,8	4/134	5,7	7/134	6,0	2/134	4,9	23/134
2009	5,9	5/133	5,8	7/133	6,3	1/133	5,3	16/133
2010	5,8	7/139	6,1	3/139	6,5	1/139	5,4	17/139
2011	5,6	10/142	6,0	4/142	6,4	1/142	5,2	20/142
2012	5,7	8/144	5,8	7/144	6,4	1/144	5,1	23/144
2013	5,9	6/148	5,7	8/148	6,5	1/148	5,0	26/148

2014	5,9	6/144	5,4	15/144	6,5	1/144	4,9	27/144
	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ			
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	4,2	43/131	3,7	65/131	4,0	54/131		
2007	4,1	49/131	3,8	76/131	3,9	70/131		
2008	4,0	63/134	3,8	70/134	4,3	49/134		
2009	4,0	67/133	3,9	73/133	4,6	39/133		
2010	3,5	95/139	3,9	80/139	4,5	43/139		
2011	3,3	112/142	3,9	82/142	4,1	72/142		
2012	3,5	112/144	3,8	90/144	4,4	54/144		
2013	3,9	91/148	3,6	109/148	4,9	29/148		
2014	4,2	68/144	3,4	111/144	4,7	34/144		

3.16 - Η εξέλιξη του Συνολικού Φορολογικού Συντελεστή % των Κερδών (Total Tax Rate % of Profits)

Οι φόροι που επιβάλλονται από τις κυβερνήσεις μία χώρας παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στον τομέα της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας. Οι φόροι είναι το κύριο εισπρακτικό μέσο για τον οποιονδήποτε κρατικό μηχανισμό, παράλληλα όμως επηρεάζουν και άλλους τομείς μίας οικονομίας. Υψηλός φορολογικός συντελεστής σημαίνει περιορισμό στις επιχειρηματικές επενδύσεις, εμπόδια στην είσοδο νέων επιχειρηματιών στην αγορά, καθυστέρηση στην οικονομική ανάπτυξη των επιχειρήσεων, μείωση των καθαρών κερδών κοκ. Πρόκειται για έναν τομέα που εμφανίζει άμεσα θετικά οικονομικά αποτελέσματα αλλά μειώνει μακροπρόθεσμα την ικανότητα μίας χώρας να ανελιχθεί ανταγωνιστικά. Σε αυτόν τον τομέα, η Ελλάδα παρουσιάζει έναν υψηλό φορολογικό συντελεστή που την φέρνει χαμηλά στην κατάταξη, βρίσκεται όμως σε υψηλότερη θέση σε σχέση με τις περισσότερες από τις υπόλοιπες χώρες που βρίσκονται στο 3ο στάδιο ανάπτυξης. Στα θετικά το γεγονός ότι ο συνολικός φορολογικός συντελεστής έχει μειωθεί σε σημαντικό ποσοστό τα τελευταία 8 χρόνια (ποσοστό μείωσης περίπου 18 %). Σε παρόμοιο επίπεδο με την Ελλάδα βρίσκονται η Πορτογαλία, η Ρουμανία και λίγο χαμηλότερα στην κατάταξη η Φινλανδία. Αρκετά χαμηλά στην κατάταξη βρίσκονται οι περισσότερες από τις χώρες του 3ου σταδίου ανάπτυξης: Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Σουηδία Τσεχία και Κύπρος είναι πάνω από την 100η θέση με υψηλούς συντελεστές φορολογίας.

Χαμηλότερους συντελεστές φορολογίας, οπότε και καλύτερη θέση στην κατάταξη, έχουν η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ελβετία, η Βουλγαρία και η Κύπρος.

Τα αποτελέσματα της αναφοράς του WEF για τον συνολικό συντελεστή φορολογίας παρουσιάζονται στον πίνακα 3.16.

Πίνακας 3.16: Συνολικός Φορολογικός Συντελεστής % των Κερδών

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΙΤΑΛΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	62,3	93/131	68,3	97/131	57,7	83/131	76,0	105/131
2007	60,2	100/131	68,2	105/131	57,1	95/131	76,0	112/131
2008	48,6	82/134	66,3	115/134	50,8	89/134	76,2	121/134
2009	47,4	81/133	65,4	116/133	50,5	90/133	73,3	120/133
2010	47,4	92/139	65,8	125/139	44,9	84/139	68,4	126/139
2011	47,2	97/142	65,8	128/142	48,2	100/142	68,6	132/142
2012	46,4	101/144	65,7	128/144	46,7	103/144	68,5	133/144
2013	44,6	101/148	65,7	134/148	46,8	108/148	68,3	138/148
2014	44,0	96/144	64,7	132/144	49,4	110/144	65,8	134/144
ΕΤΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	47,0	57/131	59,1	86/131	25,8	8/131	35,5	26/131
2007	47,0	67/131	59,1	97/131	25,8	10/131	35,4	29/131
2008	44,8	69/134	62,0	11/134	28,9	17/134	35,7	38/134
2009	43,6	70/133	60,2	109/133	28,8	21/133	35,3	47/133
2010	42,9	76/139	56,9	112/139	26,5	22/139	35,9	54/139
2011	43,3	85/142	56,5	119/142	26,5	24/142	37,3	61/142
2012	43,3	85/144	38,7	72/144	26,3	24/144	37,3	67/144
2013	42,6	92/148	38,7	74/148	26,4	24/148	35,5	65/148
2014	42,3	89/144	58,6	127/144	25,7	23/144	34,0	54/144
ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	49,8	60/131	57,0	81/131	25,7	7/131	51,8	69/131
2007	47,9	69/131	57,0	94/131	24,9	7/131	49,0	75/131
2008	47,8	79/134	54,5	103/134	29,1	18/134	48,6	82/134
2009	47,8	83/133	54,5	99/133	28,9	22/133	48,6	85/133
2010	47,7	93/139	54,6	108/139	29,7	28/139	47,2	91/139
2011	44,6	89/142	54,6	115/142	30,1	34/142	48,8	104/142
2012	39,0	73/144	52,8	116/144	30,1	35/144	49,1	108/144
2013	40,6	82/148	53,0	120/148	30,2	37/148	49,2	112/148

2014	39,8	76/144	52,0	119/144	29,1	35/144	48,1	106/144
	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ			
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	57,7	83/131	43,5	47/131	-	-		
2007	48,9	73/131	40,7	47/131	-	-		
2008	46,9	78/134	36,7	43/134	-	-		
2009	48,0	84/133	34,9	43/133	-	-		
2010	44,6	82/139	31,4	36/139	28,8	25/139		
2011	44,9	90/142	29,0	28/142	23,2	18/142		
2012	44,4	95/144	28,1	29/144	23,1	19/144		
2013	44,2	99/148	28,7	34/148	23,0	17/148		
2014	42,9	91/144	27,7	28/144	22,5	17/144		

3.17 - Η Ευελιξία στον Προσδιορισμό των Μισθών (Flexibility of Wage Determination)

Ο κρατικός παρεμβατισμός θεωρείται, σε ένα γενικότερο πλαίσιο, εμπόδιο στην ανάπτυξη μίας χώρας. Κατ' επέκταση, ένα κεντρικό σύστημα στον προσδιορισμό των μισθών των εργαζομένων μίας χώρας, θεωρείται αρνητικός παράγοντας στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της.

Η Ελλάδα διατηρεί ένα κεντρικό σύστημα στον προσδιορισμό των μισθών, γεγονός που την κατατάσσει χαμηλά στην κατάταξη του WEF. Σε παρόμοια επίπεδα βρίσκονται η Ισπανία και η Κύπρος, ενώ η Γερμανία, η Ιταλία, η Φινλανδία και η Σουηδία βρίσκονται ακόμα χαμηλότερα στην σχετική κατάταξη. Οι υπόλοιπες χώρες έχουν μειώσει σε σημαντικό βαθμό τον κεντρικό προσδιορισμό των μισθών και κατατάσσονται σε υψηλότερες θέσεις: κατά σειρά Πορτογαλία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Τσεχία, Ελβετία και Ηνωμένο Βασίλειο.

Ο δείκτης αυτός παρουσιάζεται στον πίνακα 3.17.

Πίνακας 3.17: Ευελιξία στον Προσδιορισμό των Μισθών

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΙΤΑΛΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	3,2	115/131	4,8	78/131	2,9	119/131	3,2	114/131
2007	3,2	124/131	5,6	35/131	2,9	128/131	3,2	126/131
2008	3,4	126/134	4,4	103/134	2,9	131/134	3,1	129/134
2009	3,1	128/133	4,8	87/133	2,9	130/133	3,2	126/133
2010	3,1	133/139	5,3	53/139	2,9	136/139	3,3	130/139
2011	3,1	135/142	5,2	57/142	3,1	136/142	3,2	134/142
2012	3,3	136/144	5,1	62/144	3,2	139/144	3,2	138/144
2013	3,9	132/148	5,1	75/148	3,3	141/148	3,1	142/148
2014	4,2	118/144	4,8	87/144	3,4	136/144	3,0	138/144
ΕΤΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	4,4	98/131	4,7	79/131	3,4	111/131	5,9	17/131
2007	4,5	104/131	4,6	94/131	3,4	122/131	5,8	17/131
2008	4,6	96/134	4,4	104/134	3,2	127/134	5,7	23/134
2009	4,4	106/133	4,0	115/133	3,2	127/133	5,7	18/133
2010	4,2	119/139	3,7	124/139	3,4	128/139	5,7	20/139
2011	4,3	111/142	3,6	128/142	4,0	123/142	5,7	17/142
2012	4,4	115/144	3,8	129/144	4,5	106/144	5,7	17/144
2013	4,6	105/148	4,0	131/148	4,6	103/148	5,8	12/148
2014	4,7	93/144	4,2	117/144	4,9	79/144	5,8	10/144

Πίνακας 3.17: Ευελιξία στον Προσδιορισμό των Μισθών (συνέχεια)

ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	2,7	121/131	3,2	116/131	5,8	22/131	5,6	39/131
2007	3,3	123/131	3,0	127/131	5,8	21/131	5,7	22/131
2008	3,5	124/134	3,0	130/134	5,7	25/134	6,0	7/134
2009	3,2	125/133	3,3	124/133	5,7	17/133	5,6	25/133
2010	3,1	132/139	3,1	134/139	5,7	22/139	5,1	69/139
2011	3,3	133/142	3,0	137/142	5,7	18/142	5,2	61/142
2012	3,2	137/144	3,5	135/144	5,7	18/144	5,2	56/144
2013	2,8	143/148	3,5	140/148	5,7	17/148	5,2	63/148
2014	2,4	143/144	3,6	134/144	5,7	15/144	5,4	43/144
ΕΤΟΣ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ			
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	5,7	33/131	5,6	36/131	4,1	105/131		
2007	5,4	47/131	5,6	30/131	4,0	112/131		
2008	4,9	81/134	5,6	26/134	4,2	110/134		
2009	4,8	84/133	5,6	31/133	4,5	99/133		
2010	5,0	82/139	5,2	59/139	4,6	97/139		
2011	4,8	90/142	5,2	63/142	4,4	108/142		
2012	4,8	90/144	5,2	59/144	4,1	120/144		
2013	5,1	73/148	5,3	49/148	4,3	120/148		
2014	5,0	68/144	5,4	44/144	4,5	108/144		

3.18 - Η αντιστοιχία Αμοιβής και Παραγωγικότητας – μία αναδρομή της τα τελευταία χρόνια (Pay and Productivity)

Ο συγκεκριμένος δείκτης δείχνει κατά πόσο υπάρχει αντιστοιχία ανάμεσα στην αμοιβή ενός εργαζόμενου και την παραγωγικότητά του. Σε χώρες που ο συγκεκριμένος δείκτης είναι χαμηλός, οι εργαζόμενοι δεν αμοίβονται σύμφωνα με την πραγματική τους απόδοση, γεγονός που προκαλεί ζητήματα καθώς πολύ υψηλή αμοιβή σημαίνει ότι ανεβαίνει το κόστος εργασίας για τις επιχειρήσεις χωρίς να υπάρχει η αντίστοιχη ανταπόδοση ενώ πολύ χαμηλή αμοιβή σημαίνει έλλειψη κινήτρου για τον εργαζόμενο. Η Ελλάδα βρίσκεται σε χαμηλή θέση στην συγκεκριμένη κατάταξη. Στο ίδιο επίπεδο βρίσκεται η Ιταλία, η Πορτογαλία και η Ισπανία. Ψηλότερα στην κατάταξη βρίσκονται η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Φινλανδία, η Σουηδία, η Τσεχία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Κύπρος αλλά υπάρχουν περαιτέρω περιθώρια βελτίωσης. Η Ελβετία έχει την υψηλότερη βαθμολογία και κατατάσσεται μέσα στην πρώτη δεκάδα.

Ο πίνακας 3.18 παρουσιάζει αναλυτικά τον συγκεκριμένο δείκτη.

Πίνακας 3.18: Αμοιβές και Παραγωγικότητα

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΙΤΑΛΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	3,4	93/131	4,2	49/131	4,2	52/131	3,4	95/131
2007	3,8	91/131	4,2	67/131	4,5	49/131	3,2	125/131
2008	3,7	103/134	4,0	82/134	4,4	51/134	2,9	131/134
2009	3,1	120/133	4,1	57/133	4,1	54/133	2,9	124/133
2010	3,1	118/139	4,2	55/139	4,3	43/139	3,1	124/139
2011	3,1	122/142	4,1	56/142	4,3	38/142	3,1	125/142
2012	3,0	132/144	3,9	66/144	4,3	41/144	3,0	128/144
2013	3,2	129/148	3,8	78/148	4,3	42/148	2,8	143/148
2014	3,3	121/144	3,9	77/144	4,3	40/144	2,6	139/144
ΕΤΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	3,9	68/131	3,9	67/131	4,3	45/131	5,0	9/131
2007	4,2	70/131	4,1	74/131	4,3	63/131	4,8	24/131
2008	4,5	44/134	4,0	84/134	4,1	76/134	4,7	32/134
2009	3,9	72/133	3,6	91/133	3,9	77/133	4,6	24/133
2010	3,3	106/139	3,3	109/139	4,1	56/139	4,5	25/139
2011	3,2	112/142	3,1	126/142	4,5	25/142	4,6	21/142
2012	3,3	120/144	3,0	133/144	4,4	32/144	4,8	13/144
2013	3,4	121/148	3,1	132/148	4,3	38/148	4,8	11/148
2014	3,4	113/144	3,2	127/144	4,5	28/144	4,7	17/144

Πίνακας 3.18: Αμοιβές και Παραγωγικότητα (συνέχεια)

ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	4,0	62/131	3,8	69/131	5,4	5/131	4,8	16/131
2007	4,3	61/131	4,3	62/131	5,4	6/131	4,9	17/131
2008	4,3	60/134	4,3	59/134	5,4	5/134	5,0	13/134
2009	4,0	69/133	4,0	71/133	5,2	5/133	4,9	14/133
2010	3,9	69/139	3,8	83/139	5,1	5/139	4,6	22/139
2011	4,2	47/142	3,8	79/142	5,3	5/142	4,4	31/142
2012	4,2	46/144	3,9	72/144	5,3	4/144	4,5	28/144
2013	4,1	57/148	3,9	74/148	5,2	3/148	4,6	19/148
2014	3,9	73/144	3,8	88/144	5,3	5/144	4,6	19/144
ΕΤΟΣ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ			
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	4,6	30/1314	4,3	46/131	3,7	77/131		
2007	4,4	59/131	4,6	38/131	4,0	86/131		
2008	4,2	72/134	4,5	42/134	4,2	68/134		
2009	4,3	42/133	4,2	45/133	4,0	67/133		
2010	4,4	33/139	4,1	58/139	4,0	66/139		
2011	4,1	55/142	4,2	49/142	3,9	68/142		
2012	3,7	87/144	4,3	37/144	3,8	74/144		
2013	3,7	94/148	4,2	48/148	3,9	75/148		
2014	4,0	66/144	4,1	55/144	4,0	59/144		

3.19 - Η πορεία της σταθερότητας των τραπεζικών συστημάτων εκφρασμένη μέσω του Δείκτη Υγείας των Τραπεζών (Soundness of Banks)

Η σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος είναι θεμελιώδης για την διατήρηση της οικονομικής δραστηριότητας. Μέσω των τραπεζών κινούνται τα κεφάλαια για τις επενδύσεις του δημόσιου και, κυρίως, του ιδιωτικού τομέα. Παράλληλα, οι καταθέτες αισθάνονται ασφάλεια για τα χρήματά τους και ενισχύεται η ρευστότητα της αγοράς και η διακίνηση χρήματος (πχ δάνεια).

Η Ελλάδα παρουσίαζε ένα πολύ σταθερό τραπεζικό σύστημα μέχρι και το 2010. Στην τριετία 2011-2013, η αξιοπιστία του τραπεζικού συστήματος έπεσε σε πολύ χαμηλά επίπεδα (το 2013 η Ελλάδα κατατάσσεται στην τελευταία θέση της κατάταξης του WEF) για να ανέβει ελαφρώς το 2014. Παρόμοια πορεία με την Ελλάδα ακολουθεί η Ιρλανδία και η Κύπρος, καθώς έχουν μία απότομη πτώση στην κατάταξη μετά το 2009. Η Ιρλανδία υπήρξε ουραγός στην σχετική λίστα για την 3ετία 2010-2012 και εξακολουθεί να παραμένει στις τελευταίες θέσεις, ενώ η Κύπρος για το 2014 βρίσκεται στην προτελευταία θέση. Λίγο παραπάνω βρίσκονται η Πορτογαλία και η Ισπανία, με τις τράπεζές τους να αντιμετωπίζουν σημαντικά ζητήματα. Αρκετά κοντά στην "επικίνδυνη" ζώνη βρίσκονται η Ιταλία, η Ρουμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο και θα πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα για να μην υπάρξουν ζητήματα στο άμεσο μέλλον. Λίγο παραπάνω από το μέσο της κατάταξης είναι η Γαλλία, η Γερμανία και η Βουλγαρία, παρουσιάζοντας ένα σταθερό τραπεζικό σύστημα το οποίο μπορεί να βελτιωθεί περαιτέρω.

Πολύ κοντά στην κορυφή της κατάταξης βρίσκονται η Φινλανδία, η Σουηδία, η Ελβετία και η Τσεχία, παρουσιάζοντας ένα πολύ σταθερό και αποτελεσματικό τραπεζικό σύστημα.

Τα αποτελέσματα για τον δείκτη παρουσιάζονται στον πίνακα 3.19.

Πίνακας 3.19: Δείκτης Υγείας των Τραπεζών

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΙΤΑΛΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	5,9	41/131	6,6	9/131	6,2	31/131	5,4	65/131
2007	6,0	41/131	6,6	17/131	6,6	14/131	5,5	70/131
2008	6,0	45/134	6,4	19/134	6,1	39/134	5,4	79/134
2009	5,6	45/133	5,7	40/133	4,8	103/133	5,2	69/133
2010	5,2	70/139	5,6	40/139	4,4	112/139	5,3	57/139
2011	4,6	106/142	5,9	27/142	4,9	87/142	5,6	45/142
2012	3,1	141/144	5,4	54/144	5,1	75/144	5,2	66/144
2013	2,3	148/148	5,2	62/148	5,1	64/148	4,7	88/148
2014	2,8	141/144	5,4	47/144	5,3	55/144	4,4	93/144
ΕΤΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	6,3	28/131	6,6	16/131	6,8	3/131	6,8	1/131
2007	6,4	25/131	6,6	19/131	6,8	5/131	6,8	4/131
2008	6,2	35/134	6,5	20/134	6,6	9/134	6,0	44/134
2009	5,4	62/133	6,0	24/133	4,1	121/133	3,8	126/133
2010	5,1	79/139	5,5	43/139	2,0	139/139	3,6	133/139
2011	4,7	98/142	5,2	73/142	1,4	142/142	4,5	111/142
2012	4,3	122/144	4,5	109/144	1,8	144/144	4,6	97/144
2013	4,1	120/148	4,0	127/148	2,5	146/148	4,3	105/148
2014	4,2	111/144	4,2	112/144	3,0	139/144	4,5	89/144
ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	6,6	15/131	6,6	11/131	6,8	2/131	5,4	69/131
2007	6,6	12/131	6,8	6/131	6,9	1/131	5,6	63/131
2008	6,6	12/134	6,7	2/134	6,5	16/134	5,8	57/134
2009	6,3	11/133	6,0	21/133	5,6	44/133	5,9	29/133
2010	6,3	11/139	5,8	26/139	5,6	41/139	5,9	24/139
2011	6,5	8/142	6,2	17/142	5,9	26/142	6,0	25/142
2012	6,5	6/144	6,1	19/144	5,9	26/144	5,9	25/144
2013	6,5	6/148	6,0	19/148	5,9	25/148	5,8	33/148

2014	6,5	5/144	5,8	26/144	5,9	21/144	5,9	24/144
	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ			
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	5,2	74/131	5,1	76/131	5,9	42/131		
2007	5,3	80/131	5,3	81/131	5,9	47/131		
2008	5,5	74/134	5,4	80/134	6,1	37/134		
2009	5,2	74/133	4,8	102/133	6,0	22/133		
2010	4,7	97/139	4,5	105/139	5,7	31/139		
2011	4,5	110/142	4,7	101/142	5,6	48/142		
2012	4,4	117/144	4,6	103/144	4,9	83/144		
2013	4,4	101/148	4,8	86/148	3,3	141/148		
2014	4,5	91/144	5,0	62/144	2,4	143/144		

3.20 - Η Διαθεσιμότητα της Τελευταίας Τεχνολογίας, πόσο εύκολα αποκτά πρόσβαση η κάθε χώρα στις τελευταίες τεχνολογίες; (Availability of Latest Technology)

Για την περαιτέρω ανάπτυξη των χωρών, κυρίως όσων βρίσκονται στο 3ο στάδιο, είναι απολύτως απαραίτητο να υπάρχει πρόσβαση στα τελευταία τεχνολογικά επιτεύγματα τόσο σε επίπεδο διεργασιών όσο και σε επίπεδο εξοπλισμού. Με αυτό τον τρόπο έχουν δυνατότητα να εξοπλιστούν με εφόδια που θα τους επιτρέψουν να αναπτυχθούν περαιτέρω, αυξάνοντας παράλληλα την τεχνογνωσία του εργατικού τους δυναμικού.

Η Ελλάδα φαίνεται να αυξάνει την πρόσβασή της σε νέες τεχνολογίες τα τελευταία χρόνια, κάτι που την κατατάσσει πάνω από το μέσο της σχετικής λίστας. Υπάρχουν όμως περαιτέρω στάδια βελτίωσης στον συγκεκριμένο τομέα.

Σε παρόμοιο επίπεδο με την Ελλάδα είναι η Ιταλία, η Τσεχία ενώ λίγο ψηλότερα βρίσκονται η Κύπρος και Ισπανία. Χαμηλότερα στην κατάταξη βρίσκονται η Ρουμανία και η Βουλγαρία, το γεγονός όμως ότι δεν είναι δείκτης υψηλής σημασίας για το στάδιο στο οποίο βρίσκονται, σημαίνει ότι μπορούν να αναπτυχθούν σε αυτό τον τομέα με πιο αργούς ρυθμούς.

Πολύ κοντά στις πρώτες θέσεις βρίσκονται η Γαλλία, η Γερμανία, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Φινλανδία (που βρίσκεται στην πρώτη θέση τα τελευταία χρόνια), η Σουηδία και η Ελβετία.

Τα αποτελέσματα του WEF για τον δείκτη παρουσιάζονται στον πίνακα 3.20.

Πίνακας 3.20: Διαθεσιμότητα της Τελευταίας Τεχνολογίας

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΙΤΑΛΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	3,6	66/131	5,4	16/131	6,0	8/131	4,2	45/131
2007	4,2	67/131	5,8	15/131	6,3	8/131	4,5	55/131
2008	4,7	62/134	6,2	11/134	6,2	8/134	4,7	63/134
2009	4,9	64/133	6,3	17/133	6,3	16/133	4,9	65/133
2010	5,2	59/139	6,4	16/139	6,3	17/139	5,0	73/139
2011	5,3	56/142	6,4	11/142	6,2	20/142	5,0	71/142
2012	5,2	58/144	6,3	16/144	6,3	17/144	5,0	69/144
2013	5,0	67/148	6,1	18/148	6,3	13/148	5,0	69/148
2014	5,0	61/144	6,1	19/144	6,2	17/144	5,0	64/144
ΕΤΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	4,0	52/131	4,7	32/131	4,9	28/131	5,6	12/131
2007	5,1	35/131	5,0	38/131	5,1	33/131	6,1	11/131
2008	5,7	28/134	5,2	40/134	5,5	33/134	6,2	10/134
2009	5,9	23/133	5,5	41/133	5,7	34/133	6,2	18/133
2010	6,3	19/139	5,8	32/139	5,8	34/139	6,4	15/139
2011	6,3	16/142	5,9	33/142	5,9	32/142	6,5	7/142
2012	6,3	15/144	5,9	33/144	6,0	29/144	6,5	6/144
2013	6,2	15/148	5,8	33/148	5,9	30/148	6,4	5/148
2014	6,3	11/144	5,6	37/144	6,0	22/144	6,5	4/144
ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	6,4	2/131	6,2	6/131	5,9	10/131	4,7	30/131
2007	6,5	2/131	6,5	1/131	6,3	7/131	4,9	44/131
2008	6,6	3/134	6,6	2/134	6,4	7/134	5,1	49/134
2009	6,6	3/133	6,7	2/133	6,6	6/133	5,3	48/133
2010	6,6	4/139	6,8	1/139	6,6	5/139	5,5	46/139
2011	6,6	5/142	6,9	1/142	6,7	2/142	5,6	40/142
2012	6,6	3/144	6,7	1/144	6,6	2/144	5,5	43/144
2013	6,5	1/148	6,5	2/148	6,4	4/148	5,2	53/148

2014	6,6	1/144	6,4	7/144	6,4	6/144	5,2	51/144
	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ			
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	3,4	75/131	2,7	92/131	4,1	48/131		
2007	3,6	93/131	3,6	92/131	4,7	49/131		
2008	3,9	96/134	3,8	103/134	5,5	35/134		
2009	4,3	89/133	4,0	107/133	5,8	31/133		
2010	4,3	99/139	4,3	100/139	5,7	36/139		
2011	4,2	115/142	4,4	106/142	5,6	41/142		
2012	4,2	117/144	4,5	98/144	5,5	42/144		
2013	4,3	107/148	4,5	99/148	5,5	41/148		
2014	4,6	81/144	4,4	91/144	5,4	42/144		

3.21 - Το επίπεδο Απορρόφησης της Τεχνολογίας σε Επίπεδο Εταιρειών (Firm-Level Technology Absorption)

Τις περισσότερες φορές δεν είναι αρκετό να είναι διαθέσιμη η πιο πρόσφατη τεχνολογία αλλά θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί και από τις αντίστοιχες εταιρείες και φορείς για να υπάρχει το μεγαλύτερο δυνατό όφελος.

Σε αυτό τον τομέα η Ελλάδα βρίσκεται στο μέσο περίπου της κατάταξης, κάτι που σημαίνει ότι οι εταιρείες και οι επιχειρηματίες θα πρέπει να εκμεταλλευτούν περισσότερο την τεχνολογία στην οποία έχουν πρόσβαση και να επιχειρήσουν να φέρουν ακόμα νεότερη τεχνολογία ή, ακόμα καλύτερα, να την εφεύρουν οι ίδιοι. Σε παρόμοιο επίπεδο με την Ελλάδα βρίσκεται η Βουλγαρία και η Ρουμανία ενώ υψηλότερα στην κατάταξη αλλά με εμφανή σημάδια βελτίωσης βρίσκεται η Ισπανία, η Τσεχία και η Κύπρος. Σε πολύ χαμηλή θέση βρίσκεται η Ιταλία (σταθερά κάτω από την 100η θέση από το 2010 και μετά) κάτι που σε βάθος χρόνου θα αποδειχθεί επιζήμιο για την ανταγωνιστικότητα των ιταλικών επιχειρήσεων.

Σε πολύ καλή θέση βρίσκονται η Γαλλία, η Γερμανία, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο ενώ οι εταιρείες της Φινλανδίας, της Σουηδίας και της Ελβετίας φαίνεται ότι αξιοποιούν τις νεότερες τεχνολογίες σε πολύ σημαντικό βαθμό και σε αυτό οφείλεται το γεγονός ότι βρίσκονται στην πρώτη 10αδα της κατάταξης.

Ο πίνακας 3.21 δείχνει τα αποτελέσματα των υπό μελέτη χωρών.

Πίνακας 3.21: Απορρόφηση της Τεχνολογίας σε Επίπεδο Εταιρειών

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΙΤΑΛΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	4,3	79/131	5,2	32/131	5,8	13/131	4,1	96/131
2007	4,4	90/131	5,4	28/131	6,0	14/131	4,4	79/131
2008	4,4	90/134	5,7	23/134	6,0	12/134	4,6	76/134
2009	4,3	98/133	5,5	26/133	6,0	14/133	4,5	87/133
2010	4,4	91/139	5,6	23/139	6,0	14/139	4,3	102/139
2011	4,6	89/142	5,6	25/142	5,9	14/142	4,3	102/142
2012	4,4	94/144	5,5	35/144	5,9	16/144	4,3	104/144
2013	4,5	88/148	5,5	32/148	5,8	16/148	4,2	112/148
2014	4,5	74/144	5,5	27/144	5,7	13/144	4,2	106/144
ΕΤΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	4,7	57/131	4,9	47/131	5,6	19/131	5,4	23/131
2007	5,2	43/131	4,8	61/131	5,5	23/131	5,6	19/131
2008	5,4	39/134	5,0	57/134	5,5	29/134	5,6	20/134
2009	5,4	34/133	5,1	49/133	5,4	32/133	5,6	22/133
2010	5,6	27/139	5,2	49/139	5,5	32/139	5,7	21/139
2011	5,6	27/142	5,2	46/142	5,5	35/142	5,7	22/142
2012	5,6	27/144	5,1	48/144	5,5	33/144	5,7	23/144
2013	5,5	29/148	5,0	49/148	5,6	25/148	5,7	24/148
2014	5,6	22/144	4,9	52/144	5,6	25/144	5,7	14/144
ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	6,0	6/131	5,9	8/131	5,8	10/131	5,3	26/131
2007	6,1	7/131	6,3	2/131	6,1	6/131	5,3	35/131
2008	6,1	8/134	6,2	4/134	6,2	5/134	5,4	38/134
2009	6,1	9/133	6,2	6/133	6,3	3/133	5,4	35/133
2010	6,0	12/139	6,4	2/139	6,3	4/139	5,4	36/139
2011	6,0	11/142	6,5	1/142	6,2	4/142	5,2	45/142
2012	6,1	6/144	6,3	1/144	6,2	3/144	5,1	49/144
2013	6,0	7/148	6,2	1/148	6,1	3/148	4,9	54/148

2014	5,8	10/144	6,0	9/144	6,0	6/144	5,0	50/144
	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ			
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	4,4	72/131	3,5	110/131	4,6	64/131		
2007	4,4	84/131	3,6	119/131	4,7	65/131		
2008	4,4	94/134	4,0	114/134	5,1	50/134		
2009	4,4	90/133	4,1	107/133	5,4	39/133		
2010	4,2	108/139	4,0	127/139	5,3	43/139		
2011	4,1	117/142	3,9	127/142	5,2	43/142		
2012	4,1	116/144	4,0	125/144	5,2	43/144		
2013	4,3	104/148	4,2	113/148	5,2	38/148		
2014	4,4	81/144	4,4	85/144	5,1	40/144		

3.22 - Το επίπεδο Ποιότητας των Επιστημονικών Ερευνητικών Ιδρυμάτων (Quality of Scientific Research Institutions)

Τα ερευνητικά ιδρύματα παίζουν έναν πολύ σημαντικό ρόλο στην τεχνολογική ανάπτυξη μίας χώρας καθώς είναι τα πρώτα που έρχονται σε επαφή με τις τελευταίες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις σε επίπεδο έρευνας. Παράλληλα, οι δικές τους έρευνες μπορούν να φέρουν στην επιφάνεια νέες μεθόδους, διεργασίες και προϊόντα που θα είναι ικανά να δώσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Η Ελλάδα βρίσκεται και σε αυτόν τον τομέα στην μέση της κατάταξης, αντιμετωπίζοντας στο ενδιάμεσο μία μικρή κρίση που την έφερε κοντά στην 100η θέση της κατάταξης. Είναι προφανές ότι θα πρέπει να υπάρχει ενίσχυση και βελτίωση των ερευνητικών ιδρυμάτων, ώστε να αυξηθούν οι νέες τεχνολογίες και καινοτομίες που θα προέρχονται από το εσωτερικό της χώρας και θα δώσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Σε παρόμοιο επίπεδο βρίσκεται η Βουλγαρία. Ένα επίπεδο παραπάνω βρίσκεται η Ιταλία, η Ισπανία, η Τσεχία, η Ρουμανία και η Κύπρος, χώρες που έχουν όμως αρκετά περιθώρια βελτίωσης. Κοντά και μέσα στην πρώτη δεκάδα της κατάταξης είναι η Γαλλία, η Γερμανία, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Φινλανδία, η Σουηδία και η Ελβετία (που βρίσκεται μόνιμα στην 1η ή στην 2η θέση).

Αναλυτικά τα αποτελέσματα βρίσκονται στον πίνακα 3.22.

Πίνακας 3.22: Ποιότητα των Επιστημονικών Ερευνητικών Ιδρυμάτων

	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΙΤΑΛΙΑ	
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	3,6	66/131	5,3	15/131	5,8	5/131	3,3	82/131
2007	3,6	76/131	5,2	19/131	5,8	5/131	3,4	96/131
2008	3,8	73/134	5,4	16/134	5,8	6/134	3,4	99/134
2009	3,6	77/133	5,2	17/133	5,8	5/133	3,6	79/133
2010	3,3	88/139	5,2	19/139	5,9	6/139	3,8	65/139
2011	3,3	90/142	5,3	15/142	5,6	10/142	3,9	57/142
2012	3,3	93/144	5,5	15/144	5,6	10/144	4,2	43/144
2013	3,6	72/148	5,6	13/148	5,8	6/148	4,4	40/148
2014	3,7	70/144	5,6	12/144	5,8	8/144	4,5	38/144
	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	4,4	32/131	4,0	42/131	5,2	17/131	5,9	3/131
2007	4,5	32/131	4,1	49/131	5,4	16/131	5,9	4/131
2008	4,6	33/134	4,1	55/134	5,3	17/134	5,7	7/134
2009	4,6	31/133	4,2	44/133	5,3	16/133	5,9	4/133
2010	4,7	28/139	4,2	43/139	5,3	16/139	6,0	3/139
2011	4,9	23/142	4,3	39/142	5,3	16/142	6,1	3/142
2012	5,0	22/144	4,6	36/144	5,5	14/144	6,2	3/144
2013	5,2	20/148	4,6	36/148	5,6	14/148	6,2	3/148
2014	5,4	18/144	4,5	37/144	5,5	13/144	6,3	2/144
	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ	
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	5,7	7/131	5,6	8/131	6,1	2/131	4,7	27/131
2007	5,7	6/131	5,6	9/131	6,2	1/131	4,6	30/131
2008	5,7	9/134	5,7	11/134	6,2	2/134	4,9	26/134
2009	5,6	13/133	5,7	6/133	6,2	1/133	5,1	19/133
2010	5,4	13/139	5,9	5/139	6,2	2/139	5,1	21/139
2011	5,2	18/142	6,0	4/142	6,3	2/142	4,8	26/142
2012	5,5	13/144	5,6	9/144	6,3	2/148	4,9	26/144
2013	5,7	10/148	5,5	15/148	6,3	2/148	4,9	26/148

2014	5,7	10/144	5,5	14/144	6,4	1/144	4,5	36/144
	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ			
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	3,5	77/131	3,7	58/131	3,5	76/131		
2007	3,7	72/131	3,7	74/131	3,6	77/131		
2008	3,6	84/134	3,7	75/134	3,9	63/134		
2009	3,5	82/133	3,6	75/133	4,1	52/133		
2010	3,3	83/139	3,5	73/139	4,2	41/139		
2011	3,2	91/142	3,4	78/142	4,1	46/142		
2012	3,4	84/144	3,5	75/144	4,0	51/144		
2013	3,7	64/148	3,6	68/148	4,0	50/148		
2014	4,0	55/144	3,5	81/144	4,3	40/144		

3.23 - Τα επίπεδα στα οποία κινήθηκαν οι Δαπάνες Εταιρειών για E&A (Company Spending on R&D)

Εκτός από τα ερευνητικά ιδρύματα, πολύ σημαντικό ρόλο στην καινοτομία και την ανάπτυξη παίζουν και οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε αντίστοιχους τομείς. Όσο πιο ενεργές είναι οι εταιρείες στην έρευνα και την ανάπτυξη, τόσο μεγαλύτερη τεχνογνωσία διαθέτουν ενώ παράλληλα αυξάνονται και οι πιθανότητες δημιουργίας κάποιου νέου προϊόντος ή διεργασίας που θα της δώσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Ένας τρόπος για να αποδοθεί η σημασία που δίνουν οι εταιρείες μία χώρας στην E&A είναι ο προϋπολογισμός που διαθέτουν για αυτό τον σκοπό.

Στην Ελλάδα οι εταιρείες ασχολούνται ελάχιστα με αυτό τον τομέα, η κατάταξη της Ελλάδας είναι πολύ χαμηλή για το στάδιο στο οποίο βρίσκεται. Είναι πολύ σημαντικό να γίνουν κινήσεις για να υπάρξει βελτίωση άμεσα. Σε παρόμοιο επίπεδο με την Ελλάδα βρίσκεται η Βουλγαρία μόνο. Η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Ισπανία, η Τσεχία, η Ρουμανία και η Κύπρος είναι αρκετά ψηλότερα στην σχετική λίστα, πάνω από την μέση της κατάταξης.

Οι χώρες στις οποίες οι εταιρείες επενδύουν περισσότερο στην E&A είναι η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Φινλανδία, η Σουηδία και η Ελβετία (στην 1η θέση τα τελευταία χρόνια).

Ο πίνακας 3.23 μας δείχνει τα αποτελέσματα.

Πίνακας 3.23: Δαπάνες Εταιρειών για Ε&Α (έρευνα και ανάπτυξη)

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΙΤΑΛΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	3,1	61/131	4,8	14/131	5,8	4/131	3,0	76/131
2007	3,0	85/131	4,8	17/131	5,8	4/131	3,1	72/131
2008	2,8	85/134	5,0	13/134	5,8	5/134	3,3	51/134
2009	2,6	101/133	4,8	13/133	5,8	4/133	3,4	42/133
2010	2,4	126/139	4,7	31/139	5,7	4/139	3,5	39/139
2011	2,4	129/142	4,7	15/142	5,5	5/142	3,6	34/142
2012	2,4	129/144	4,6	19/144	5,5	4/144	3,6	32/144
2013	2,6	122/148	4,7	15/148	5,5	4/148	3,6	38/148
2014	2,6	114/144	4,7	15/144	5,5	5/144	3,6	35/144
ΕΤΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	3,3	44/131	3,5	39/131	4,5	20/131	4,8	12/131
2007	3,3	55/131	3,4	48/131	4,8	16/131	4,9	12/131
2008	3,3	53/134	3,7	39/134	4,6	20/134	5,0	12/134
2009	3,3	45/133	3,6	39/133	4,2	21/133	4,7	14/133
2010	3,4	45/139	3,2	47/139	4,2	21/139	4,6	14/139
2011	3,4	41/142	3,3	47/142	4,3	21/142	4,7	12/142
2012	3,4	43/144	3,3	48/144	4,3	21/144	4,8	12/144
2013	3,5	48/148	3,4	50/148	4,5	21/148	4,7	12/148
2014	3,6	38/144	3,3	52/144	4,6	19/144	4,8	14/144
ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	5,4	6/131	5,5	5/131	5,9	2/131	4,0	26/131
2007	5,3	9/131	5,7	5/131	6,1	1/131	4,0	29/131
2008	5,3	9/134	5,8	4/134	6,0	1/134	4,0	26/134
2009	5,3	7/133	5,9	3/133	6,0	1/133	4,1	25/133
2010	5,4	5/139	6,0	1/139	5,9	2/139	4,0	25/139
2011	5,7	4/142	5,8	2/142	5,8	3/142	3,9	28/142
2012	5,6	3/144	5,5	5/144	5,9	1/144	3,9	28/144
2013	5,6	3/148	5,3	7/148	6,0	1/148	3,8	32/148

2014	5,7	3/144	5,4	6/144	5,9	1/144	3,7	31/144
	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ			
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	3,0	73/131	2,8	89/131	2,9	77/131		
2007	2,9	89/131	2,7	103/131	3,0	82/131		
2008	3,0	74/134	2,7	101/134	3,4	49/134		
2009	2,9	74/133	2,7	94/133	3,6	38/133		
2010	2,7	103/139	2,7	96/139	3,4	43/139		
2011	2,9	87/142	2,7	98/142	3,1	58/142		
2012	2,9	87/144	2,9	92/144	3,0	81/144		
2013	2,8	104/148	2,8	107/148	3,1	74/148		
2014	3,1	65/144	2,8	100/144	3,5	46/144		

3.24 - Το ποσοστό Συνεργασίας Εταιρειών - Πανεπιστημίων στην Ε&Α (University - Industry Collaboration in R&D)

Τα ερευνητικά ιδρύματα και τα πανεπιστήμια μαζί με τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στους τομείς των επιστημών και της τεχνολογίας είναι ασφαλώς οι πρωτεργάτες της καινοτομίας και της τεχνολογικής ανάπτυξης μίας χώρας. Η συνεργασία τους λοιπόν μπορεί να αποφέρει ταχύτερα αποτελέσματα σε αυτούς τους τομείς με πολλά οφέλη σε τεχνογνωσία, ανάπτυξη, καινοτομία και κέρδη.

Πρόκειται για έναν ακόμη τομέα που η Ελλάδα θα έπρεπε να βρίσκεται ψηλά βάση του σταδίου της αλλά αντιθέτως βρίσκεται πολύ χαμηλά. Από τις υπό μελέτη χώρες μόνο η Βουλγαρία βρίσκεται ελάχιστα παρακάτω στην κατάταξη, κάτι βέβαια που δικαιολογείται και από το γεγονός ότι η Βουλγαρία βρίσκεται στο 2ο στάδιο ανάπτυξής της και μπορεί αυτή την στιγμή να "παραμελήσει" αυτόν τον τομέα.

Ακολουθούν η Ιταλία, η Ισπανία, η Τσεχία, η Ρουμανία και η Κύπρος αρκετά ψηλότερα ενώ ένα ακόμα επίπεδο παραπάνω κατατάσσονται η Γαλλία και η Πορτογαλία.

Οι χώρες μέσα ή πολύ κοντά στην πρώτη δεκάδα διαθέτουν πανεπιστήμια που διατηρούν στενές συνεργασίες με τις εταιρείες και είναι η Γερμανία, η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Φινλανδία, η Σουηδία, και η Ελβετία.

Στον πίνακα 3.24 παρουσιάζονται τα σχετικά αποτελέσματα.

Πίνακας 3.24: Συνεργασία Εταιρειών - Πανεπιστημίων στην Ε&Α

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΙΤΑΛΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	3,1	52/131	4,1	25/131	5,2	5/131	2,9	64/131
2007	2,9	82/131	3,9	30/131	5,3	6/131	3,0	72/131
2008	2,9	90/134	3,9	32/134	5,4	6/134	3,1	77/134
2009	3,2	90/133	3,9	42/133	5,2	10/133	3,4	69/133
2010	3,0	112/139	4,0	44/139	5,2	9/139	3,5	70/139
2011	2,9	120/142	4,2	36/142	5,2	13/142	3,5	79/142
2012	2,9	123/144	4,4	33/144	5,2	11/144	3,6	65/144
2013	3,0	119/148	4,5	32/148	5,4	9/148	3,7	59/148
2014	3,1	111/144	4,6	29/144	5,3	10/144	3,7	59/144
ΕΤΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	3,6	31/131	3,4	41/131	4,5	18/131	4,9	9/131
2007	3,6	40/131	3,4	45/131	4,8	18/131	5,0	12/131
2008	3,6	42/134	3,6	46/134	4,9	16/134	5,1	9/134
2009	4,1	33/133	3,7	49/133	5,0	13/133	5,4	7/133
2010	4,5	30/139	4,0	46/139	5,0	17/139	5,6	4/139
2011	4,6	27/142	4,1	42/142	5,0	20/142	5,8	2/142
2012	4,6	27/144	4,1	45/144	5,1	14/144	5,8	2/144
2013	4,6	27/148	4,0	48/148	5,2	13/148	5,6	5/148
2014	4,7	23/144	3,8	57/144	5,2	13/144	5,7	4/144
ΕΤΟΣ	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ		ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	5,5	2/131	5,3	4/131	5,4	3/131	4,0	26/131
2007	5,5	4/131	5,6	3/131	5,6	2/131	4,1	27/131
2008	5,5	4/134	5,6	3/134	5,6	2/134	4,2	26/134
2009	5,6	3/133	5,6	5/133	5,7	2/133	4,4	26/133
2010	5,6	3/139	5,5	5/139	5,7	2/139	4,5	29/139
2011	5,6	4/142	5,5	5/142	5,8	1/142	4,5	30/142
2012	5,6	4/144	5,4	7/144	5,9	1/144	4,5	28/144
2013	5,8	2/148	5,3	10/148	5,8	1/148	4,4	35/148

2014	6,0	1/144	5,3	11/144	5,8	3/144	4,0	42/144
	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ			
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	2,6	82/131	2,5	93/131	2,8	78/131		
2007	2,7	90/131	2,7	95/131	3,0	75/131		
2008	3,1	72/134	2,9	92/134	3,3	59/134		
2009	3,3	73/133	3,0	102/133	3,8	47/133		
2010	3,1	103/139	3,0	110/139	4,0	45/139		
2011	3,0	115/142	3,0	116/142	3,9	47/142		
2012	3,1	113/144	3,0	117/144	3,7	62/144		
2013	3,3	88/148	3,0	117/148	3,8	54/148		
2014	3,6	71/144	3,0	113/144	4,2	40/144		

Κεφάλαιο 4ο : Η ανταγωνιστικότητα στην Ελλάδα

Οι πίνακες του κεφαλαίου 3 μας βοηθάνε να έχουμε μία εικόνα σχετικά με την θέση της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας και να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Υπάρχουν όμως κάποια επιπλέον στοιχεία που είναι διαθέσιμα και θα μας επιτρέψουν την ολοκληρωμένη εικόνα της θέσης που κατέχει η Ελληνική οικονομία.

4.1 Μία γενικότερη εικόνα της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας

Η ανάλυση της συνολικής βαθμολογίας της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας γίνεται τον πίνακα 4.1, όπου εμφανίζονται οι επιμέρους βαθμολογίες (και οι αντίστοιχες κατατάξεις) των τριών διαφορετικών κατηγοριών δεικτών κάθε χρονιά.

Πίνακας 4.1: Ανάλυση της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας στις 3 κύριες κατηγορίες

ΕΤΟΣ	ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ		ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ		ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΚΛΕΠΤΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	5,0	40/125	4,2	47/125	3,9	45/125
2007	4,7	48/131	4,1	57/131	3,7	59/131
2008	4,7	51/134	4,2	57/134	3,7	68/134
2009	4,5	56/133	4,1	57/133	3,6	66/133
2010	4,5	67/139	4,1	59/139	3,4	73/139
2011	4,4	80/142	4,1	65/142	3,4	81/142
2012	4,1	98/144	4,0	69/144	3,4	85/144
2013	4,3	88/148	4,1	67/148	3,5	81/148
2014	4,5	76/144	4,1	65/144	3,5	74/144

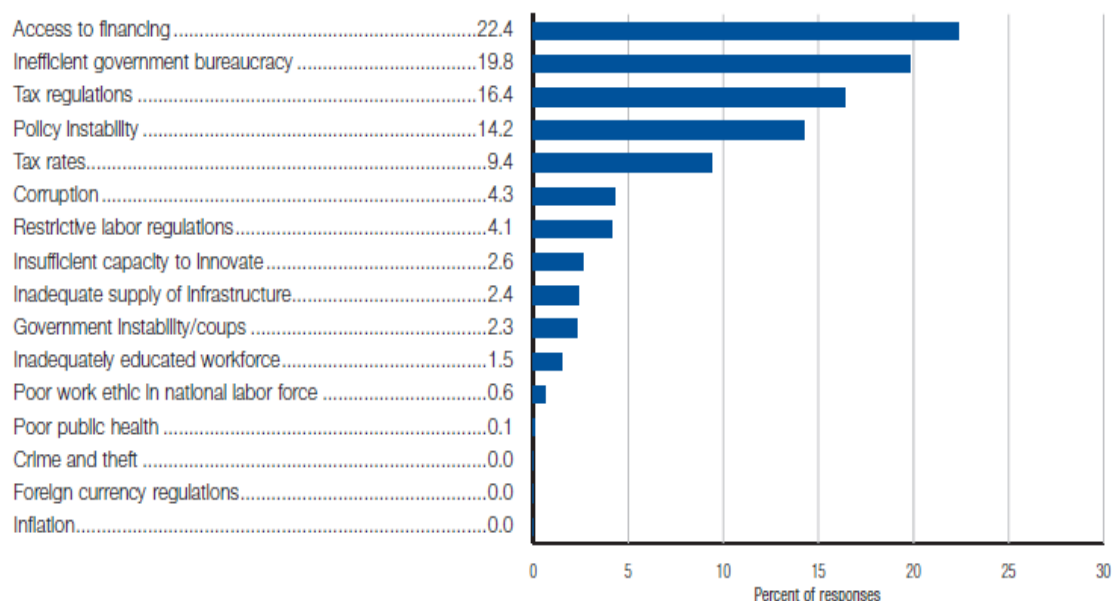
Είναι φανερό ότι η Ελλάδα έχει πτωτική πορεία στην ανταγωνιστικότητά της ακόμα και πριν τις χρονιές 2008 (παγκόσμια οικονομική κρίση) και 2010 (εγχώρια οικονομική κρίση). Η πτώση αυτή δεν είναι εμφανής μόνο στον πυλώνα της καινοτομίας, που έχει το μεγαλύτερο βάρος για το επίπεδο στο οποίο βρίσκεται η Ελλάδα, αλλά ακόμα και τον πυλώνα των βασικών παραγόντων. Η κατηγορία που

επηρεάζεται λιγότερο είναι αυτή των δεικτών αποδοτικότητας, όπου και πάλι παρουσιάζεται πτώση αλλά σε αρκετά μικρότερο βαθμό. Το 2013 και το 2014 η Ελλάδα φαίνεται να ανακτά ένα μικρό μέρος της ανταγωνιστικότητάς της, κυρίως με την εφαρμογή δημοσιονομικών μέτρων που της επέτρεψαν να εξισορροπήσει τους κρατικούς προϋπολογισμούς και να σταθεροποιήσει το οικονομικό και το τραπεζικό της σύστημα σε κάποιο βαθμό. Οι ανοδικές τάσεις εμφανίζονται κυρίως στους βασικούς παράγοντες ανάπτυξης, οι δείκτες αποδοτικότητας και οι δείκτες καινοτομίας παρουσιάζουν ελάχιστη ανοδική τάση. Όπως έχει αναφερθεί, η ανταγωνιστικότητα εξαρτάται από τους κλασικούς οικονομικούς παράγοντες σε κάποιο ποσοστό, αλλά αυτοί οι παράγοντες δεν είναι οι μοναδικοί που επαρκούν για να ανακάμψει η ανταγωνιστικότητα μίας χώρας. Οπότε οι βελτιώσεις στον οικονομικό τομέα μόνο, δεν είναι απαραίτητο ότι θα δημιουργήσουν μία σταθερά ανοδική πορεία της ανταγωνιστικότητας μίας χώρας. Η Ελλάδα δεν μπορεί να επαναπαυτεί στις μεταρρυθμίσεις της οικονομίας για να γίνει πιο ανταγωνιστική, καθώς αυτές οι μεταρρυθμίσεις έχουν εξαιρετικά βραχυπρόθεσμο αποτέλεσμα στο συνεχώς εξελισσόμενο περιβάλλον της παγκόσμιας οικονομίας. Είναι απολύτως απαραίτητο να ξεκινά να επενδύει σε τομείς ανάπτυξης που θα της επιτρέψουν να αυξήσει την ανταγωνιστικότητά της σε βάθος χρόνου.

Η Ελλάδα ήταν η ταχύτερα αναπτυσσόμενη χώρα τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη. Η ανάπτυξη της δεν ήταν όμως ισορροπημένη και αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι στους τομείς της καινοτομίας και επιχειρηματικής πρωτοπορίας η Ελλάδα κατατάσσεται πολύ χαμηλά. Αυτό το γεγονός, σε συνδυασμό με το υπέρογκο δημόσιο χρέος και την τραπεζική αστάθεια έχουν δημιουργήσει ένα πολύ σημαντικό ανταγωνιστικό έλλειμμα στην Ελλάδα.

Σε αυτό το σημείο, ένα ακόμα στοιχείο που θα μας βοηθήσει να συνθέσουμε την εικόνα της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας είναι οι πιο προβληματικοί παράγοντες. Σύμφωνα με το WEF, παρουσιάζονται στο σχήμα 4.1:

The most problematic factors for doing business

Σχήμα 4.1: Οι πιο προβληματικοί παράγοντες για την ανταγωνιστικότητα (2014)

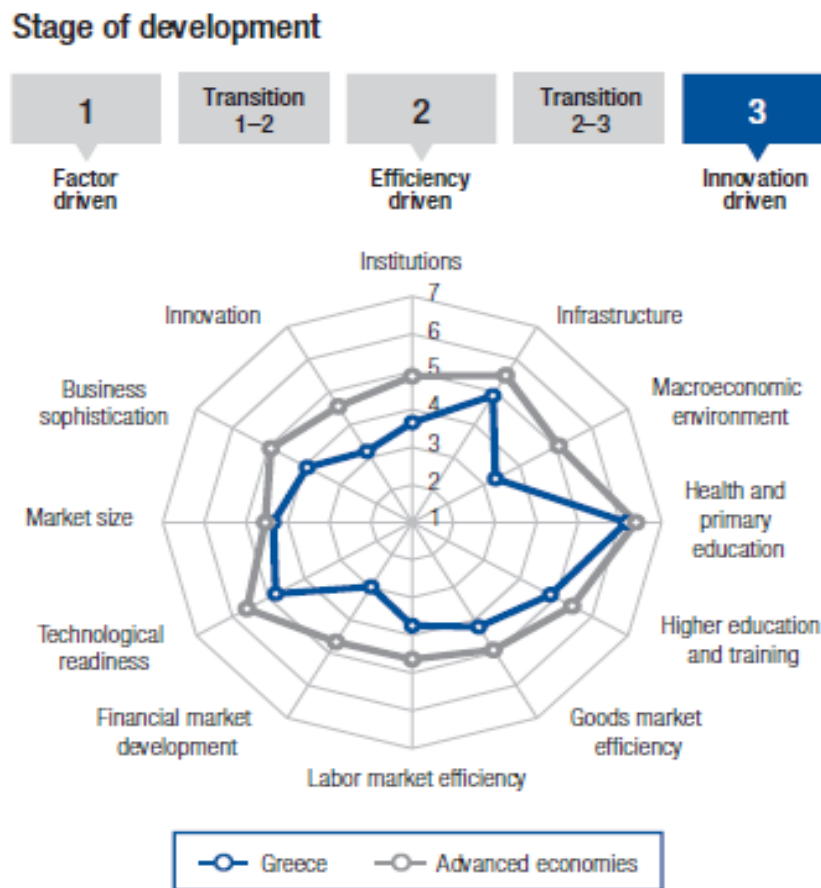
Ο πιο προβληματικός παράγοντας είναι η πρόσβαση στη χρηματοδότηση και ακολουθούν κατά σειρά η αναποτελεσματική κυβερνητική γραφειοκρατία, οι φορολογικές ρυθμίσεις, η αστάθεια των εφαρμοζόμενων πολιτικών, οι φορολογικοί συντελεστές, η διαφθορά και οι περιοριστικές εργασιακές ρυθμίσεις. Οι παραπάνω λόγοι υπήρξαν ανέκαθεν οι πιο προβληματικοί παράγοντες για την ανάπτυξη της ελληνικής ανταγωνιστικότητας. Είναι χαρακτηριστικό ότι μέχρι το 2011 η κυβερνητική γραφειοκρατία υπήρξε ο βασικότερος από τους προβληματικούς παράγοντες για την ανταγωνιστικότητα. Με την οικονομική κρίση να μεγαλώνει την πρώτη θέση στην σχετική λίστα κατέλαβε η περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, με την γραφειοκρατία, την διαφθορά, τους φόρους και τις φορολογικές ρυθμίσεις καθώς και την αστάθεια στην εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών να παραμένουν στις ψηλότερες θέσεις της λίστας.

4.2 Η θέση της Ελλάδας σε σχέση με τις υπόλοιπες ανταγωνιστικά ανεπτυγμένες χώρες

Σε αυτή την παράγραφο θα γίνει μία άμεση σύγκριση της θέσης της Ελλάδας σε

σχέση με τις υπόλοιπες υπό μελέτη χώρες που ανήκουν στο 3^ο στάδιο ανταγωνιστικότητας. Η σύγκριση αυτή είναι σημαντική ώστε να φανεί η θέση της Ελλάδας σε σχέση με τους άμεσους συναγωνιστές της.

Στο σχήμα 4.2 εμφανίζεται το διάγραμμα σύγκρισης της Ελλάδας σε σχέση με τις υπόλοιπες ανεπτυγμένες οικονομίες.

Σχήμα 4.2: Το διάγραμμα ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας σε όλους τους τομείς σε σχέση με τις υπόλοιπες ανεπτυγμένες οικονομίες για το 2014

Σύμφωνα με το σχήμα 3.2 η Ελλάδα αντιμετωπίζει πολύ σημαντικά προβλήματα στον τομέα της ανάπτυξης της οικονομικής αγοράς και το μακροοικονομικό περιβάλλον. Σε αυτούς τους τομείς οι επιδόσεις της είναι σημαντικά χαμηλότερες σε σχέση με τις υπόλοιπες ανταγωνιστικές οικονομίες.

Πολύ χαμηλά επίσης είναι ο τομέας των θεσμών και η αποδοτικότητα της αγοράς εργασίας, αποτελέσματα που συμφωνούν απόλυτα και με το σχήμα 4.1: οι βασικοί

πυλώνες μίας ανταγωνιστικής οικονομίας είναι προβληματικοί για την Ελλάδα.

Σε χαμηλό επίπεδο κινούνται επίσης οι τομείς της καινοτομίας και της επιχειρηματικής εκλέπτυνσης, δηλαδή οι βασικότεροι παράγοντες ανάπτυξης για χώρες που βρίσκονται στο 3^ο στάδιο.

Αντιθέτως, οι πυλώνες που η Ελλάδα εμφανίζει πολύ καλή απόδοση είναι οι υποδομές, το μέγεθος της αγοράς καθώς και η υγεία και η βασική εκπαίδευση. Οι παράγοντες αυτοί αποτελούν την βάση για οποιαδήποτε ανταγωνιστική οικονομία (είναι άλλωστε βασικοί πυλώνες για τις χώρες που βρίσκονται στο 1^ο και το 2^ο στάδιο ανάπτυξης) και αξίζει να αξιοποιηθούν σαν την αρχή της ανταγωνιστικής εξισορρόπησης και ανόδου της Ελληνικής οικονομίας.

Το σχήμα 4.2 δίνει την γενική εικόνα της Ελλάδας σε σχέση με όλες τις υπόλοιπες χώρες που βρίσκονται στο 3^ο στάδιο ανάπτυξης σε όλο τον κόσμο. Με βάση τα δεδομένα που έχουμε συλλέξει για τις υπό μελέτη χώρες, τα αποτελέσματα τις Ελλάδας παρουσιάζονται στον πίνακα 4.2. Σε αυτόν τον πίνακα υπάρχουν μόνο οι χώρες από την λίστα μας, που βρίσκονται στο 3^ο στάδιο ανάπτυξης, εκτός από την Κύπρο και την Ιταλία που θα παρουσιαστούν παρακάτω.

Πίνακας 4.2: Η τελική κατάταξη των ανεπτυγμένων υπό μελέτη χωρών

	ΕΛΛΑΔΑ		ΓΑΛΛΙΑ		ΓΕΡΜΑΝΙΑ		ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	4,3	47/131	5,3	18/131	5,6	8/131	4,6	34/131
2007	4,1	65/131	5,2	18/131	5,5	5/131	4,5	40/131
2008	4,1	67/134	5,2	16/134	5,5	7/134	4,5	43/134
2009	4,0	71/133	5,1	16/133	5,4	7/133	4,4	43/133
2010	4,0	83/139	5,1	15/139	5,4	5/139	4,4	46/139
2011	3,9	90/142	5,1	18/142	5,4	6/142	4,4	45/142
2012	3,9	96/144	5,1	21/144	5,5	6/144	4,4	49/144
2013	3,9	91/148	5,1	23/148	5,5	4/148	4,4	51/148
2014	4,0	81/144	5,1	23/144	5,5	5/144	4,5	36/144
	ΙΣΠΑΝΙΑ		ΙΡΛΑΝΔΙΑ		ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ		ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	4,8	28/131	5,2	21/131	5,5	10/131	5,8	2/131
2007	4,7	29/131	5,0	22/131	5,4	9/131	5,5	6/131
2008	4,7	29/134	5,0	22/134	5,3	12/134	5,5	6/134
2009	4,6	33/133	4,8	25/133	5,2	13/133	5,4	6/133
2010	4,5	42/139	4,7	29/139	5,3	12/139	5,4	7/139
2011	4,5	36/142	4,8	29/142	5,4	10/142	5,5	4/142
2012	4,6	36/144	4,9	27/144	5,4	8/144	5,5	3/144
2013	4,6	35/148	4,9	28/148	5,4	10/148	5,5	3/148
2014	4,5	35/144	5,0	25/144	5,4	9/144	5,5	4/144
	ΣΟΥΗΔΙΑ		ΕΛΒΕΤΙΑ		ΤΣΕΧΙΑ			
ΕΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ		
2006	5,7	3/131	5,8	1/131	4,7	29/131		
2007	5,5	4/131	5,6	2/131	4,6	33/131		
2008	5,5	4/134	5,6	2/131	4,6	33/134		
2009	5,5	4/133	5,6	1/133	4,7	31/133		
2010	5,6	2/139	5,6	1/139	4,6	36/139		
2011	5,6	3/142	5,7	1/142	4,5	38/142		
2012	5,5	4/144	5,7	1/144	4,5	39/144		

2013	5,5	6/148	5,7	1/148	4,4	46/148
2014	5,4	10/144	5,7	1/144	4,5	37/144

Όπως φαίνεται ξεκάθαρα στον πίνακα 4.2, η Ελλάδα υστερεί ανταγωνιστικά σε σχέση με όλες τις υπόλοιπες χώρες που βρίσκονται στο ίδιο στάδιο. Αυτό το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας αυξήθηκε ακόμα περισσότερο τα τελευταία χρόνια, σαν αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης που φαίνεται να επηρέασε την Ελλάδα σε πολύ μεγάλο βαθμό όχι μόνο στον οικονομικό τομέα αλλά και στον τομέα της ανταγωνιστικότητας.

Αυτό το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας γίνεται ακόμα πιο εμφανές όταν γίνεται σύγκριση ανάμεσα στην επίδοση της Ελλάδας όχι με κάποια από τις παραδοσιακά «μεγάλες» οικονομίες αλλά με οικονομίες που βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο: η Πορτογαλία, η Ιρλανδία και η Τσεχία βρίσκονται σταθερά ψηλότερα και με σημαντική διαφορά στην αντίστοιχη κατάταξη.

Η παραπάνω εικόνα είναι πιο εύκολο να γίνει αντιληπτή με την χρήση των δεδομένων του κεφαλαίου 3:

Η Ελλάδα παρουσιάζει χαμηλές επιδόσεις σε σύγκριση με τις παραπάνω χώρες στον οικονομικό τομέα σε εισαγωγές, εξαγωγές και επενδύσεις. Στον τομέα της ανταγωνιστικότητας υπάρχει εμφανής υστέρηση στην διαθεσιμότητα της τελευταίας τεχνολογίας και στην απορρόφησή της σε επίπεδο εταιρειών.

Οι τομείς που φέρνουν πολύ χαμηλά την Ελλάδα στην κατάταξη είναι αρκετά περισσότεροι. Στους παρακάτω δείκτες η Ελλάδα παρουσιάζει την χειρότερη εικόνα και όπως είναι λογικό υστερεί σε πολύ μεγάλο βαθμό σε σχέση με τις παραπάνω χώρες (υπάρχουν εξαιρέσεις αλλά είναι ελάχιστες όπως π.χ. η ανεργία στην Ισπανία ή το δημόσιο χρέος της Ιρλανδίας και της Πορτογαλίας):

Παραγωγικότητα (ΑΕΠ/ ώρα εργασίας), συνολικές υποδομές, ποιότητα εκπαιδευτικού συστήματος, διαθεσιμότητα υπηρεσιών έρευνας και εκπαίδευσης,

ευελιξία στον προσδιορισμό των τιμών, αντιστοιχία αμοιβής και παραγωγικότητας, σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος, ποιότητα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, έρευνα και ανάπτυξη και συνεργασία εταιρειών πανεπιστημίων.

Συνολικά λοιπόν, από τους 24 δείκτες του κεφαλαίου 3, η Ελλάδα υστερεί σημαντικά σε σχέση με τις υπόλοιπες ανεπτυγμένες χώρες σε 14, κάνοντας ακόμα πιο σαφή την ανάγκη για ριζικές αλλαγές στην δομή της ελληνικής οικονομίας.

4.3 Μία γεωγραφική προσέγγιση για την ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας

Σε αυτή την παράγραφο θα γίνει η σύγκριση της θέσης της Ελλάδας σε σχέση με τις γειτονικές υπό μελέτη χώρες (Ιταλία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Κύπρος). Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα 3.3. Σε αυτό το σημείο πρέπει να σημειωθεί ότι η Ιταλία και η Κύπρος βρίσκονται στο 3^ο επίπεδο ανάπτυξης και η Βουλγαρία και η Ρουμανία στο 2^ο.

Πίνακας 4.3: Η κατάταξη της Ελλάδας σε σχέση με τις γειτονικές της χώρες

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ		ΙΤΑΛΙΑ		ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΚΥΠΡΟΣ	
	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ	ΘΕΣΗ
2006	4,3	47/131	4,5	42/131	4,0	68/131	4,0	72/131	4,4	46/131
2007	4,1	65/131	4,4	46/131	4,0	74/131	3,9	79/131	4,2	55/131
2008	4,1	67/134	4,4	49/134	4,1	68/134	4,0	76/134	4,5	40/134
2009	4,0	71/133	4,3	48/133	4,1	64/133	4,0	76/133	4,6	34/133
2010	4,0	83/139	4,4	48/139	4,2	67/139	4,1	71/139	4,5	40/139
2011	3,9	90/142	4,4	43/142	4,1	77/142	4,2	74/142	4,4	47/142
2012	3,9	96/144	4,5	42/144	4,1	78/144	4,3	62/144	4,3	58/144
2013	3,9	91/148	4,4	49/148	4,1	76/148	4,3	57/148	4,3	58/148
2014	4,0	81/144	4,4	49/144	4,3	59/144	4,4	54/144	4,3	58/144

Η κατάταξη της Ελλάδας τα τελευταία χρόνια σε σχέση με τις υπόλοιπες γειτονικές

χώρες παρουσιάζει συνεχόμενη πτωτική τάση. Αρχικά (το 2006) βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με την Ιταλία και την Κύπρο και αρκετές θέσεις ψηλότερα σε σχέση με την Βουλγαρία και την Ρουμανία, δρώντας σαν μία από τις πιο ανταγωνιστικές οικονομίες στην ευρύτερη περιοχή. Σε διάστημα μόλις 6 ετών πέφτει 49 θέσεις με κάποια μικρή άνοδο να εμφανίζεται μόλις τα τελευταία 2 χρόνια. Στο αντίστοιχο χρονικό διάστημα η Ιταλία παρέμεινε σχεδόν σταθερή, η Κύπρος είχε μία ελεγχόμενη πτώση ενώ οι Ρουμανία και η Βουλγαρία βελτίωσαν εμφανώς τις επιδόσεις τους και κατ' επέκταση την κατάταξή τους, ξεπερνώντας την Ελλάδα.

Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να γίνουν 2 παρατηρήσεις:

- 1) Η Ελλάδα παρουσιάζεται λιγότερο ανταγωνιστική από χώρες κατώτερου επιπέδου
- 2) Το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας δεν περιορίζεται μόνο στην ευρύτερη παγκόσμια ή ευρωπαϊκή αγορά, αλλά έχει επεκταθεί και σε πιο κλειστό γεωγραφικό επίπεδο, παρά το γεγονός ότι ο συναγωνισμός – ανταγωνισμός είναι εμφανώς μικρότερος.

Η σύγκριση μπορεί να γίνει πιο αναλυτική με την χρήση των δεδομένων του κεφαλαίου 3:

Η Ελλάδα υστερεί σε σύγκριση με τις παραπάνω χώρες σε δημόσιο χρέος, ανεργία, ποιότητα εκπαιδευτικού συστήματος, διαθεσιμότητα υπηρεσιών έρευνας και εκπαίδευσης (εκτός από την Βουλγαρία), αντιστοιχία αμοιβής – παραγωγικότητας (εκτός από την Ιταλία), σταθερότητα τραπεζικών συστημάτων (εκτός από την Κύπρο), επίπεδο ποιότητας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (εκτός από την Βουλγαρία), έρευνα και ανάπτυξη και σε συνεργασία εταιρειών με τα πανεπιστήμια (εκτός από την Βουλγαρία). Επίσης υστερεί σημαντικά σε εισαγωγές, εξαγωγές και επενδύσεις σε σχέση με την Ρουμανία και την Βουλγαρία.

Από την άλλη μεριά, παρουσιάζει θετική εικόνα σε συνολικές υποδομές, διαθεσιμότητα τελευταίας τεχνολογίας και απορρόφηση της τελευταίας τεχνολογίας σε επίπεδο εταιρειών.

Είναι φανερό ότι η Ελλάδα υστερεί και σε πιο “τοπικό” επίπεδο, έχοντας χάσει τον σημαντικό ρόλο που κρατούσε μέχρι τώρα σε οικονομικό, ανταγωνιστικό και τεχνολογικό επίπεδο. Βάσει επιδόσεων, η Ρουμανία παρουσιάζει σταθερά ανοδική πορεία τα τελευταία χρόνια σε αρκετούς οικονομικούς τομείς και δείκτες ανταγωνιστικότητας, δείχνοντας έτοιμη να περάσει στο επόμενο επίπεδο ανάπτυξης (εφόσον επιδείξει και στα επόμενα χρόνια την ίδια σταθερή άνοδο) και να αναλάβει πιο ηγετικό ρόλο στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων. Η Βουλγαρία παρουσιάζει και αυτή άνοδο τα τελευταία χρόνια αλλά σε συγκεκριμένους τομείς. Οι επιδόσεις της στους δείκτες της ανώτερης εκπαίδευσης, της απορρόφησης και χρήσης της τεχνολογίας και της καινοτομίας δείχνουν ότι χρειάζονται ακόμα αρκετές προσπάθειες για να φτάσει η χώρα στο 3^ο επίπεδο ανάπτυξης. Η Κύπρος επηρεάστηκε αρνητικά από την κρίση στην Ελλάδα αλλά φαίνεται να εξισορροπεί την κατάσταση με μικρές απώλειες ενώ η Ιταλία, αν και παρουσιάζει το καλύτερο σύνολο στο συγκεκριμένο γεωγραφικό επίπεδο, υστερεί σημαντικά σε σχέση με άλλες χώρες όχι μόνο με βάση το επίπεδο ανάπτυξης αλλά και με βάση το μέγεθος της οικονομίας της και τον πολύ σημαντικό γεωπολιτικό ρόλο που παίζει στην Ευρώπη.

4.4 Μία γενική εικόνα με βάση τους δείκτες οικονομίας και παραγωγικότητας

Οι αμιγώς οικονομικοί δείκτες, δεν μας δίνουν μία σαφή εικόνα για την ανταγωνιστικότητα μίας χώρας, αλλά μπορούν να αποτελέσουν την βάση για μία ανταγωνιστική οικονομία που θέλει να εξελιχθεί. Είναι σημαντικό για οποιαδήποτε οικονομία να στηριχθεί σε σταθερά θεμέλια πριν προχωρήσει στα περαιτέρω στάδια ανάπτυξης.

Η Ελλάδα παρουσιάζει πολύ άσχημη εικόνα στις οικονομικές της επιδόσεις. Είναι η μοναδική χώρα που παρουσιάζει σταθερά ετήσια πτώση στο ΑΕΠ της από το 2008 και μετά, ενώ είναι και η χώρα με το μεγαλύτερο % του ΑΕΠ δημόσιο χρέος. Επίσης άλλη μία πρωτιά σε κατάταξη για την Ελλάδα είναι η ανεργία (μαζί με την Ισπανία).

Η αύξηση του ΑΕΠ μίας χώρας, μαζί με την μείωση της ανεργίας, πρέπει να είναι από τα βασικά μελήματα του κρατικού μηχανισμού καθώς αποτελούν την βάση για οποιαδήποτε σύγχρονη οικονομία. Στην πτώση του ΑΕΠ, σημαντικό ρόλο παίζουν και τα χαμηλά ποσοστά επενδύσεων καθώς και το γεγονός ότι οι εισαγωγές είναι σταθερά μεγαλύτερες από τις εξαγωγές (θετικό ισοζύγιο εξαγωγών βοηθάει στην αύξηση του ΑΕΠ ενώ αρνητικό έχει το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα).

Μία τελευταία παρατήρηση έχει να κάνει και με τους δείκτες παραγωγικότητας της Ελλάδας. Είναι ξεκάθαρο ότι ο μέσος Έλληνας εργαζόμενος δουλεύει ετησίως αρκετά περισσότερες ώρες σε σχέση με τους εργαζόμενους στις υπόλοιπες οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες. Παρόλα αυτά, οι επιπλέον αυτές ώρες δεν επαρκούν για να καλύψουν το κενό στην παραγωγικότητα καθώς το ΑΕΠ που παράγεται ανά ώρα εργασίας για την Ελλάδα είναι το 2^ο χαμηλότερο (η αναφορά γίνεται με βάση τις χώρες και τα δεδομένα από τους πίνακες 3.10 και 3.11). Αυτό σημαίνει ότι το εργατικό δυναμικό στην Ελλάδα, με τις ώρες εργασίας που παρουσιάζει ετησίως, να αυξήσει σε σημαντικό βαθμό το προϊόν της χώρας, εφόσον επιτευχθεί η αντίστοιχη αύξηση στην παραγωγικότητα.

4.5 Το κομβικό σημείο στην πορεία της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας

Διεθνείς οργανισμοί, επιφανείς οικονομολόγοι και αναλυτές των αγορών φαίνεται να συμφωνούν ότι η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας έχει υποχωρήσει σημαντικά μετά την είσοδο της χώρας στη ζώνη του ευρώ, την 1η Ιανουαρίου του 2001. Βασική αιτία αυτής της απώλειας ανταγωνιστικότητας είναι οι υψηλοί ρυθμοί μισθολογικών αυξήσεων και πληθωρισμού, οι οποίοι καθιστούν τις ελληνικές εξαγωγές ακριβότερες τόσο σε όρους τιμών όσο και σε όρους κόστους εργασίας σε σχέση με τους εμπορικούς μας εταίρους. Μετά την ένταξη της Ελλάδος στη ζώνη του ευρώ ο πληθωρισμός και η άνοδος του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος διατηρήθηκαν αδιάκοπα σε επίπεδο υψηλότερο του μέσου επιπέδου των αντίστοιχων μεγεθών των χωρών της ζώνης του ευρώ, αντανakλώντας την

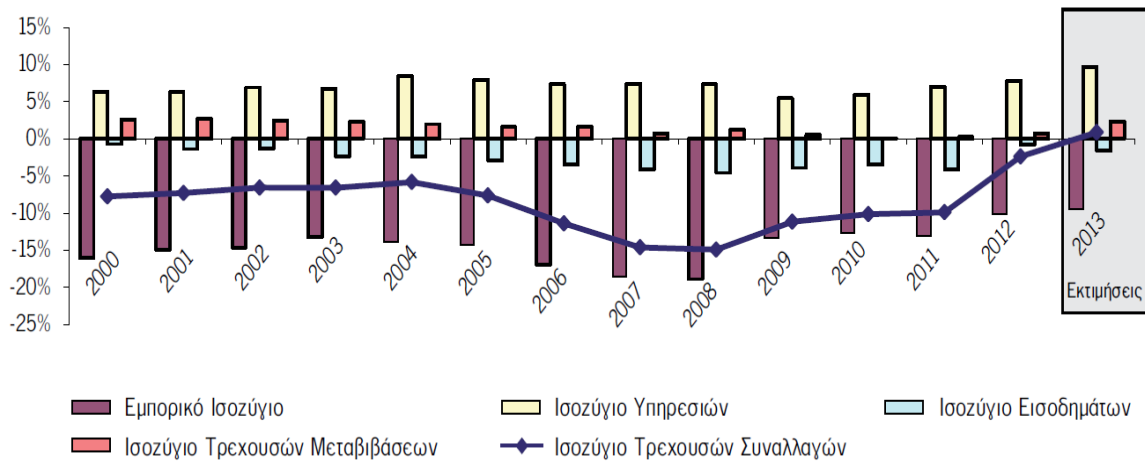
κατάσταση της οικονομίας, τις αδυναμίες των συνθηκών λειτουργίας των αγορών και τη συμπεριφορά των κοινωνικών εταίρων. Η υψηλή ζήτηση στην οικονομία σε συνδυασμό με τις συνθήκες ατελούς ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων επέτρεψαν στις επιχειρήσεις να χορηγούν υψηλές αυξήσεις στους μισθούς και να επιρρίπτουν την αύξηση του κόστους εργασίας στις τιμές ή να αυξάνουν τις τιμές των προϊόντων τους περισσότερο από όσο δικαιολογούν οι αυξήσεις του κόστους παραγωγής και να διαμορφώνουν ολιγοπωλιακά περιθώρια κέρδους.

Στο σχήμα 4.3 παρουσιάζεται η εκτιμώμενη πτώση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας από διάφορους φορείς, σε όρους σχετικών μισθών και σχετικών τιμών, για το διάστημα 2000 – 2009:

Δείκτης Πραγματικής Σταθμισμένης Συναλλαγματικής Ισοτιμίας	Σχετικοί μισθοί	Σχετικές τιμές
ΟΟΣΑ	19	20
ΔΝΤ	9	21
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Eurostat	19	17
ΕΚΤ	21	18
Τράπεζα της Ελλάδος	27	18
Μέσος όρος	19	19

Σχήμα 4.3: Η % πτώση της Ελληνικής ανταγωνιστικότητας το διάστημα 2000 – 2009

Το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας αντικατοπτριζόταν σε πολλές οικονομικές μεταβλητές, μία από τις οποίες ήταν τα τεράστια εξωτερικά ελλείμματα, η συσσώρευση των οποίων δημιούργησε μεγάλο εξωτερικό χρέος. Ένα κεντρικό χαρακτηριστικό της ελληνικής οικονομίας στα χρόνια της ταχείας ανάπτυξης που ακολούθησε την εισαγωγή του ευρώ ήταν η συσσώρευση τεράστιων εξωτερικών ελλειμμάτων, με αποκορύφωμα το 2008, ακριβώς πριν το ξέσπασμα της κρίσης, όταν το έλλειμμα στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) έφτασε στο 14,9% του ΑΕΠ, κάτι που φαίνεται αναλυτικά στο σχήμα 4.4:

Σχήμα 4.4: Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών και οι συνιστώσες του ως ποσοστά του ΑΕΠ για το χρονικό διάστημα 2000 – 2012

Επίσης, η ισχυρή ανατίμηση του ευρώ κατά τα πρώτα χρόνια μετά τη γέννησή του, σε συνδυασμό με την ταχύτερη αύξηση του κόστους εργασίας στην Ελλάδα, οδήγησε σε μια απώλεια ανταγωνιστικότητας των εξαγωγών σε σχέση με τους εμπορικούς εταίρους της χώρας. Όλα τα παραπάνω φαίνεται ότι οδήγησαν την αύξηση του ελλείμματος στις τρέχουσες συναλλαγές, την αύξηση του δανεισμού και του εξωτερικού χρέους της χώρας, την αποδυνάμωση του ρυθμού οικονομικής επέκτασης και του ρυθμού αύξησης της απασχόλησης. Κατ' επέκταση, η ανταγωνιστικότητα της χώρας βρέθηκε σε μία συνεχή πτώση καθώς ποτέ δεν έγιναν οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις για την εξισορρόπηση της κατάστασης.

Κεφάλαιο 5ο : Βασικά συμπεράσματα & προτάσεις

Η διαχρονική εξέταση των οικονομικών δεικτών και των δεικτών ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας, καθώς και των υπολοίπων χωρών, όπως παρουσιάστηκαν στο κεφ. 3 σε συνδυασμό με τα συμπληρωματικά στοιχεία του κεφ. 4, ανέδειξε το μεγάλο ανταγωνιστικό έλλειμμα και τις ελλείψεις σε βασικούς παράγοντες ανάπτυξης της χώρας.

Τα βασικά συμπεράσματα που εξάγονται από τα δεδομένα αυτά είναι τα παρακάτω:

- Η Ελλάδα παρουσίασε ταχύτερη οικονομική ανάπτυξη τα τελευταία 30 χρόνια, με την ανοδική της πορεία να ανακόπτεται (κυρίως) με την εγχώρια κρίση το 2010.
- Η ανταγωνιστικότητα δεν αυξήθηκε σε αναλογία με την οικονομική ανάπτυξη της χώρας καθώς δεν δόθηκε προτεραιότητα στην ανάπτυξη των υποδομών καινοτομίας και τεχνολογίας.
- Το ανταγωνιστικό έλλειμμα της Ελλάδας είχε σαν βάση την διαφθορά, την γραφειοκρατία, και τον κρατικό παρεμβατισμό. Μία σημαντική παρατήρηση που πρέπει να γίνει σε αυτό το σημείο είναι η εξής: η Ελλάδα, όπως έχει προαναφερθεί, ανήκει στο 3^ο επίπεδο ανταγωνιστικότητας, κάτι που σημαίνει ότι τον σημαντικότερο ρόλο στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητάς της θα έπρεπε να τον έχει η καινοτομία. Το σχήμα 4.1 δείχνει με άμεσο τρόπο την ανάγκη που έχει η Ελλάδα να ενισχύσει πολύ πιο βασικούς πυλώνες όπως οι θεσμοί και η οικονομική αποδοτικότητά της. Η ανταγωνιστικότητα είναι ένα σύνολο από πολλούς παράγοντες που όλοι έχουν μεγάλη σημασία για μία ισορροπημένη ανταγωνιστική ανάπτυξη. Η ταχύτερη ανάπτυξη της χώρας τις τελευταίες δεκαετίες φαίνεται ότι δεν επέτρεψε μία ισορροπημένη ανταγωνιστική ανάπτυξη με αποτέλεσμα η Ελλάδα να έχει να αντιμετωπίσει σαν πιο προβληματικούς παράγοντες βασικές κατηγορίες δεικτών που αποτελούν προϋποθέσεις ανάπτυξης για χώρες που ανήκουν στο 1^ο και το 2^ο στάδιο ανταγωνιστικότητας. Είναι επομένως φανερό ότι πρέπει να γίνουν άμεσα μεταρρυθμίσεις και διορθωτικές κινήσεις ώστε ο κρατικός μηχανισμός να γίνει πιο ευέλικτος και πιο ταχύς στις διαδικασίες του. Παράλληλα θα πρέπει να θεσπιστεί ένα πιο αξιοκρατικό και αποτελεσματικό σύστημα αντιμετώπισης της

διαφθοράς, να περιοριστούν τα κόστη του δημοσίου τομέα και να εξισορροπηθεί το φορολογικό σύστημα. Όλα τα παραπάνω είναι πλέον απαραίτητα να γίνουν υπό την πίεση της οικονομικής κρίσης, οπότε θα πρέπει να συνδυαστούν και με οποιαδήποτε σειρά μεταρρυθμίσεων κριθούν απαραίτητες για την οικονομική σταθεροποίηση της χώρας.

- Η Ελλάδα υστερεί στην αύξηση του ΑΕΠ, στο δημόσιο χρέος, στην ανεργία, στις εξαγωγές, στις επενδύσεις, στην παραγωγικότητα των εργαζομένων (ΑΕΠ/ώρα εργασίας), στους κρατικούς προϋπολογισμούς, στην ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος, στην διαθεσιμότητα υπηρεσιών έρευνας και εκπαίδευσης, στον συνολικό φορολογικό συντελεστή, στην σωστή αντιστοίχιση των μισθών των εργαζομένων με βάση την παραγωγικότητάς τους, στην σταθερότητα των τραπεζών, στις επενδύσεις που κάνουν οι επιχειρήσεις της Ελλάδας στην Ε&Α και στην συνεργασία των εταιρειών με τα πανεπιστήμια. Με βάση τις επιδόσεις της η Ελλάδα μοιάζει περισσότερο μία χώρα που προσπαθεί να σταθεροποιηθεί στο 2^ο στάδιο ανάπτυξης και λιγότερο μία χώρα που προσπαθεί να ανελιχθεί στο 3^ο στάδιο ανάπτυξης.

- Το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας είναι φανερό όχι μόνο σε σύγκριση με άλλες ανεπτυγμένες χώρες αλλά και σε πιο “τοπικό” επίπεδο. Η Ελλάδα δεν πέτυχε την επιθυμητή σταθερότητα στην οικονομία και την ανταγωνιστικότητα με αποτέλεσμα να χάσει την πολύ σημαντική θέση που κρατούσε σε αυτούς τους τομείς στον ευρύτερο χώρο των Βαλκανίων και της ανατολικής Μεσογείου.

- Οι τομείς που η Ελλάδα παρουσιάζει σταθερότητα και πάνω στους οποίους μπορεί να βασιστεί αυτή την περίοδο (και να τους εξελίξει παράλληλα) είναι ο χαμηλός πληθωρισμός, οι πολλές ώρες εργασίας των εργαζομένων, οι υποδομές της, η πρόσβαση στις νεότερες τεχνολογίες και στο γεγονός ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις επιδεικνύουν την τάση να “απορροφούν” άμεσα τις νέες τεχνολογίες. Οι τομείς αυτοί πρέπει να υποστηριχτούν ακόμα περισσότερο ώστε το συγκριτικό πλεονέκτημα που έχει τώρα η Ελλάδα να μεταφραστεί σε άμεσο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, να υπάρξει περαιτέρω βελτίωση και να αποτελέσουν την βάση για

την άνοδο της ελληνικής οικονομίας και άλλους παρεμφερείς δείκτες.

- Οι σημαντικότεροι λόγοι που δημιουργούν το έλλειμμα στην παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού είναι:

Λανθασμένη κατανομή των εργαζομένων στην αγορά εργασίας με βάση τις δεξιότητες τους

Ελλιπής εκπαίδευση των εργαζομένων στους τομείς εργασίας τους

Έλλειψη σύγχρονου εξοπλισμού στους χώρους εργασίας

Ελλιπής ή ανύπαρκτη πρόσβαση σε νέες τεχνολογίες

Προσήλωση σε πεπαλαιωμένες ιδέες και μεθόδους έναντι νέων και καινοτόμων ιδεών

Ανεπαρκείς επενδύσεις σε εξοπλισμό για την ανάπτυξη των εταιρειών

Ανεπαρκή κίνητρα σε επιχειρηματίες (κυρίως νέους) για την δημιουργία καινοτόμων επιχειρήσεων

- Ο κρατικός παρεμβατισμός στον ιδιωτικό τομέα είναι ακόμα ισχυρός με αποτέλεσμα να αποτελεί περιοριστικό παράγοντα για την εισαγωγή νέων επιχειρηματιών και επενδυτών στον ιδιωτικό τομέα. Το γεγονός αυτό είναι εμφανές από το πολύ χαμηλό ποσοστό επενδύσεων της ελληνικής οικονομίας, ποσοστό που έπεσε ακόμα περισσότερο με την όξυνση της οικονομικής κρίσης.

- Μεγάλο αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομική (και κατ' επέκταση ανταγωνιστική) ανάπτυξη της χώρας, είχε το συνεχές ελλειμματικό ισοζύγιο εισαγωγών – εξαγωγών. Ο μεγάλος αριθμός εξαγωγών δεν έχει μόνο άμεσα οικονομική οφέλη (άμεσα κέρδη) αλλά και έμμεσα καθώς μέσω των εξαγωγών αναπτύσσεται ταχύτερα το ήδη υπάρχον δίκτυο, βελτιώνεται η τεχνογνωσία και γίνονται γνωστά τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που εξάγονται.

- Η συνεχής αύξηση των μισθών και του κόστους εργασίας από την είσοδο της χώρας στην ΟΝΕ χωρίς την αντίστοιχη άνοδο της παραγωγικότητας προκάλεσε μία

συνεχόμενη πτώση στο ΙΤΣ. Η πτώση αυτή έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο στην διόγκωση του ανταγωνιστικού ελλείμματος της χώρας.

- Όλα τα παραπάνω ήταν σημαντικοί παράγοντες για την όξυνση της κρίσης, που είχε σαν αποτέλεσμα την διόγκωση του κρατικού χρέους, την μείωση του ΑΕΠ και την ραγδαία άνοδο της ανεργίας. Αυτά με την σειρά τους διογκώνουν το ανταγωνιστικό έλλειμμα δημιουργώντας έναν φαύλο κύκλο που χρειάζεται ριζοσπαστικές κινήσεις για να σπάσει.

- Τα δημοσιονομικά μέτρα των τελευταίων ετών δημιούργησαν μία θετική τάση στην ανταγωνιστικότητα, παράλληλα όμως δεν έδωσαν την ευκαιρία ανάπτυξης των υποδομών, του εκπαιδευτικού συστήματος, δεν αύξησαν την παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού, δεν ώθησαν τις εταιρείες να ασχοληθούν πιο ενεργά με την E&A και δεν έφεραν νέες επενδύσεις, ενώ παράλληλα αύξησαν την πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις λόγω περιορισμού της ρευστότητας της αγοράς και δεν αντιμετώπισαν την γραφειοκρατία και την διαφθορά. Με τις έντονες πιέσεις που ασκούνται στο σημερινό παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον είναι ζήτημα χρόνου το ανταγωνιστικό έλλειμμα να διογκωθεί ξανά.

- Απαραίτητη προϋπόθεση για τα παραπάνω είναι να υπάρξει κοινωνική σταθερότητα και να εφαρμοστεί μία ενιαία πολιτική σε όλους τους τομείς, που θα έχει μία ευρύτερη αποδοχή από την κοινωνία, ώστε όλες οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις να εφαρμοστούν αμεσότερα και να φέρουν το βέλτιστο αποτέλεσμα. Αντιθέτως, η ευρύτερη πολιτική κατάσταση των τελευταίων ετών δυσχεραίνει τις προσπάθειες ανάκαμψης με πολλούς τρόπους: οι συνεχείς αλλαγές κυβερνήσεων εμποδίζει την θέσπιση μία σταθερής πολιτικής, η κοινωνική συνοχή δοκιμάζεται συνεχώς, δαπανώνται σε περίοδο κρίσης μεγάλα ποσά για προεκλογικές εκστρατείες ενώ παράλληλα διατηρείται σε μεγάλο βαθμό το πελατειακό σύστημα μεταξύ ψηφοφόρων – πολιτικών εκπροσώπων.

Λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα του κεφαλαίου 3 καθώς και όλα τα συμπληρωματικά στοιχεία που παρουσιάστηκαν στο κεφάλαιο 4 θα γίνει προσπάθεια να προταθούν οι βασικές αρχές ενός πλάνου, με βάση το οποίο η

Ελλάδα θα καλύψει το ανταγωνιστικό έλλειμμα και θα επανέλθει σε ρυθμούς ανάπτυξης.

Πρώτο βασικό βήμα είναι η σταθεροποίηση του οικονομικού συστήματος. Η οικονομική κρίση με κύρια χαρακτηριστικά την αστάθεια των τραπεζών και το μεγάλο δημόσιο χρέος αποτελεί εμπόδιο για την οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα, δημιουργώντας παράλληλα πολλά κοινωνικά προβλήματα.

Βασικός παράγοντας για την σωστή διαχείριση του δημόσιου χρέους είναι η καταπολέμηση της διαφθοράς, της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας. Με την οργάνωση του κυβερνητικού μηχανισμού προσανατολισμένη προς αυτή την κατεύθυνση, τα έσοδα του κράτους θα αυξηθούν σημαντικά. Σε αυτό θα βοηθήσει και η θέσπιση ενός σταθερού φορολογικού συστήματος, χωρίς αλλαγές κάθε χρόνο που δημιουργούν αβεβαιότητα, με σταδιακή μείωση των φορολογικών συντελεστών. Κύριος στόχος θα είναι η σταδιακή αναζωογόνηση της αγοράς καθώς με χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές, θα μειωθούν οι τιμές και θα αυξηθούν πρακτικά τα εισοδήματα που θα έχει σαν αποτέλεσμα αύξηση στην κατανάλωση. Παράλληλα, η είσπραξη οφειλών από την εφορία θα γίνεται ευκολότερα καθώς τα χρωστούμενα ποσά θα είναι μικρότερα και θα αποπληρώνονται ταχύτερα.

Ταυτόχρονα θα πρέπει να μειωθούν οι δημόσιες δαπάνες. Ο περιορισμός της γραφειοκρατίας με την δημιουργία ενός ενιαίου, δημόσιου, ηλεκτρονικού μηχανογραφικού συστήματος θα μειώσει τον αριθμό των διαδικασιών στις δημόσιες υπηρεσίες. Τα οφέλη θα είναι πολλά καθώς θα μειωθούν τα κόστη για τις εξαιρετικά χρονοβόρες διαδικασίες του δημοσίου ενώ παράλληλα θα έχει θετικό αντίκτυπο και στο κοινό, που έχει σχηματίσει πολύ αρνητική εικόνα για τις δημόσιες υπηρεσίες. Οι διαθέσιμοι δημόσιοι υπάλληλοι που θα προκύψουν, θα μεταφερθούν σε πιο παραγωγικές θέσεις. Η κρίση των θεσμών στην Ελλάδα είναι γενική, ένας σταθερό θεσμικό πλαίσιο, που θα βασίζεται στην κοινωνική δικαιοσύνη και θα είναι απαλλαγμένο σε μεγάλο ποσοστό από την διαφθορά και την γραφειοκρατία, θα ενισχύσει την κοινωνική συνοχή και την εμπιστοσύνη των κατοίκων της χώρας στην κυβέρνηση, με αποτέλεσμα το μεταρρυθμιστικό έργο να

γίνεται ευκολότερα.

Σε δεύτερο στάδιο, θα πρέπει να καταπολεμηθεί η ανεργία και να αυξηθούν οι επενδύσεις και οι εξαγωγές. Θα πρέπει να δοθούν κίνητρα σε επιχειρηματίες να επενδύσουν στην Ελλάδα ώστε να αυξηθεί η παραγωγή για να επιτευχθεί η αύξηση των εξαγωγών αλλά και να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας. Ο κρατικός παρεμβατισμός θα πρέπει να διατηρηθεί στα πλαίσια προστασίας του εργαζόμενου και να μην υπάρχει ή να ελαχιστοποιηθεί η οποιαδήποτε περαιτέρω παρέμβαση. Επίσης για να εξασφαλιστεί η αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων θα πρέπει να δοθούν επιπλέον κίνητρα στις επιχειρήσεις να αμείβουν τους εργαζόμενους με βάση την παραγωγικότητά τους και να εκσυγχρονίσουν τον εξοπλισμό τους. Η εφαρμογή ενός συστήματος δια βίου εκπαίδευσης για τους εργαζόμενους είναι απαραίτητη για να διατηρεί το εργατικό δυναμικό την τεχνογνωσία του σε υψηλό επίπεδο, κάτι που θα επιφέρει αύξηση της παραγωγικότητας. Τέλος, θα πρέπει να υπάρξουν βελτιώσεις στην ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος.

Σε τρίτο στάδιο, είναι σημαντικό να δοθεί περισσότερη ελευθερία σε εταιρείες να συνεργαστούν με τα πανεπιστήμια, μεγιστοποιώντας τα οφέλη και για τις 2 μεριές. Αντίστοιχη διαχείριση θα πρέπει να γίνει και με τα υπόλοιπα ερευνητικά κέντρα. Με αυτό τον τρόπο, οι φοιτητές θα έρχονται από νωρίς σε επαφή με τις παραγωγικές διεργασίες και θα αποκτούν ευκολότερα την απαιτούμενη τεχνογνωσία για να ανταπεξέλθουν στον ανταγωνισμό, μειώνοντας τα μελλοντικά κόστη εκπαίδευσης για τους επιχειρηματίες. Παράλληλα τα πανεπιστήμια θα έχουν οφέλη από την επαφή με πραγματικές διεργασίες.

Σαφώς, όλα τα παραπάνω είναι γενικές κατευθυντήριες γραμμές που θα πρέπει να κινηθεί η Ελληνική οικονομία. Ο στόχος των κυβερνήσεων δεν θα πρέπει να είναι μόνο η εφαρμογή δημοσιονομικών μέτρων που φέρνουν βραχυπρόθεσμα οικονομικά αποτελέσματα αλλά δημιουργούν προβλήματα σε βασικούς τομείς ανάπτυξης και που μακροπρόθεσμα θα επαναφέρουν τα ίδια προβλήματα στην επιφάνεια δημιουργώντας έναν φαύλο κύκλο.

Είναι χαρακτηριστικό άλλωστε ότι ενώ η Ελλάδα μετά από 3 χρόνια εφαρμογής των δημοσιονομικών μέτρων φαίνεται να κερδίζει έδαφος (πίνακες 4.2 και 4.3), οι αντίστοιχοι δείκτες δείχνουν μία αρνητική εικόνα: ΑΕΠ, δημόσιο χρέος, ανεργία, επενδύσεις, ποιότητα εκπαιδευτικού συστήματος, πρόσβαση στην έρευνα, σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος, επενδύσεις στην Ε&Α παρουσιάζουν πτωτική τάση ή μένουν σταθερά σε χαμηλά επίπεδα.

Κάποιες επιπλέον αποτελεσματικές επιλογές μπορούν να είναι και οι παρακάτω:

Προτεραιοποίηση και επιτάχυνση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με το μεγαλύτερο όφελος στην παραγωγικότητα, ήτοι στις παρεμβάσεις για την εξάλειψη των στρεβλώσεων στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών (ιδίως στους τομείς των μη εμπορευσίμων), τη μείωση του μεγέθους και ταυτόχρονη ποιοτική αναβάθμιση της δημόσιας διοίκησης, μείωση του κόστους που η γραφειοκρατία επιφέρει στην επιχειρηματικότητα, μείωση της αβεβαιότητας και πολυπλοκότητας του ρυθμιστικού περιβάλλοντος και της διαφθοράς.

Προσέλκυση παραγωγικών και εξωστρεφών άμεσων ξένων επενδύσεων.

Αναβάθμιση των υποδομών μεταφορών, ώστε να καταστεί συμφέρουσα για τις ξένες επιχειρήσεις η μεταφορά της παραγωγής στην Ελλάδα και η επανεξαγωγή στις ανεπτυγμένες χώρες. Το σύστημα υποδομών της χώρας βρίσκεται σε αξιόλογο επίπεδο αλλά είναι απαραίτητες κάποιες επιπλέον βελτιώσεις ώστε να ανταποκρίνεται πλήρως στις σημερινές απαιτήσεις.

Ενθάρρυνση της αύξησης του μεγέθους των εγχώριων επιχειρήσεων. Οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις είναι αποτελεσματικότερες σε όρους κόστους και πιο ικανές να επενδύουν σε έρευνα αγοράς, καινοτομία, πάγια κεφάλαια και επιμόρφωση εργαζομένων. Επίσης, έχουν καλύτερες ικανότητες διαπραγμάτευσης τιμών στις διεθνείς αγορές, καλύτερη πρόσβαση σε διεθνή δίκτυα διανομής και marketing, προωθούν τη δημιουργία επώνυμων προϊόντων και υπηρεσιών με ποικιλότητα, έχουν μικρότερη εξάρτηση από συγκεκριμένες αγορές-στόχους και μεγαλύτερη πιστοληπτική ικανότητα.

Ενίσχυση της ρευστότητας των εξαγωγικών επιχειρήσεων.

Διευκόλυνση της μεταφοράς πόρων προς τους τομείς των εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών με κατάλληλη πολιτική κινήτρων (αλλά όχι με επιδοτήσεις) και με εντατικότερη ενημέρωση.

Εφαρμογή πολιτικών στήριξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης όσων πληγούν, καθώς και μετεκπαίδευσης σε νέες ειδικεύσεις, αφού η διαδικασία μετασχηματισμού συνεπάγεται υψηλή ανεργία στο μεταβατικό διάστημα, αλλά και την απαξίωση των προσόντων όσων εργάζονταν σε φθίνοντες τομείς και άρα μακροχρόνια ανεργία.

Το σημερινό παγκοσμιοποιημένο ανταγωνιστικό περιβάλλον επιβάλλει συνεχή κίνηση στον οικονομικό, επιχειρηματικό, εκπαιδευτικό και κοινωνικό τομέα ταυτόχρονα και η προσήλωση σε έναν μόνο από αυτούς τους τομείς δεν είναι αρκετή για να φέρει μακροπρόθεσμα το επιθυμητό αποτέλεσμα: την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της Ελλάδας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ -ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ

ΠΗΓΕΣ

- www.economywatch.com (πηγές δεδομένων από IMF, World Bank, UN, OECD, CIA World Factbook, Internet World Statistics, The Heritage Foundation και Transparency International)

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Greece/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/France/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Germany/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Italy/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Portugal/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Spain/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Ireland/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/United-Kingdom/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Finland/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Sweden/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Switzerland/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Czech-Republic/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Romania/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Bulgaria/>

- <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Cyprus/>

- www.inflation.eu

- <http://www.inflation.eu/inflation-rates/greece/inflation-greece.aspx>

- <http://www.inflation.eu/inflation-rates/germany/inflation-germany.aspx>

- <http://www.inflation.eu/inflation-rates/italy/inflation-italy.aspx>

- <http://www.inflation.eu/inflation-rates/portugal/inflation-portugal.aspx>
- <http://www.inflation.eu/inflation-rates/spain/inflation-spain.aspx>
- <http://www.inflation.eu/inflation-rates/ireland/inflation-ireland.aspx>
- <http://www.inflation.eu/inflation-rates/great-britain/inflation-great-britain.aspx>
- <http://www.inflation.eu/inflation-rates/finland/inflation-finland.aspx>
- <http://www.inflation.eu/inflation-rates/sweden/inflation-sweden.aspx>
- <http://www.inflation.eu/inflation-rates/switzerland/inflation-switzerland.aspx>
- <http://www.inflation.eu/inflation-rates/czech-republic/inflation-czech-republic.aspx>
- www.worldbank.org
- <http://data.worldbank.org/indicator/NE.IMP.GNFS.ZS>
- <http://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.ZS/countries>
- www.oecd.org
- <http://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=ANHRS>
- https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=PDB_LV
- www.weforum.org
- Global Competitiveness Index Scores EU/WB/CIS 2004-2013
- WEF Global Competitiveness Report 2006-07
- WEF Global Competitiveness Report 2007-08
- WEF Global Competitiveness Report 2008-09
- WEF Global Competitiveness Report 2009-10

- WEF Global Competitiveness Report 2010-11
- WEF Global Competitiveness Report 2011-12
- WEF Global Competitiveness Report 2012-13
- WEF Global Competitiveness Report 2013-14
- WEF Global Competitiveness Report 2014-15
- www.solability.com
- <http://www.solability.com/eng/Publication/Publication.htm>
- The Global Sustainable Competitiveness Index
- www.epan2.antagonistikotita.gr
- www.ebooks.edu.gr
- <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-C113/77/627,2261/>
- Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα - Εξωστρέφεια της Ελληνικής οικονομίας, Μιχαήλ Χλέτσος, ΕΚΤ
- Περιβάλλουσα ανάλυση δεδομένων για την αξιολόγηση της ανταγωνιστικότητας των κρατών, Ζαφειρούδη Ανέττα, Πολυτεχνείο Κρήτης, 2008
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων μέσω της υιοθέτησης νέων τεχνολογιών και καινοτομιών, Ζουγανέλη Σοφία, Πανεπιστήμιο Πατρών, 2009
- Η απώλεια ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας μετά την είσοδο της χώρας στην ΟΝΕ, Δημήτριος Μαλλιάρopoulos, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- Η Ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής Οικονομίας και η Εξάρτησή της από την Ακολουθούμενη Πολιτική και τις Εξελίξεις των Οικονομιών των Χωρών στη Νομισματική Ένωση, Γεώργιος Ε. Οικονόμου, Τράπεζα της Ελλάδος
- Η μακροοικονομική ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, Τάσος Αναστασάτος – Γκίκας Χαρδούβελης